

T. C.

Temsilciler Meclisi

TUTANAK DERGİSİ

Doksan yedinci Birleşim

11 . 8 . 1961 Cuma

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	458	3. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak'ın; Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/41)	470:472, 490:492
2. — Gelen kâğıtlar	458	4. — 222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/182)	472,493:495
3. — Yoklama	459	5. — Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Bayındırlık Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/61)	472: 473,496:498
4. — Başkanlığın Genel Kurula sunuşları	459	6. — İstanbul Opera binası inşaatının Hazinece ikmalî ve sureti idaresi hakkında 6165 sayılı Kanununun 7027 sayılı Kanunla	
1. — Üyelerden bazılarına izin verilmesine dair Başkanlığın tezkeresi (3/141)	459: 460		
2. — Temsilciler Meclisi adına, Dumlupınar Zafer Bayramını kutlama töreninde hazır bulunmak üzere bir kurul seçilmesi	460		
5. — Görüşülen işler	460		
1. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Ratip Tahir Burak'ın, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/42)	460:469,484:486		
2. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak'ın, 306 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 34 ve 35 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/43)	469:470,487:489		

değiştirilen ikinci maddesinin tadili hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu

Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/49) 473:482,499:501

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Üyelerden bazılarına izin verilmesi hakkındaki Başbakanlık tezkeresi okundu ve izinler kabul olundu.

Şebn Karahisar'ın geçirmiş olduğu büyük yangın felâketi sebebiyle Temsilciler Meclisinin üzüntülerinin vatandaşlara duyurulmasına dair önerge okundu ve Başkanlıkça gereğinin yapılacağı bildirildi.

Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Daniş Yurdakul'un, 1961 yılı içinde yapılacak seçimlerde kullanılacak seçmen kütüklerinin ve sandık seçmen listelerinin yeniden gözden geçirilmesi ve seçim propaganda süresi hakkında kanun teklifi görüşüldü ve kanun, Temsilciler Meclisince kabul edildi.

Millî Birlik Komitesi üyeleri ile Temsilciler

Meclisinden 15 üyenin, Yüksek Öğretim Kredi ve Yurtlar Kanunu teklifinin 38 nci maddeden itibaren görüşülmesine devam olunarak müzakeresi tamamlandı ve kanun, Temsilciler Meclisince kabul olundu.

Temsilciler Meclisi Üyesi İlhan Esen'in dokunulmazlığı hakkındaki rapor görüşüldü ve davanın devamının, Temsilciler Meclisinin hukuki varlığının sona ereceği zamana bırakılmasına dair Adalet Komisyonu raporu kabul edildi.

11 Ağustos 1961 Cuma günü saat 15,00 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan

Başkanvekili
Ibrahim Şenil

Kâtip

Rifat Çini

Kâtip

Alev Coşkun

2. — GELEN KÂĞITLAR

Teklifler

1. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Haydar Tunçkanat ile Temsilciler Meclisi Üyesi Adnan Başer'in, Subay Terfi kanunu teklifi (2/48) (Millî Savunma Komisyonuna)

2. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Mucip Ataklı ve bir arkadaşı ile Temsilciler Meclisi Üyesi Alev Coşkun ve bir arkadaşının, Gaziantep'in Kilis kazasından Mehmedoğlu 1937 doğumlu Hüseyin Onur'a vatani hizmet tertibinden maaş bağlanmasına dair kanun teklifi (2/49) (Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyonuna)

3. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Haydar Tunçkanat ile Temsilciler Meclisi Üyesi Adnan Başer'in, Subaylar ve askerî memurların maaşlarına dair olan 1453 sayılı Kanuna ek 3661 sa-

yılı Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi (2/50) (Millî Savunma Komisyonuna ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyonuna)

Raporlar

4. — Temsilciler Meclisi Üyesi Sait Naci Ergin'in dokunulmazlığı hakkında Yüksek Soruşturma Başkanlığı tezkeresi ve Adalet Komisyonu raporu (3/85) (Gündeme)

5. — Turizm Müesseselerince Gümrük Vergisinden muaf olarak ithal edilecek eşya hakkında kanun-tasarısı ve Gümrük ve Tekel Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/126) (Gündeme)

6. — Birinci Dünya ve İstiklâl savaşlarına iştirak eden Nebioğlu Ali Sami Eryılmaz'a vatanî hizmet tertibinden maaş tahsisine dair kanun tasarısı ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporu (1/158) (Gündeme)

7. — 222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/182) (Gündeme)

8. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdayrak'ın, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin se-

çimine dair 304 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/41) (Gündeme)

9. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Ratıp Tahir Burak'ın, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/42) (Gündeme)

10. — Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdayrak'ın, 306 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 34 ve 35 ncü maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/43) (Gündeme)

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15,00

BAŞKAN — Başkanvekili İbrahim Senil

KATIPLER : Oktay Elçşi, Rifat Çini

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacaktır.
(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Görüşme için yeter sayı vardır efendim.

4. — BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

1. — Üyelerden bâzılarına izin verilmesi hakkında Başkanlık tezkeresi (3/141)

BAŞKAN — Tezkereyi okutuyorum.

Genel Kurula

Aşağıda adları yazılı sayın üyelerin hizalarında gösterilen müddetlerle izinleri Başkanlık Divanının 11 Ağustos 1961 tarihli toplantısında kararlaştırılmıştır.

Keyfiyet yüce tasviplerine arz olunur.

Temsilciler Meclisi

Başkanvekili

Avni Başman, 1 ay, hastalığına binaen

9 Ağustos 1961 tarihinden itibaren,
Vefik Pirinçioğlu, 7 gün, hastalığına binaen

11 Ağustos 1961 tarihinden itibaren,
Bahri Savcı, 1 ay, mâzeretine binaen 15 Eylül 1961 tarihinden itibaren,

Celâl Sungur, 7 gün, hastalığına binaen
11 Ağustos 1961 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Şimdi teker teker okutup yüksek oylarınıza sunacağım.

Avni Başman, 1 ay, hastalığına binaen
9 Ağustos 1961 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler...
Kabul edilmiştir.

Vefik Piringçioğlu, 7 gün, hastalığına binaen 11 Ağustos 1961 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Bahri Savcı, 1 ay, mâzeretine binaen 15 Eylül 1961 tarihinden itibaren,

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Celâl Sungur, 7 gün, hastalığına binaen 11 Ağustos 1961 tarihinden itibaren.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2. — *Temsilciler Meclisi adına, Dumlupınar Zafer Bayramını kutlama töreninde hazır bulunmak üzere, bir kurul seçilmesi.*

BAŞKAN — Efendim; 30 Ağustos Zafer Bayramının 39. yıl dönümü münasebetiyle, Dumlupınar'da yapılacak törene katılmak üzere, Meclisimizden beş kişilik bir heyetin seçilmesi rica edilmektedir.

Bu heyete dâhil olacak arkadaşlar, adçekte suretiyle tesbit edilecektir. Şimdi adçekiyorum.

Halil Sezai Erkut, burada mı efendim? (Burada sesleri) Alev Coşkun, burada mı? (Burada sesleri). Enver Kök, burada mı? (Yok sesleri). Olmadığına göre, başkasını çekiyoruz. Ahmet Akar, burada mı? (Burada sesleri) Ziya Müezzinoğlu, (burada sesleri) Birinci olarak da, Orhan Köprülü, burada mı? (Burada sesleri).

Beş kişilik heyet tamamlanmıştır, efendim.

5. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Ratıp Tahir Burak'ın, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/42) (1)*

BAŞKAN — Efendim, Seçim Komisyonu Başkanlığının bir tezkeresi vardır, onu okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gelen kâğıtların raporlar kısmında bulunan Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Ratıp Tahir Burak'ın, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki 298 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin ehemmiyetine binaen biran evvel kanunlaşması için gündeme alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Seçim Kanunu Komisyonu

Başkanı

Şefik İnan

BAŞKAN — Bu tasarı bugün basılıp dağıtılmıştır. Aradan 48 saat geçmediğine göre, gündeme alınıp görüşülmesi, ancak oylarımızla mümkün olacaktır.

(1) 84 S, Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Şimdi, tasarrının gündeme alınıp görüşülmesini yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, tasarrının tümü üzerinde söz isteyen var mı? Yok. («Tasarrıyı bulamıyoruz», sesleri.) Tasarı dağıtılmıştır, sıra sayısı 84 tür. Tasarrının tümü üzerinde söz isteyen olmadığına göre, maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi, tasarrının ivedilikle görüşülmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeleri okuyoruz, efendim.

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun

Madde 1. — Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun 49, 57, ve 151. ne maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Propaganda serbestliği ve süresi

Madde 49. — Seçimlerde propaganda, bu kanun hükümleri dairesinde serbesttir.

Propaganda, oy verme gününden önceki 30. ne günün sabahında başlar ve oy verme gününden önceki günün saat 18. inde sona erer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı efendim? Sayın Cemil Sait Barlas.

CEMİL SAİT BARLAS — Muhterem arkadaşlar, propaganda süresinin 30 güne indirilmesi

hakkındaki teklifi bendeniz uygun ve hattâ az görmekteyim, daha da fazla kısalmış olursa çok daha uygun olacağı kanaatindeyim.

Propaganda müddetinin 20 güne indirilmesi hakkında bir takrir hazırlıyorum; Heyeti Umumiye arz edeceğim.

Propagandadan maksat, siyasi partilerin nasıl hareket etmek istediklerini, ileride neler yapmak istediklerini anlatmalarına fırsat ve zemin hazırlamaktır. Fertler değil, siyasi partiler radyolarda konuşacaklardır. Batı âleminde de bu müddet kısadır. 20 gün müddet kâfidir, yapacağım teklifin kabulünü rica ediyorum.

BASKAN — Komisyon söz istiyor mu efendim?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN — Başka söz isteyenler var.

BAŞKAN — Feyyaz Köksal.

FEYYAZ GÖKSAL — Muhterem arkadaşlarım, üç ay evvel bir kanun kabul ettik. Bu kanuna göre propaganda müddeti 60 gün idi. Daha evvelki kanunda ise 1946, 1950, 1954 ve 1957 seçimlerinde propaganda müddeti 45 gün idi. Bugün huzurunuzdaki kanun tasarısıyla bu müddet 30 güne indiriliyor. Sebebi nedir, gerekçesi nedir? Yok. Şu anda yepyeni bir durum ile karşılaşıyoruz. Memleketimizde, yeni partiler kuruluyor. Bu partilerin fikir partisi olarak kurulmasının sağlanması ve teşvik edilmesi lâzımdır. Propaganda müddetinin uzunluğu, kısalığı kurulmakta olan partilerin üzerinde büyük rol oynayacaktır. Bu partilerin normal olarak kurulmasını ve ileride demokratik hayatımızın, demokratik hükümet tarzımızın iyi işleyebilmesinin sağlanmasını teminle mükellefiz. Partilerin kurulma şekli ve bu propaganda müddeti bu hususlara tesir edecektir. Çünkü şu arada partilerimizin her hangi bir şekilde siyasi faaliyetine dahi fazlaca müsaade edilmemiştir. Propaganda müddetini kısaltarak ne yapacağız? Partiler yeraltı faaliyetlerinde bulunarak mı propagandasına devam edecekler anlıyamıyorum? Lütfen milletimizin huzurunda bu hususlar açık bir şekilde ifade edilsin. Bilhassa önümüzdeki seçimler için ne düşünülmektedir? Bunun sarîh olarak belirtilmesi icabeder. Bu tasarıdan başka iki tane daha teklif var. 298 sayılı Kanunun muhtelif maddelerinin tadili teklif ediliyor ve daha da teklifler ortaya çıkacağı benziyor.

Önümüzdeki seçimler, normal şartlarla yapılacak mıdır? Tekliflerin, değiştirgelerin mânası bu mudur? Şu halde önümüzdeki seçimlerin iki sene için muteber olması da düşünülebilir mi? Bu hususların Seçim Komisyonu tarafından açıklanmasını rica edeceğim.

298 sayılı Kanunun değiştirilmesi hakkındaki teklifin sebepleri nelerdir? Komisyonun izahatından sonra, tekrar söz alacağım.

BAŞKAN — Tasarı hakkında başka söz isteyen varmı? Yok. Söz komisyonundur efendim.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN — Muhterem arkadaşlar; evvele kabul buyduğunuz 298 sayılı Seçim Kanununda propaganda müddetle takyidedilmemişti. Seçim başlangıcı gününden itibaren, kütüklerin tanziminden itibaren seçim propagandası başlamış olacaktı. Halbuki, bu kadar uzun bir süre, propaganda kesafetini memleket sathında devam ettirilmesinde bir fayda olmadığına göre, kanuna vuzuh vermek bakımından da seçim propaganda süresinin belirtilmesi zarureti hâsıl olmuştur. Bu bakımdan tadil teklifi getiren arkadaşlarımız bunu anlamışlar ve tadil tekliflerini sevk etmişlerdir. Feyyaz Köksal arkadaşımızın söyledikleri gibi, bu seçimlere munhasır muvakkat rejim kurulması ne teklif edilmiştir ve ne de Seçim Komisyonunda bu mevzu ile alâkalı bir mülâhaza yürütülmüştür. Seçim propaganda süresinin kesin olarak belirtilmesi maksadiyle, bu teklif tanzim edilmiş bulunmaktadır. Seçim propaganda süresi niçin 30 gündür de 20 gün veya 30 günden daha fazla değildir?.. Ashnda bundan evvelki seçimlerde 45 günlük propaganda süresi o kanunla kabul edildiği halde, fiiliyatta siyasi partilerin kendi bünyeleri içinde yoklamalarını yapıp adaylarını tesbit edinceye kadar, bu imkân meveudolmasına rağmen bundan faydalanmadığı, yani memleketimizdeki realite icabı, adayları tesbit ettikten sonra Seçim Kanunu hükümleri içinde propagandaya başlanılmakta olduğu görülmüştür. Gelenek böyle olduğu gibi, ayrıca seçim propagandasını kesif bir surette yapmak suretiyle, açık toplantılarla, kapalı toplantılarla ve seçim kurullarının tesbit edeceği süre içinde propaganda müddetinin uzun bir zaman almasında fayda mülâhaza edilmemiştir.

Feyyaz Köksal arkadaşımızın mülâhazasına, yani kurulan siyasi partilerin kendi umdelerini, propagandalarını vatandaşa ifade etme mevzuuna gelince, aslında Seçim Kanununun vaz'etmiş olduğu propaganda süresi başlamadan, seçime girmeden evvel siyasi partilerin çeşitli yollarla, basın yolu ile, kendi kongrelerini yapma yolu ile propaganda yapmaları imkânları esasen selb edilmiş değildir. Mevzuubahsolan propaganda Seçim Kanununun bahsetmiş olduğu kolaylıklarla, seçim kurullarının nezareti altında ve çekilecek kur'a ile meydan toplantıları, mitingler, el ilânları ve hoparlör ve sair vasıtalarla propaganda yapılması keyfiyetidir. Radyo da buna dâhildir. Bu müddet zaten, seçim kurullarının teşkilinden sonra başlamaktadır.

Yüksek malûmları olduğu üzere, kütüklerin tanzimi ve ıslahı ve sair muameleler yapıldıktan sonra, asıl propaganda için seçim kurullarının faaliyete geçmesi ve siyasi partilerin seçim için hazırlanması zamanı düşünülmüştür. Bir aylık bir zaman kâfi telâkki edilmiştir. Yani, ne uzun, ne de kısa bir süre; normal bir süre olarak bir ay yerinde mütalâa edilmiştir. Süre, bu bakımdan bir ay olarak düşünülmüş ve teklif edilmiştir.

Bundan önceki Seçim Kanununda propaganda yasağı zamanı vardı. Seçimlerden üç gün önce propaganda yasak ediliyordu. El ilânları dağıtılması, sair her nevi propaganda yasak edilmişti. Halbuki bu yasak devrenin her yolla propaganda yapılması yasak edildiği, halbuki bu yasağın devam etmesi normal olarak siyasi partilerin açıktan propaganda yapmamasını temin ettiği halde birtakım yeraltı faaliyetlerini ve gizli çalışmalarını meydana getirir. Bunlara imkân sağladığı anlaşıldığı için tadil tasarısını sevk eden arkadaşlarımız, bu sürenin kaldırılarak seçimlerin 18 ine kadar propagandanın serbest bırakılmasını istemekte birtakım gizli ve zararlı şeylere mâni olmak için bu teklifin fayda sağlayacağını telâkki etmişlerdir.

BAŞKAN — Muammer Aksoy.

MUAMMER AKSOY — Muhterem arkadaşlar, 49 neu maddedeki bir değişiklik hakkında kısaca mâruzatta bulunmak istiyorum. Propaganda yasağının kaldırılmasının, memleketimizin ihtiyaçlarına uygun olacağı kanaatindeyim. Ve diyebilirim ki, bu memlekette, dürüst ve eşit

bir seçimin tatbikatta gerçekleşmesine mâni olan, memleket gerçeklerine asla uygun düşünen bir hüküm nihayet ortadan kalkacaktır. Bu hüküm, Batı hukukundan otomatik olarak almış bulunduğumuz, seçimden önceki günlerde propaganda yasağıdır. Seçimle ilgili hükümleri, önemleri bakımından iki kısma ayırmak lâzımdır : Bir kısmı, seçimde hâkim olması gereken yüksek prensipleri gerçekleştiren ana hükümlerdir. Demokratik bir Seçim Kanununun vazgeçilmez direkleridir. Bunlar, seçim adaletini, seçim hüriyetini, seçim eşitliğini temin ederler. Buna karşılık bâzı hükümler vardır ki, tamamen teknik mahiyette olup, yardımcı hükümlerdir. Bunlar prensibi ifade etmezler. Memleketin ihtiyaçlarına göre konmuş, teknik mahiyetteki hükümlerdir. İşte propaganda yasağı ile ilgili hükümler, de böyledir. Batı'da, senelerden beri fikir mücadelesi yapılmaktadır. Partiler, zaten muayyen fikirler etrafında toplanmış insanların kurduğu teşkilâttir. Mücadele birkaç hafta içinde değil, dört sene zarfında peyderpey vukubülür. Herkes, bir partiye niçin rey verdiğini bilir. Yoksa son dakikada, acaip birtakım sözlerin, çok defa iftiraların, ağızdan kulağa yayılması sayesinde seçim kazanılmaz. Halbuki bizde, ne kadar seçim yapılmış ise, görülmüştür ki, dürüst olmıyan şahıslar hile yoluna sapan adaylar tam seçime bir iki gün kala faaliyete geçmekte, seçim mücadelesinde fikir yarışı ile hiçbir ilgisi olmıyan birtakım zehirli tohumları, karşı tarafın cevaplandırmaya mevzun olmadığı bir anda, kulaktan kulağa fısıldamaktadırlar. Bunlar tam bir sürpriz şeklinde, propaganda yasağı müddeti içinde ortaya atılmaktadır.

Normal propaganda müddeti içinde söylenmiş olsalar, bu sözleri, bu yalanları, bu iftiraları cevaplandırmak nisbeten mümkündür. Ancak propaganda yasağı gelip karşımıza dikilince, yapılan menfi propagandanın karşılanması da mümkün olamamaktadır. Bundan önceki seçimlerde ve bilhassa Anayasanın halkoyuna sunulması sırasında, hakikata hattâ dürüstlüğe aykırı birçok sözler söylenilmiş, tam mânasiyle gayrimeşru bir propaganda yolu tutulmuştur.

Şahıstan şahısa yapılan sinsi bir propaganda şekli bulmuşlar, verilecek reyler için, «hayırdır, inşallah», «hayırda hayır vardır» demişler; «Türk bayrağı kırmızıdır, kırmızıdan ayrılmayın» demişler, «Beyaz teslim mânasıdır, sa-

kın beyaz oy vermeyin», «din elden gidecek» ve daha neler, neler demişlerdir. Daha bunun gibi akılla ve fikirle hiçbir ilgisi olmayan, birçok tekerleme bulmuşlar; propaganda yasağından istifade ederek kulaktan kulağa fısıldamışlardır. İşte bütün bu zehirler, son üç günde yani propaganda yasağı müddeti içinde ortaya atılmıştır. Bu sebeple de cevaplandırma imkânına sahibolunamamıştır.

Hulâsa : Memleket gerçeklerine asla uygun düşmeyen, seçimlerin dürüst cereyanına kesin surette mâni olan böyle bir propaganda yasağı süresini kaldırmayı teklif eden arkadaşlara, bilhassa teşekkür ederim.

BAŞKAN — Cemil Sait Barlas.

CEMİL SAİT BARLAS — Muhterem arkadaşlar, Komisyon Sözcüsü arkadaşımız, müddetin 30 a indirilmesi hakkında mucip sebebinin söyledi. Fakat benim 20 gün hakkında bir şey söylemedi. Muammer Aksoy arkadaşımızın söylediği de tasarının aksi değildir.

Seçim propaganda müddetinin 20 güne indirilmesi kanaatimce gayet normal ve faydalı olacaktır. Türkiye'de bugüne kadar siyasi saflar belli olmuştur. Binaenaleyh, Ahmet ile Mehmet'in propaganda yapması radyoda konuşması değil, bir partinin veya diğer bir partinin umumi efkâra karşı konuşması esastır. Biz, 1946 seçimlerini gördük, 1950 seçimleri propagandalarını gördük, yaşadık. 1954 seçimini yaşadık. 1957 seçimin gördük ve bütün bunlardan sonra bu geçirdiğimiz devrelerde yeraltı propagandalarının çeşitlerini gördük.

Propaganda müddetinin 30 gün olması veya 45 gün olması halinin faydalı veya faydasız olması münakaşa edildi. İngiltere gibi demokrasi örneği olan memleketlerde bile, seçim kampanyası 20 gündür, bundan istifade etmek ve müca dele etmek mümkündür.

Bizim bu teklifimizle siyasi partilerin propagandalarının geri kalması ve bunların önlenmesi aklımızdan hiçbir zaman geçmemiştir.

Muammer Aksoy arkadaşımıza şunu hatırlatmak isterim : Anayasanın çıktığı günün ertesi gününden itibaren kulaktan kulağa referandum hakkında çeşitli şeyler söylenmeye başlamıştır. Halkımızın yüzde 80 i okuyup yazma bilmez. Çeşitli şekilde propagandaların resmen uzun müddet devam etmesi vatandaşı birbirinden ayırır. Propagandanın uzun devam etmesi adayın

kazanmasına sebeb olmaz, vatandaşların birbirinden ayrılmasına sebeb olur. Komisyondan ve Hükümetten görüşüme iştirak etmesini, arkadaşlarının da takririme el kaldırmasını rica ediyorum. Seçim kampanyasının hayrına olarak propaganda müddetinin 20 güne indirilmesi yerindedir. Mâruzatım bundan ibarettir. (Alkışlar)

BAŞKAN — Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN

— Muhterem arkadaşlarım, deminki mâruzatımda Sayın Barlas'ın propaganda müddetinin 20 güne indirilmesi hakkındaki teklifine cevap arz ettiğimi zannediyorum. Bununla beraber tekrar cevaplarımı arz ediyorum. Siyasi partilerin yeraltı propagandalarını önliyecek en güzel silâh budur. Bu itibarla siyasi partilerin görüşleri ve fikirleri vatandaşa duyurulmak suretiyle bu gizli ve muzır faaliyetler önlenabilir. Binaenaleyh, bunu âzami derecede geniş tutmak ve lüzumundan fazla tansiyonu yükseltecek bir mesafeye götürmemek lâzımdır. Şimdi, 20 gün içinde zaten radyo konuşmaları başlıyor. Bu 20 gün içinde radyo gibi en kuvvetli yayın organı ile propagandalarını yapmak imkânına kavuşuyorlar.

Fakat, adayların tesbitinden itibaren, fert fert, müstakil adayların veya bir siyasi parti bünyesinde aday olma hakkını kazanmış şahısların kendi çevreleri içinde dolaşmaları gerekecektir. Bir seçim çevresinde bir tek şahsın bucaklara kadar dolaşıp görüşlerini vatandaşa ulaştırması o kadar kolay bir mesele değildir. Bunu 20 güne sığar telâkki etmiyoruz. Tasavvur buyurunuz, müstakil bir adayın bu 20 gün içinde hiç olmazsa bucakları dolaşması, görüşünü vatandaşa iletmesi mümkün değildir. Onun için adayların tesbiti müddeti ve seçim kanunları hükümleri içinde propagandanın başlaması için iyi bir müddet gibi geldi.

Takdir Yüksek Heyetinizindir.

AHMET OĞUZ — Muhterem arkadaşlar, seçim propaganda süresinin kısaltılması mevzuubahistir.

Bir İhtilâl Hükümetinden normal bir rejime gidüş devresinde bu müddetin kısaltılması veya kısaltılmaması, mücerret bir icabolarak düşünülebilir.

Ancak Muammer Aksoy arkadaşımızın ve C. S. Barlas arkadaşımızın, arkasından ifade

etmek istedikleri, Anayasamın referandum ile kabulü ile ilgili telkinlerin, propaganda devresinin müessiriyetini ilzam eder şekilde ve bu sebeple ileri sürmesi beni üzüntüye sevk etti. Demek istediler ki; halk hâdiselerden o kadar bihaber, vatandaş o kadar hissetmiyor ve işlerin içyüzünü biliyor. 3 - 5 kötü niyetli insan memleket sathına çıkıyor ve 4 yalanla vatandaş kandırıyor. Ben Türk milletinin sezisinin, görüşünün bizlerden çok yüksek olduğuna inanmıyorum. Kötü telkinler yapılmış olabilir, kötü propagandalar yapılmış olabilir, bunlar sahibine racidir. Ama bu neticenin seçim propaganda müddetinin kısaltılmasıyla bir alakası olmamak lâzımgelir. Eğer bu sebepte ısrar ediliyorsa başka bir noktaya rücu etmek lâzımgelir. Biz Türk Milleti olarak demokrasi yolunda ileri bir cemiyet olmaktan çok uzaktayız, gerideyiz. Buna inanıyoruz. Biz evvelâ vatandaş bu yolda yetiştirmek, geliştirmek ve bu havaya alıştırmak zorundayız. Şu halde vatandaş namuslu bir politikanın nasıl yapılacağını zaman tahdidi yapmadan öğretmemiz lâzımgelir. Ben bu intikal devresinden normal idareye geçiş münasebetiyle her türlü düşüncelerin tesiri altında 30 gün olmuş, 40 gün olmuş, 20 gün olmuş, bunun üzerinde duracak değilim. Ancak bu vesile ile Türk Milletinin şu veya bu beyan hakkında, şu veya bu sebeplerle gaflete düşerek, yalanlara uyarak rey verdiğini hissetmek isteyen arkadaşların esbabı mucibelerini geri almalarını rica ederim.

BAŞKAN — Cemil Sait Barlas.

CEMİL SAİT BARLAS — Efendim; benden evvel konuşan sayın hatip, hakikaten benim ve benden evvel konuşan Aksoy arkadaşımızın bütün iyi niyetimizle salim bir seçime gitmenin çaresini aramak için söylediğimiz sözleri nedense ters anlamış. Kendileri orada tabii hafifçe gülümseyeceklerdir. Kürsüde lâzımgelen vazifesini yaptı. Fakat, burada konuşması gösteriyor ki, propaganda müddetinin hakikaten kısaltılması lâzımdır. En büyük delili propaganda müddetini kısaltır. 1946 dan beri bu Meclisin kubbesi altında çalışan ve maalesef sıkıntıları çeken bu arkadaşımız kardeş kavgasının içine düşmenin ne kadar fecî olduğunu hâlâ anlamamıştır. En büyük delilini kendisi bu kürsüden vermiş bulunmaktadır. Biz hiçbir zaman Türk Milletinin sağ duyusundan şüphe

etmiyoruz. Türk Milletinin akli seliminin hâkim olduğuna eminiz. Bu millet bunun en güzel misalini 27 Mayıs'ta verdi. Türk Milleti ihtilâli hazırladı, Silâhlı Kuvvetler vasıta oldu. Binaenaleyh Türk Milletinin sağ duyusu vardır.

Biz diyoruz ki; Demokratik rejimle ilgili milletlerin 400 - 500 senelik tarihî tekâmülü vardır. İngiltere demokrasi tarihinin kanlarla yapıldığını bilmemiz lâzımdır. Cromwell gelmese idi, İngiltere'de ihtilâl olmasa idi, Hayd Park olmazdı...

Türk Milleti halen demokratik repimin mücadelesi içindedir. Bu mücadelede propaganda müddetinin kısa olması, propagandanın mahiyeti yanlış anlaşılmasın. Türk Milleti demokrasiye geçiş devresini 1946 dan 1960 ihtilâline kadar yaşamıştır. Halen geçiş devresindeyiz ve bundan sonra gelecek devrede geçiş devresidir. Demokrasi tencereye tuzu ve suyu koyup çorbayı pişirmek değildir. Milleti bu yolda terbiye etmek lâzımdır. Şimdi Ahmet Oğuz Bey, «Türk Milletine terbiyesiz dedi.» diyecektir. Böyle bir şey aklından geçmemiştir. (Gülüşmeler)

Demokrasi bir tarihî tekâmül meselesidir. Bizim tarihimizden ibret almamız lâzımdır. Bu sebeple propaganda müddetinin uzun olması Türk Milletinin hayrına olmamıştır. Bâzi politika esnafının karşılıklı birbirlerine ana avrat sövmesine yaramıştır. Bu itibarla propaganda müddetinin 20 güne indirilmesini rica ediyorum. Nüvit Yetkin arkadaşımız da bilirler, kabul edilen nispî temsil usulüne göre bağımsız aday gösterilmek imkânı yüzde birdir, bağımsız adaylar bir partiye sığınmak zorundadır. Partiler bu 20 günlük müddet içinde aşağı yukarı bütün memleketi tarıyabilirler. Her adayın her bölgeye gitmesi de şart değildir. İnsaf buyursunlar, kendilerinden rica edeceğim, 20 güne ses çıkarmasınlar.

BAŞKAN — Muammer Aksoy.

MUAMMER AKSOY — Muhterem arkadaşlarım; son derece özellik arz eden bir Mecliste çalıştığımız için ilk günden bu yana, mümkün olduğu kadar polemiklere girmemeye çalıştık. Öyle ki, fikirleri taban tabana bizimkilere zıt olan bazı şahısların yanımızda olduğunu ve onların fikirlerinin kendi kanaatimizce memleket hayrına olmadığını bildiğimiz halde, şu devreyi mümkün olduğu kadar ihtilâfsız geçirmek yoluna gittik. Fakat zaman zaman bazı arkadaşlar, bu

kürsüyü tam bir propaganda kürsüsü yapmak istediler. Biz de, o zaman, gereken cevabı vermeye çalıştık. Kanaatimce bu arkadaşların başında, Sayın Ahmet Oğuz gelir. Bir gün kalktı, burada, hukuk mefhumlarını hiç bilmezcesine; - bilmediğini zannetmiyorum - bir hükmün Anayasaya aykırı olup olmaması meselesini yani « radyodaki konuşmaların kötüye kullanılma halinde durdurulması, Anayasaya aykırı mıdır, değil midir? » meselesini, tecaühülü ârifane ile, - hayır düpe düz tegafül yoluna giderek - « Anayasayı çiğ-neme fiili » ile bir tutmaya kalkıştılar.

AHMET OĞUZ — Yalan, yalan söylüyor-sun.

MUAMMER AKSOY (Devamla) — Demok-rasi dersi veren adam, evvelâ sabırla, nezaketle dinlemeyi öğrensin, (Bravo sesleri.)

19 neu maddenin müzakereleri sırasında, vic-dan hürriyeti konusunda, bizde bu hürriyet, de-mir perde gerisindeki memleketler kadar bile tanınmamıştır dediler, ve Bulgaristan Anayasasını vicdan hürriyeti konusunda, Türk Anayasasından ileri buldular. Ve tabii gereken cevabı da aldılar.

Anayasaya kırmızı rey verdirmek için de el-den geleni yaptılar.

AHMET OĞUZ — Yalan, yalan.

MUAMMER AKSOY (Devamla) — Kürsü-den bağurdılar: Anayasada 19 neu madde kalır-sa, millet bu Anayasaya rey vermiyecektir, de-diler.

BAŞKAN — Sayın Muammer Aksoy, saded dışına çıkmayınız.

AHMET OĞUZ — Saded haricine çıkıyor-lar. Ben de söz istiyorum.

MUAMMER AKSOY (Devamla) — Anaya-saya kırmızı rey vermenin kötü bir şey olmadı-ğını burada müdafaa ettiler. Anayasamın birin-ci oylamasında müstenkif kaldılar, ikinci oyla-masında hazır bulunmadılar. İşte kendileri kır-mızı oyu nasıl canı gönülden savunuyorlarsa, ben de Anayasamız için ak oyun canı gönülden mü-dafaacısıyım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Saded dışına çıkmayın, müsaa-de buyurun.

MUAMMER AKSOY (Devamla) — Mevzua geliyorum. Propaganda yasağının kaldırılması, bu milletin hayrınadır. Niçin.. Bizim tezimiz şu: Millet birtakım kötü politikacılar tarafından

aldatılabilir; millet şu devrede, veya şu seçimde yanlış oy kullanabilir.

Demokrasinin esası yanılmayı kabul etmesidir. Yanılma, demokrasinin felâket saymadığı bir so-nuçtur. Ve sayededir ki, seçimi benimser. Halbuki diktatörlükte, yanılmaya tahammül edilemez. Yanılmaya mâni olmak için de, seçime cevaz yok-tur. Diktatör, en akıllı kişi olarak, daima doğru-yu gösterir. Yanılmaktan milleti kurtarmak için, katî kararı hep o verir.

Evet demokrasinin esası şudur: Millet bazan yanılacak, yanılmak suretiyle kötü akibeti göre-cek ve yaşıyacak; işte doğru yolu, bu kendi yanıl-masının zaruri bir neticesi olarak bulacaktır. Yal-nız Türkiye'de değil, her hangi bir memlekette, milletin bir seçim neticesinde yanıldığını söyle-mek, hiçbir zaman millete bühtanda bulunmak değildir. Bunu iddia edenler, demokrasinin daha (D) sini bilmiyorlar, demektir.

İkincisi, biz neyi iddia ediyoruz? Millet için yanılmış, demedik ki: Aldığımız misallerde, mil-letin büyük çoğunluğunun leyhte oy vermiş ol-duğu sabittir. Demek ki, yanılan sadece azınlık olmuştur. Kaldı ki, biz bu yanılan azınlığa kar-şı da bir şey söylemedik. Onları aldatan kötü niyetli yalancılardan bahsettik.

Şimdi gelelim mevzuumuza; nedir bizim iste-diğimiz? Seçimden önceki günlerde yalnız bir ta-raf konuşmasın, iki taraf da konuşsun ki, millet aldanmasın... Halbuki propaganda yasağını ka-bul ettiğimiz zaman, ne oluyor? Dürüst olan ko-nuşamıyor, kanuna riayet ediyor; dürüst olmi-yan son üç gün içinde ve bilhassa o zaman men-fi ve yalan propagandaya devam ediyor. Böyle-ce, seçimde eşitlik, seçimde dürüstlük ortadan kal-kıyor. Milletin sonunda iki tarafı da dinledikten sonra reyini kullanmasını sağlamak için, kanun-dan üç günlük propaganda yasağı müddeti kalk-sın diyoruz. Ne olur bu müddetin kalkması ile? Bunun demokrasi ile hiçbir ilgisi yoktur. Batının şartlarına uygun olan, bizde ise tamamen zararlı teknik bir tedbirdir, bu hüküm. Yüksek Heyeti-niz ve Türk Milletinin çoğunluğu, demagoji ile aldatılamaz. Ama, söylenenin bir demagoji ol-duğunu ortaya koyacak kimselerin ağzı kapatıl-mazsa!

BAŞKAN — Raif Aybar.

RAİF AYBAR — Muhterem arkadaşlar, Ah-met Oğuz arkadaşımızın, Cemil Sait Barlas arka-daşımızın münakaşalarında serzenişlerinin esbabı

son derecece zayıf hale geldi. Böyle bir münakaşanın çıkmaması gerekirdi. Bendeniz münakaşanın yeri olmadığı kanaatini arz ettikten sonra asıl maddeye geleceğim.

Cemil Sait Bey komisyonun getirdiği müddetin 10 gün daha kısılmasını arzu eder. Cemil Sait Bey eski bir politikacıdır. Ümidetmek isterim ki, Türkiye'nin karış karış, bütün politik şartlarını, coğrafi durumunu benden daha iyi bilir. Bu seçim ihtilâl arkası yapılan bir seçim olmasaydı bu 30 günlük müddete itiraz etmek imkânı vardı. Fakat ihtilâl arkası şartları içinde bir seçime doğru gittiğimiz için 30 günlük propaganda müddetinin kâfi olduğu zaruretine inanıyor ve kabul ediyor, bu sebeple de söz almak niyetinde değildim. Cemil Sait Beyin devamlı itirazı ve takrir vermesi; Seçim Komisyonunun da kendisini tatmin edemeyişi karşısında, Seçim Komisyonuna ilâveten birkaç kelime ile ben de cevap vermek istedim. Türkiye'de şu dakikadan itibaren bir seçime doğru giderken, çok mühim olan bâzı meseleleri göz önünde tutmamız icabeder ve bu vasatın üzerindedir. Bu itibarla Cemil Sait Barlas arkadaşımız lütfetsinler, yüzde sekseni okuma - yazma bilmiyen kütlenin önüne yüzde yüz okuma - yazma bilen İngiltere'nin seçim propaganda müddetleriyle çıkmak gibi Türk realitesine aykırı ve kendi kendilerini nakzeden bir teklifte ısrar buyurnasınlar. 30 gün asgari müddettir. 30 gün yalnız kasaba ve il merkezlerinde ve müşterek köylü pazarları olan, beş on köyü birden pazar halinde tophyan pazar yerlerinde vatandaşa hitabetmek yoluyla konuşma şansını her adaya, her partiye verebilecek olan asgari bir müddettir.

Arkadaşların takdirlerinin, Cemil Sait Barlas ile beraber olmayacağını ve komisyonun tekliflerine iltifat edeceklerini ümid ederim. Maruzatım bu kadardır. (Bravo sesleri, alkışlar)

BAŞKAN — Feyyaz Köksal.

FEYYAZ KÖKSAL — Sayın arkadaşlar, bu husus birkaç gün evvel de huzurunuzda getirilmişti. Orada yalnız bu seçimlere mahsus olmak üzere müddet otuz güne indiriliyordu. Gereke yine de kâfi değildi ama daha iyi idi. Bendeniz Muammer Aksoy arkadaşımız ile beraber İsviçre'de demokrasi zihniyeti ve havası içinde yaşadım. Tahsilimizi yaptık, gördük ki, demokrasi sadece Hükümet şekli değildir. Seçim ile işi halletmenin mümkün olacağı zannedilmesin.

1950 de dürüst ve tertemiz bir seçim ile iktidar el değiştirdi. Milletçe bayram yaptık. Fakat 1960 da sükûtu hayale uğradık. Bunun sebebinin üzerinde durmak lâzımdır. Sosyologlarımız bunun nereden ileri geldiğini araştırmalıdır. İnceleme yapmaları icabeder. İsviçrelilerde demokrasiye çoban alarak başladılar. Biz çok ilerleyiz, demokrasiyi gittikçe gelişen bir hükümet tarzı ve zihniyet meselesi olarak kabul edersek, demokratik düşünce ve çalışma tarzını hazırlamamız icabeder.

1961 de de tertemiz yapılacak bir seçim neticesinde gelecek hükümetlerden bir, iki veya on sene sonra değil, asırlar sonunda sükûtu hayale uğramamız icabeder. Demokrasinin esas unsurunun insan olduğunu kabul etme zarureti vardır. Demokrasinin ideallerini tesbit etmek bakımından bu husus üzerinde kısaca duracağım ve diyeceğim ki, memlekette şu anda kardeşlik hüküm sürmüyor. Gazetelerimiz bunu gösteriyor. Memleketimiz iki kampa ayrılmış vaziyettedir. («Nereden çıkardın?» sesi) Ben gittim, gözlerimle gördüm. Kayseri, Develi, İncesu, Yeşilhisar bu vaziyettedir. İnşallah ben yanılıyım. Demokrasinin en büyük gayesi, kardeşlik olmalıdır. Bu Fransız ihtilâlinde beri böyle kabul edilmiştir. Şümüllü bir kardeşlik kurabilmek için de hürriyete ihtiyaç vardır. Herkese konuşma hürriyetinin de temin edilmesi lâzımdır.

Konuşma hürriyeti de zannedersen bu propaganda vasıtasıyla başlayacaktır. Sayın arkadaşlarım, zannediyormuyuz ki, propaganda esnasında söylenen bütün lâflara ve her şeye bizim milletimiz, bilhassa köylümüz idrakiyle ve kesin zekâsiyle inanıyor? Bunu reddederim. O herkesi dinliyor, gülerek dinliyor, içinden alay ederek dinliyor ve fakat hakikati buluyor. Bunun propaganda müddetinin uzunluğundan korkmıyalım. Demokraside eşitlik de lâzımdır. Bu ise hürriyetin yalnız birkaç kişi ve zümre için değil, herkesin olduğunun tesbiti ile imkân dâhiline girer. Bu bakımdan, bilhassa şu anda yeni kurulan partileri - eskiden kurulmuş partilere mensup arkadaşlar üzülmeyinler, belki aynı şekilde düşünmeyeceklerdir - müddet bakımından himaye etmemiz lâzımdır. Anayasa gezisi münasebetiyle hakikaten gördük ki, bu Seçim Kanununun koymuş olduğu sistemle, hattâ partilerimiz bugünkü teşkilâtlarıyla memleketimize huzur verecek durumda değillerdir.

İlerideki iktidarlar muhakkak surette buna el atacaklardır. Bu bakımdan şimdilik yalnız propaganda müddetinin eski seçimlerdeki 45 günlük müddetten de aşağıya indirilmesi zarureti mevcut değildir. Zaruret mevcut diyenler, bu hususu milletimize şu kürsüden açıkça izah etmelidirler. Burada konuşulanların hepsi hal-kımıza aksetmektedir. Vatandaşlarımız bizleri dinliyor ve konuşulanları tesbit ediyor. Bu bakımdan, yalnız bizi değil, onları da tatmin edici cevabın verilmesini rica ediyorum.

ORHAN KÖPRÜLÜ — Muhterem arkadaşlar, Nüvit Yetkin ve diğer arkadaşlarımızın söylediklerini kabul ediyorum.

Üç ay evvel 298 sayılı Kanun konuşulurken bir tek arkadaşımız çıkıp da niye bu müddeti kısaltalım demedi? («Basiretsizlikten» sözleri) Bu şimdiye kadar çok tecrübe edildi ama bu şekildeki basiretsizlikler, artık politikanın haricinde kalmaya karar vermiş bir arkadaşınız olarak, beni acı acı düşündürüyor. Biz maalesef kanun yapamıyoruz. Eğer kanun yapsaydık bir kanun çıktıktan 10 gün, 20 gün veya 3 ay sonra değiştirmedik. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Ahmet Oğuz.

AHMET OĞUZ — Muhterem arkadaşlarım...

BAŞKAN — Sayın Oğuz; Sayın Muammer Aksoy'a da rica ettim. Tahrik etmeyin, lütfen.

AHMET OGUZ (Devamla) — Tahrik etmek benim âdetim değildir. (Gülüşmeler)

Adı geçen kanunun üç ay evvel, Sayın Orhan Köprülü'nün de işaret ettiği gibi, şu mütalâa ile çıkması ve bugün bu müddetin kısılmasının mucip sebebi tek olmaması lâzımgelir. Sayın Muammer Aksoy'un bunu araştırırken bir tarafı millete dayanan bir noktai nazarı olmaması lâzımgelir. İhtilâl Hükümeti hüsnüniyetle Devleti yeni bir iktidara devretmek durumuna girmiştir. İhtilâl Hükümeti, bu sırada yeni beliren hareketleri, şu veya bu sebeplerle tahaddüs edebilecek birtakım durumları cidden hissetmiştir. Binaenaleyh, önce de arz ettiğim gibi, müddetin 30 - 40 gün olmasının sebebi, bir ihtilâl Hükümetinin, iktidarı başkasına teslim ederken gördüğü icapların tabii neticesi olmak lâzımgelir. Bendeniz böyle kabul ediyorum. Başka tefsir yolu yoktur.

Şimdi; arkadaşımızın söylediği şahsıma taallük etmiyen noktalara temas edeceğim. Bunu cevaplandırmak zorundayım. Ben aynı zamanda

pir partinin genel idare kurulu âzasıyım. («Hangi partinin?» sesleri) Ben, kabul edilen Anayasa bakımından Şarkta, Garpta ve Orta - Anadolu'da en az 50 konferansta, nutukta, konuşmada, Anayasaya (evet) denilmesi için vatandaşa telkinde bulundum. Binaenaleyh, siz yanlış bir kanaat tesiniz, Muammer Bey! Tashih ederim sizi. Bir partinin mümessili olarak bu memlekette Anayasaya evet, denilmesi lâzımgeldiğini 40 - 50 konuşmamda söyledim. Tasavvur edemiyeceğiniz çapta da evet neticesini aldık. Şahsan Anayasanın ikinci oylamasında bulunmamışım, bulunmuyabilirim. Birincisinde çekinse vermişim. Evet çekinse oy verdim! Şahsan ben olarak, yarın bu memleketin kaderine yeni birtakım fikirler ilâve etmek icabeder, kanaati ile çekinse kaldım. Ne çıkar, bundan?..

19 neu madde konuşulurken de gereken mücadeleyi yaptım, bir paragraf ilâvesini temin ettim, fakat istediğim olmadı. Bununla ilgili olmıyan bir mevzuu, hakikat olmıyan bir şeyi hakikatmiş gibi ifade ettiler, bir demagoji yapılmış ise bunun bana değil, M. Aksoy'a aidolması lâzımdır.

BAŞKAN — Suphi Batur.

SUPHİ BATUR — Muhterem arkadaşlar, bendeniz ne Ahmet Oğuz arkadaşımızı ve ne de Muammer Aksoy arkadaşımızı heyecana düşürmek için söz almış değilim. Ancak, kanunun bâzı kısımlarını anlamadığım için söz aldım. Son üç günlük propaganda memnuiyetinin kaldırılması mevzuubahistir...

Mademki memlekette hakiki ve hükmi şahıslar serbestçe toplanma imkânını haizdir, binaenaleyh siz ister propaganda süresini uzatın, ister kısaltın, başka bir yolla, Anayasaya konulan toplantı hürriyeti ile, partiler veya şahıslar bunu elde edeceklerdir. Bunu bir yerde on bin yerde yaygın bir şekilde yapacaklardır. Binaenaleyh, müddetin kısılmasında ne gibi bir fayda vardır? Bunun zarureti ben anlıyamadım.

Toplantı ve gösteri yürüyüşleri Kanunu diye acaip bir kanun vardır. Bu kanun halen yürürlüktedir. Acaba yürürlükte olan bu kanun tatbik edilecek midir? Bu hususa evvelâ Hükümetin cevap vermesi lâzımdır. Ondan sonra, af buyurunlar, komisyonun tezat halinde bulunan bu iki şeyi birbirine uygun bir hale getirmesi icabeder. Mademki vatandaşlar toplanacaktır, hükmi şahsiyetler toplanacaktır, propaganda müddetinin

kısılmamasından ne anlayacaksınız, ne göreceksiniz, bir türlü anlayamadım.

BAŞKAN — Enver Kırker.

ENVER KIRKER — Muhterem arkadaşlar; bendeniz bir usul meselesine temas edeceğim. Zannediyorum ki, 49 neu madde üzerinde konuşurken, diğer 57 nei madde üzerinde konuşmaya başladık. Bu bakımdan işler karışmaya başladı. Halbuki 49 neu maddedeki müddetin 30 güne indirilmesi keyfiyeti, 1950 senesinde yapılmış bulunan kanundaki 45 günlük müddetin 30 güne indirilmesi ile bir vuzuha ermiştir. Bu hakikaten doğrudur. Daha da indirilmesine şahsan taraftar değilim. 20 gün içinde adaylar seçildikten sonra, köylere, kasabalara kadar bunların belli edilmesi, noktai nazarının öğrenilmesi güç olacaktır. 20 güne indirilmesi hakikaten doğru olmaz.

Benim şahsi kanaatime göre, komisyonun teklifi veçhile 30 gün olarak tesbit edilmesi doğru olacaktır. Anayasa zaten meriyete girmiştir, meriyete girmediği hakkında konuşan Suphi Batur arkadaşımızın görüşü yanlıştır. Bu itibarla 30 günün ipkasını talebediyorum.

BAŞKAN — Komisyon söz istiyor mu efendim? Buyurun.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN — Muhterem arkadaşlar, arkadaşlarımızın bir noktaya maksur olan sorularına cevap vereceğim.

Feyyaz Köksal, Orhan Köprülü ve Ahmet Oğuz arkadaşlarımız, «298 sayılı Kanunda bir süre tâyin edilmiş ve şimdi bu süre kısaltılmak üzere tadil getiriliyor» diye bir ifade kullandılar ve komisyonu kusurlu ve basiretsiz buldular.

Kabul edilmiş olan kanunda süre tâyin edilmiş değildir. Binaenaleyh sadece ilmî tefsir mahiyetini arz etmektedir.

«Niçin bundan evvel mer'î 1950 Seçim Kanunu ile emrivaki olarak, 45 gün kabul edildi de şimdi bu «45 gün kısaltılıyor?» dendi. Seçimin başlangıç tarihi, kanun ve teamül icabı olarak 45 gün addedilmiştir. Şimdi huzurunuzda gelen 298 sayılı Kanun bu boşluğunu ikmal ediyor. Vazih olmyan, muayyen olmyan bir propaganda süresini kabul buyursanız, komisyon ve teklifi yapmış olan arkadaşlarımız 30 günü kâfi görüyorlar. Bunun lehinde konuşan arkadaşların görüşü, komisyonun görüşünün aynıdır. Mâruzatım bundan ibarettir.

BAŞKAN — Komisyondan sonra söz isteyen var mı? Yok... Madde hakkında verilmiş önergeler var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

49 neu maddede yapılan değişikliğin kabul edilmesini ve propaganda müddetinin azaltılmamasını temin için 298 sayılı Kanundaki 49 neu maddenin aynen bırakılmasını arz ve teklif ederiz.

Feyyaz Köksal

Orhan Köprülü

Yüksek Başkanlığa

Propaganda, oy verme gününden önceki 20 nei günü sabahında başlar ve oy verme gününden önceki «saat 18 de sona erer» şekline sokulmasını teklif ederim.

Cemil Sait Barlas

Yüksek Başkanlığa

Maddenin son fıkrasının :

(Propaganda, oy verme gününden önceki 30 neu günün sabahından başlar ve oy verme gününe kadar devam eder) şeklinde tahririni arz ve teklif ederim.

Hızır Cengiz

BAŞKAN — Bu önergeleri teker teker okutup, oylarınıza arz edeceğim.

(Orhan Köprülü ve Feyyaz Köksal'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılıyor mu?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN — Katılmıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergenin dikkate alınmasını kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmemiştir.

(Cemil Sait Barlas'ın önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılmadığını ifade etmiştir. Okunan bu önergenin dikkate alınmasını yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmemiştir.

Son önergeyi okutuyorum.

(Hızır Cengiz'in önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Komisyon katılmıyor. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Önerge kabul edilmemiştir.

Maddeyi aynen yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

Duvar ve el ilânları

Madde 57. — Seçimlere katılan siyasi partiler, bağımsız adaylar, duvar ilânı asmak, el ilânı ve her türlü matbuua dağıtmakta serbesttir. Ancak, oy verme gününden önceki günün saat 18 inden sonra ilân, beyanname, genelge, açık mektup ve her çeşit propaganda mahiyeti taşıyan matbuanın dağıtılması, yapıştirılması, asılması ve satılması yasaktır.

Oy puslası her zaman dağıtılabılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok... Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Yasak günlerde propoganda

Madde 151. — Oy verme gününden önceki günün saat 18 inden sonra ve oy verme gününde umumi veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayımlarda bulunanlar veya her ne suretle olursa olsun seçimin düzenini bozabilecek veya oy vermenin tam bir serbestlikle yapılmasına tesir edebilecek mahiyette söz, yazı veya sair suretlerle propaganda yapanlar veya asılsız şayialar çıkaranlar bir aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı? Yok... Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen? Yok. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Efendim, tasarının tümü üzerinde, lehte veya aleyhte söz isteyen var mı? Yok. Tasarının tümünü açık oyunuzaya sunuyorum. Tasarıyı kabul edenler beyaz, etmeyenler kırmızı oy vereceklerdir.

2. — *Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak'ın, 306 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin değiştiril-*

mesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/43) (1)

BAŞKAN — Seçim Kanunu Komisyonunun bir yazısı var, okutuyorum.

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gelen kâğıtların raporlar kısmında bulunan, Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak'ın, 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin ehemmiyetine binaen bir an evvel kanunlaşması için gündeme alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Seçim Kanunu Komisyonu Başkanı
Şefik İnan

BAŞKAN — Tasarı dağıtılmış ve fakat henüz aradan 48 saat geçmemiş bulunuyor. Teklif veçhile tasarının gündeme alınması Yüksek Heyetinizin kararına bağlıdır. Bu hususu kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen var mı? Yok. Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir. Teklifin ivedilikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Teklifin ivedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

Maddeleri okutuyorum.

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair Kanun

Madde 1. — Milletvekili Seçimi hakkındaki 306 sayılı Kanunun 34 ve 35 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

Milletvekilliğine seçilenlerin Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesi ve tutanakların verilmesi

Madde 34. — Milletvekili seçilenler belli olur olmaz, seçilenlerin ad ve soyadları ve parti adayı iseler mensuboldukları siyasi parti, il seçim kurullarınca en seri şekilde, telgrafla (varsa ayrıca telefon veya telsiz ile) Yüksek Seçim Kuruluna bildirilir.

Milletvekili seçilenlere, il secim kurulu tarafından, milletvekili seçildiklerine dair derhal bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan, birisi

(1) 82 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

Millet Meclisi Başkanlığına verilmek üzere, iki nüshası da Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına en seri vasıta ile gönderilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok. Maddeyi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Seçim sonuçlarının ilanı ve yayımı

MADDE 35. — Yukarıki maddenin birinci fıkrası gereğince il seçim kurullarından bilgi verildikçe, Yüksek Seçim Kurulu, bu bilgileri bekletmeden radyo ile derhal yayımlar.

Yukarıki maddenin birinci fıkrası gereğince bütün illerden verilecek bilgiler tamamlanır tamamlanmaz, tasdikli tutanak suretlerinin alınması veya itiraz varsa bu itirazların incelenerek karara bağlanması beklenmeksizin, her partinin kazandığı milletvekili sayısı ve milletvekili seçilenlerin ad ve soyadları Yüksek Seçim Kurulunca radyo ile derhal ilân olunur.

Seçim sonuçlarını gösteren tutanakların bütün illerden gönderilmesi üzerine, Yüksek Seçim Kurulu, en kısa zamanda radyo ve Resmî Gazete ile ikinci bir bildiri yayınlıyarak, iller itibarıyla, milletvekili seçilenlerin ad ve soyadlarını, seçmen sayısını, oy kullanan seçmen sayısını, seçime katılma nisbetini, muteber oy puslası sayısını, her partinin ve bağımsız adayların kazandıkları oy puslası sayısını açıklar.

Devlete ait bütün ulaştırma ve haberleşme araçları, seçim kurulları arasında araç, gereç, haber, yazı ve bilgilerin ulaştırılmasında öncelikle kullanılır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen var mı?... Yok. Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Geçici madde 1. — Anayasanın geçici birinci maddesinin ikinci fıkrasındaki beş günlük süreye 35 nci maddenin ikinci fıkrasındaki ilân esas tutulur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen yok. Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarımın tümü üzerinde lehte ve aleyhte söz isteyen var mı?... Yok. Tasarımın tümünü açık oyunza sunuyorum. Kabul edenler beyaz oy, kabul etmiyenler kırmızı oy vereceklerdir.

İlk açık oya konulan tasarıya oy vermiyen sayın üyeler var mı? Oy toplama muamelesi bitmiştir.

3. — *Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak'ın, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/41) (1)*

BAŞKAN — Seçim Kanunu Komisyonunun bir yazısı vardır. Bunu da okutuyorum.

Temsileiler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Gelen kâğıtların raporlar kısmında bulunan, Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak'ın, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifinin, ehemmiyetine binaen, bir an evvel kanunlaşması için gündeme alınarak öncelik ve ivedilikle görüşülmesini arz ve teklif ederim.

Seçim Kanunu Komisyonu
Başkanı
Şefik İnan

BAŞKAN — Efendim, bu teklifin dağıtılışından ancak 48 saat geçmemiş bulunuyor. Gündeme alınması ve öncelikle görüşülmesi, yüksek oylarınıza vâbestedir. Oyunza sunuyorum, kabul edenler... Etmiyenler... Gündeme alınması kabul edilmiştir.

Teklifin tümü üzerinde söz isteyen var mı? Yok. Maddelere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Takrirde bu teklifin ivedilikle görüşülmesi de istenmektedir, ivedilikle görüşülmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Etmiyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir.

(1) 83 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

1 nci maddeyi okutuyorum.

**Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair
304 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair Kanun**

Madde 1. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair Kanunun 14 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İl seçim kurlunda birleştirme

Madde 14. — İl seçim kurulu, ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları birleştirerek il seçim çevresindeki :

1. Seçmenlerin sayısını,
2. Oy kullanan seçmenlerin sayısını,
3. İtiraz edilmiş veya ihtilâflı görülmüş olup da, muteber sayılarak hesaba katılan oy puslaları sayısını,
4. Muteber sayılmıyan ve hesaba katılmıyan oy puslaları sayısını,
5. Muteber tutulan veya hesaba katılan oy puslaları genel toplamını,
6. Soyadı alfabe sırasına göre, adayların aldıkları oy sayısını, (rakam ve yazı ile),

Gösteren bir tutanak düzenler ve çoğunluk usulüne göre, seçilmiş olanları belirtir.

Cumhuriyet Senatosu üyeliğine seçildikleri anlaşılanlara derhal bir tutanak verir ve bu tutanaklardan ikişer nüshasını en seri vasıtalar ile Yüksek Seçim Kuruluna gönderir. Ayrıca, Cumhuriyet Senatosu üyeliğine seçilenler belli olur olmaz, seçimlerin ad ve soyadlarının ve parti adayı iseler mensub oldukları siyasi partiyi, en seri şekilde telgrafla (ve varsa ayrıca telefon veya telsiz ile) Yüksek Seçim Kuruluna bildirir.

BAŞKAN — Efendim; bu maddenin 3 numaralı bendinden sonra matbaa hatası olarak 4 numaralı bent yazılmamıştı. Bu bent madde ile beraber şimdi huzurunuzda okunmuştur.

Bir de aynı maddenin son fıkrasının, son 4 ncü satırında «seçimler» kelimesinin «seçilenlerin» şeklinde düzeltilmesi lâzımdır.

Yine maddenin son fıkrasının sonundan itibaren 4 ncü satırında «ad ve soyadlarının» tâbiri yerine «ad ve soyadları» olacaktır.

Buna göre madde hakkında söz istiyen varmı? Buyurun Komisyon.

KOMİSYON SÖZCÜSÜ NÜVİT YETKİN — Muhterem arkadaşlarım, tasarının baskısı sıra-

sında bir hata olduğu için yüksek huzurlarınızı işgal etmiş bulunuyorum. Esasen bu hususa Sayın Başkan da işaret buyurmuşlardır. Müsaade ederseniz bu redaksiyon hatasına Komisyon olarak işaret etmek istiyorum. 14 ncü maddenin son fıkrası eski 14 ncü maddenin aynıdır, biraz genişletilmiş, başlangıçta Seçim Kurulunun yapacağı işler tadadedildikten sonra Cumhuriyet Senatosu diye başlayan madde failsiz bulunmaktadır. Bunun için baş tarafa il seçim kurulu ibaresini koymamız lâzımdır. Bu suretle tashih ederek mütalâa buyurmanızı istirham etmekteyim.

BAŞKAN — Bu tashih ve ilâvelerle maddeyi yeniden okutuyorum.

**Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair
304 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin
değiştirilmesine dair Kanun**

Madde 1. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair Kanunun 14 ncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İl seçim kurulunda birleştirme

Madde 14. — İl seçim kurulu, ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları birleştirerek il seçim çevresindeki :

1. Seçmenlerin sayısını,
2. Oy kullanan seçmenlerin sayısını,
3. İtiraz edilmiş veya ihtilâflı görülmüş olup da, muteber sayılarak hesaba katılan oy puslaları sayısını,
4. Muteber sayılmıyan ve hesaba katılmıyan oy puslaları sayısını,
5. Muteber tutulan veya hesaba katılan oy puslaları genel toplamını,
6. Soyadı alfabe sırasına göre, adayların aldıkları oy sayısını, (Rakam ve yazı ile),

Gösteren bir tutanak düzenler ve çolunluk usulüne göre, seçilmiş olanları belirtir.

İl seçim kurulu, Cumhuriyet Senatosu üyeliğine seçildikleri anlaşılanlara derhal bir tutanak verir ve bu tutanaklardan ikişer nüshasını en seri vasıtalar ile Yüksek Seçim Kuruluna gönderir. Ayrıca Cumhuriyet Senatosu üyeliğine seçilenler belli olur olmaz, seçilenlerin ad ve soyadlarını ve parti adayı iseler mensub oldukları siyasi partiyi, en seri şekilde telgrafla (Ve varsa ayrıca telefon veya telsiz ile) Yüksek Seçim Kuruluna bildirir.

BAŞKAN — Maddeyi bu şekilde yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Teklifin tümü üzerinde lehte veya aleyhte söz isteyen var mı? Yok. Tasarımın tümünü açık oylarınıza sunuyorum.

İkinci oylamada oyunu kullanmayan üyeler var mı?... İkinci oylama muamelesi bitmiştir.

4. — 222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/182) (1)

BAŞKAN — Efendim, Millî Eğitim Bakanının bir yazısı var okutuyorum :

Sayın Başkanlığa

222 sayılı İlköğretim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısının yapım mevsimi bakımından da çok acele olması nazara alınarak bugünkü gündeme dâhil edilmesini öncelik ve ivedilikle müzakeresini arz ve rica ederim.

11.8.1961

M. Eğitim Bakanı
Ahmet Tahtakılıç

BAŞKAN — Efendim, bu tasarı Sayın üyelere dağıtılmış bulunuyor. Aneak dağıtımından itibaren 48 saat geçmemiştir. Binaenaleyh teklif veçhile tasarının gündeme alınması hususunu yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Tasarımın gündeme alınması kabul edilmiştir.

Tasarımın tümü üzerinde söz isteyen var mı?... Yok. Maddelere geçilmesini yüksek oylarınıza

(1) 81 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Teklifte tasarımın ivedilikle görüşülmesi istenmektedir. Tasarımın ivedilikle görüşülmesi hususunu yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... İvedilikle görüşülmesi kabul edilmiştir. Maddeleri okutuyorum.

222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında Kanun

Madde 1. — 222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa aşağıda yazılı geçici madde eklenmiştir :

Geçici madde 6. — 77 nci maddenin 1 nci fıkrası gereğince Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine her yıl konulacak ödenekten % 5 ine kadarını, 1961 malî yılı için, ilköğretim öğretmeni yetiştiren müesseselerin yapımında ve ilk tesis masraflarında kullanmaya Millî Eğitim Bakanlığı yetkilidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen?... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarımın tümü üzerinde leh ve aleyhte söz isteyen var mı?... Yok. Tasarımın tümünü açık oylarınıza sunuyorum.

3 ncü oylama için oylarını kullanmayan arkadaşlar var mı?... Oy toplama muamelesi bitmiştir.

5. — Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Bayındırlık Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/61) (1)

(1) 76 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

BAŞKAN — Tasarının tümü üzerinde söz isteyen arkadaş var mı? Maddelere geçilmesini yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Karma Komisyon, tasarının ivedilikle görüşülmesini teklif etmektedir. Bunu da yüksek oylarınıza sunuyorum. Tasarının ivedilikle görüşülmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeleri okutuyorum.

Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair Kanun

Madde 1. — 6805 sayılı Kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

«Madde 1. — Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası inşaatı için senelik ödeme miktarı (5) milyon lirayı geçmemek üzere (16) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Bayındırlık Bakanı ve faizleriyle birlikte (6) milyon lirayı geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Bakanı yetkilidir.»

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen arkadaş var mı? Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen arkadaş var mı?.. Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen arkadaş var mı?.. Maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde leh veya aleyhte olmak üzere söz isteyen arkadaş var mı? Tasarını açık oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler beyaz, reddedenler kırmızı oy kullanacaklardır.

(Tasarı açık oya sunuldu.)

Gündemin son maddesine geçiyoruz.

6. — *Istanbul Opera binası inşaatının Hazinece ikmali ve sureti idaresi hakkında 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen ikinci maddesinin tadili hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/49) (1)*

BAŞKAN — Tasarının tümü üzerinde söz isteyen yok. Maddelere geçilmesini oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon raporunda ivedilikle görüşülmesi teklif edilmektedir. İvedilikle görüşülmesini oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeleri okuyoruz :

Istanbul Opera Binası inşaatının Hazinece ikmali ve sureti idaresi hakkındaki 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin tadili hakkında kanun

Madde 1. — 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla tadil edilen 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 2. — Birinci maddede yazılı Opera binası inşaatının ikmali için (75) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye Bayındırlık Bakanı ve faizleri ile birlikte bu miktarı geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Bakanı yetkilidir.»

BAŞKAN — Buyurun Emin Soysal.

EMİN SOYSAL — Muhterem arkadaşlar, evvelâ şunu arz edeyim ki, memleketimizde opera binalarının çoğalmasına taraftarım ve bunu her zaman müdafaa etmişimdir. Bilhassa Ankara Opera Binasının inşası sırasında «Vatandaşlar kuru ekmek yerken, siz opera binası yapıyorsunuz.» diye o zaman itiraz edenler karşısında bunun müdafaaasını yapmıştım. Ancak geçen sene Bütçe Komisyonunda müzakere sırasında bu iş için 20 milyon lira istenmişti.

Bu para ile o zaman işin yürütüleceği ifade edilmişti. Şimdi, bugün gibi hatırımda, o zaman verilen para ne oldu, iş ne merkezdedir, 75 mil-

(1) 77 S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

yon lira nereye kullanılacaktır? Şimdi İstanbul şehri için yapılan bir opera binası inşaatında İstanbul Belediyesinin kendi gücü dâhilinde inşaat yapması icabederken, mütemadiyen diğer belediyelerin, diğer vilâyetlerin şu veya bu ihtiyaçları dururken Devlet bütçesinden İstanbul belediyesi için 100 milyon lira, 75 milyon lira, milyon lira, milyon lira, milyon lira.. Ama arkadaşlar belki o zaman söylenemiyordu, söyleyelim :

Birçok illerde sulama tesisleri yapılmadığı için vatandaşlar birbirleriyle muharebe etmektedirler. O vilâyetin valisi de sadece bu su muharebesini idare etmekle meşguldür. Bir taraftan da hububat ve buğdaysızlıktan fakir vatandaşlar sıkıntı çekmekte, buna çare aranılmakta, hep parasızlıktan bahsedilmektedir. Yalnız şu hususu derhal ifade edeyim - bu sözleri demagoji yapmak için söylemiyorum - Devlet olarak işlerimizi hesaplı ve gelirli yollardan ayarlayarak 75-100 milyonu fantazi tesislere sarf etmektense daha mâkul fiyatla mütevazî bir opera binası yapmak ve bu arada memleket sulama işlerini ciddiyetle ele almak lâzımdır. Sulama işi için proje yapalım deriz, para yoktur derler. Susuzluk yüzünden arz ettiğim gibi vatandaşlar birbiri ile kavga yaparken biz burada İstanbul belediyesine aktarma yapmaktayız. Şimdiden 75 milyon lira verilmesi istenmektedir. Yeni Meclis gelecek ve bu Meclisin yeni havasından istifade edilerek kimbilir o zaman da 100 milyon lira istiyebileceklerdir. Bunun için bu hususu nazarı dikkate almanızı rica edeceğim. Bu sözlerim opera yapılmasının mânasında değildir.

BAŞKAN — Dördüncü tasarıya oyunu vermeyen arkadaş var mı? Dördüncü tasarı için oy toplama muamelesi bitmiştir.

İLHAN ESEN — Muhterem arkadaşlar, ben sadece iki noktanın tazyihi için huzurunuzda çıkmış bulunuyorum.

Birincisi, bu 75 milyondan sonra Hükümet bu bina için yeni bir talepte bulunacak mıdır?

İkincisi, yılan hikâyesine dönen bu bina ne zaman bitecektir?

Hükümet bu hususlarda bizi tenvir etsin.

BAŞKAN — Söz Bakanın.

BAYINDIRLIK BAKANI MUKBİL GÖKDOĞAN — Sayın Başkan, muhterem üyeler, İstanbul Opera binası 1946 senesinde İstanbul Belediyesi tarafından inşaata başlanmıştır. 1953

senesinde bu bina 6165 sayılı Kanunla Hazineye devredildi. O zamana kadar belediyece 2,5 milyon liraya yakın para sarf edildi. O zamana kadar yapılmış olan iş yalnız, seyirci bölümü ve betonarme işinden ibarettir. 1953 senesinden bugüne kadar Bayındırlık Bakanlığı yan sahne kostüm ve dekor yerlerinin inşası için 11,5 milyon lira sarf etmiştir. Ayrıca 6,5 milyon sarfı ile dekor ve kostüm depolarının inşaatı ve 7,5 milyon keşif bedeli ile sahne bölümünün, artist bölümünün yapılmasına devam edilmiştir. Geçen sene, Soysal arkadaşımızın Bütçe Komisyonu müzakeresinden hatırladığı üzere, 10 milyon lira bütçeye konmuş, böylelikle 43 milyon liraya opera binasının bitirilmesi teklifiyle beraber bugüne kadar 30 milyona yakın bir para harcama durumundadır. Son yapılan teklifle bu plâfon 75 milyon liraya yükselmiş bulunmaktadır. Yani bundan sonra sarf edilecek miktar 44 milyon lira civarında olup bunun 25 milyon lirası sahne tesislerine aid olmak üzere keşfe bağlanmıştır. 1962 kış mevsiminde, bu kanun kabul edildiği takdirde, bu opera binası hizmete girmiş olacaktır. Teşekkür ederim.

İLHAN ESEN — Bu bina ne zaman bitirilecektir?

BAYINDIRLIK BAKANI MUKBİL GÖKDOĞAN (Devamla) — 1962 nin opera mevsiminde.

SUPHİ BATUR — Efendim, müsaade eder-seniz bir sual sormak istiyorum. Bir müddet evvel opera binasının cephesinden mühim bir kısmını yıktılar, tekrar yaptılar. Acaba niçin yıktılar? Sonra tekrar neden yaptılar? Yıkma ve yapma için ne kadar sarf ettiler? Bu hususta acaba malûmat arz edebilirler mi?

BAYINDIRLIK BAKANI MUKBİL GÖKDOĞAN (Devamla) — Bu bina İstanbul Belediyesi'nden Bayındırlık Bakanlığına devir olunduğu zaman, sistem olarak bir Fransız Mimarı tarafından yapılan İstanbul Belediyesi'nce satın alınmış bir projenin tatbikatından ibaretti. İnşa edilmiş karkas halindeki tesiste birtakım aksaklıklar görüldü ve balkonlarda oturanların sahneyi görmedikleri tesbit edildi. Bunun üzerine muhtelif komisyonların raporları ile tadil projesi yapıldı. Yıkıldı diye buyurduğunuz kısımlar da tetkika tâbi tutuldu. Bu hususta bilhassa

Hanover Teknik Üniversitesinden Profesör Robert'in raporunu ve Ankara'dan Profesör D. Valence'in raporunu zikredebilirim.

Bu bina modern Avrupa Opera binalarının teknik şartlarını ve bittiği zaman hakikaten millet olarak iftihar edeceğimiz bir bina olacaktır.

SUPHİ BATUR — Bu işin yapılmasına ve yıkılmasına ne kadar para sarf edilmiştir, ayrıca bunun mesulleri var mıdır?

BAYINDIRLIK BAKANI MUKBİL GÖKDOĞAN — Ben böyle bir dosya görmedim. tetkik eder, zatîalinize arz ederim.

BAŞKAN — Seyfi Öztürk.

SEYFİ ÖZTÜRK — Muhterem arkadaşlar, bugün Türkiye'miz mahdud olan imkânlarını daha verimli sahalara yatırmak mecburiyetindedir. Bu mevzu üzerinde uzun boylu münakaşalara tekrardan lüzum görmek istemem. Bütçe müzakereleri sırasında Sayın Maliye Vekilinin işaret ettiği gibi her sene mütat olan 80 milyon liralık zirai kredi mevzuunda dahi birtakım zaruretlere karşısında, köylü vatandaşların bu ihtiyaçlarına cevap vermek imkânını maalesef bulamadık demişlerdir. Bir ziraat memleketinde zirai istihsalı artırmak için, bu kadar geniş kredi imkânları içerisinde 80 milyon kapasiteli bir işte, cüz'i olan bu rakamı tahsis edemedik. Niçin? Zaruretlere vardı. Ama bugün İstanbul Belediyesine ait böyle bir binaya bir rakam tahsis edilebiliyor. Bunu esbabı mucibe ile kabili telif göremedim.

Bizde teamül haline gelmiş bir usul vardır. Bir binanın inşaatına başlanır, bu binanın başlanması ölçüsüdür, kimse kaç çıkacağını bilmez. Bugün 10 milyon diye başlanır, kurdele 110 milyonla kesilir. Buna muhalif olduğum için bu tasarıya kırmızı oy vereceğimi arz etmek isterim. 1962 senesinde iş bitecekmiş. Bu bir hizmettir ama ehemmi mühimme tereih etmek lâzımdır. Zirai işlerde bambaşka bir zihniyetle hâsis davranmışız, sonra opera mevsimine yetişmek üzere bir binaya bir kalemde 45 - 50 milyon veriyoruz. Meseleyi enine boyuna düşünmek lâzımdır. İki ay sonra seçimler yapılacaktır. Hükümet bir intikal hükümetidir. Milletın seçeceği Meclis bu hususta karar versin. Ehemmi mühimme tereih edelim. Âcil meseleler üzerinde duralım. Opera binası hakkındaki bu tahsisatı âcil görmüyorum. Bu itibarla bu tasarıya vicdan huzuru ile kırmızı oy vereceğim.

BAŞKAN — Beşinci tasarı hakkındaki oylama muamelesi bitmiştir.

Başka söz isteyen var mı? Buyurun, Nihat Sarginalp.

NIHAT SARGINALP — Muhterem arkadaşlar, ben bu tasarı lehinde konuşacağım. Her nedense öteden beri bizler büyük inşaatlardan çekiniyoruz. Bilhassa bina inşaatından bizim gözümüz korkmuş. Anıt - Kabir yapılırken, Büyük Millet Meclisi yapılırken birçok dedikodular ortaya çıktı, yok fantazi bina yapıyormuşuz, kel başa şimsir tarakmış gibi birçok sözler söylendi. Meslekim itibariyle yüksek mühendis olmama rağmen ben de korkmuştum, fakat Avrupa seyahatine çıktıktan sonra bu kanaatim tamamen değişti. Orada bizim binalarımızdan çok daha büyük çapta yapılmış müesseselerin binalarını gördüm. Bu bakımdan bizler büyük hacımdaki bina inşaatından neden korkuyoruz, anlamıyorum. Bir milletin yaşayışında güzel sanatlar büyük bir rol oynar.

Şimdi opera binasının inşaatına gelelim : Opera binasının inşaatına 1946 senesinde başlanmıştır. Bunun mucip sebepleri gayet aşikâr.

Şimdi müsaade ederseniz bir noktayı arz etmek isterim : Viyana muhasara edildiği zaman bombalar altında Viyana'yı terk eden halkı Viyana Kumandanı operaya davet etmiş ve konser verdirmişti. Kumandan halka ekmek bulup verdiremedim ama, akşam şu konseri verdirdim diye övünmüştür. Bu hareket bir milletin seviyesinin yüksekliğini ifade eder. Bizde 1946 senesinde başlamış olan bir bina 1950 senesinde tamamlanmış olsaydı, 1953 senesinde İstanbul'a gidenler operaya gidecekler ve güzel sanatlardan istifade etmiş olacaktı. Biliyorsunuz bu bina uzun müddet nâtamam olarak kaldı. 1958 tarihinden itibaren Bayındırlık Bakanlığının bu işi ele alması üzerine binanın yapılmasına başlandı.

Sonra bu iş İstanbul Belediyesi üzerine yükleniyor. Biliyorsunuz bu gibi işlerden yalnız belediye istifade etmez, bütün millet istifade eder. Fakat yapılması zaruri olduğu için Hükümet elini atar. Bu gayet tabii bir şey.

Bu binanın yıkılan ve tekrar yapılan kısımlarının şöyle bir mazisi olduğunu hatırlıyorum : İlk projede bâzı locaları sahneyi görmüyor ve sadece müzik dinlemek için inşa edilmiş bulunuyordu. Sahnedeki hareketleri takibetmek iste-

miyen ve sadece müzik dinlemekle iktifa etmek isteyenler için böyle localar yapılır. Nitekim Avrupa operalarından bâzılarında bu vardır. Sonradan bu prensip değişmiş ve yapılan kı-sımların bâzıları bu yüzden yıkılıp yeniden yapılmıştır.

Bu binaya sarf edilen paranın yükselmesi-nin bir sebebi de akustik meselesinin yeniden tanzim edilmesidir. Bu hususta eskiden denebi-lirdi ki, akustik meselesi tecrübe neticesinde el-de edilmiştir. İtalya'da, Yunanistan'da ve Avru-pa'da Rönesans devrinden sonra, opera ve piyes-lerin devamı müddetinde sahne ve salon tecrübe-leri neticesinde yapılan tadiller ve konulan mal-zeme ile akustik tanzim edilebilmişti. Halbuki şimdi akustik meselesi riyaziye ile halledilmekte iki kere iki dört eder gibi kesin olarak halledil-miş bulunmaktadır. Ayrıca birtakım ebat de-ğişiklikleri nazariye olarak ortaya çıkmış ve bu sebeple binalar istenilen şekilde yapılmış ve ya-pılmaktadır.

Şimdi kanaatim şudur ki, ortada bir inşaat vardır, bir sermaye yatırılmıştır, bu inşaatın rantabl olması ancak para ölçüsünde kıymetlen-dirdikten sonra istifade etmekle mümkün olabi-lir. Opera, güzel sanatların bir şubesi olması iti-bariyle, Türk Milletinin güzel sanatlara olan ih-tiyacının karşılanması bakımından elzemdir ka-naatindeyim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Emin Soysal.

EMİN SOYSAL — Benden evvel konuşan ar-kadaşım operanın halka olan hizmetinden bahset-ti. Operanın hizmetini reddetmek veya inkâr et-mek kimsenin aklından geçmez sanırım. Esasen sözlerimin başında da söylemiştim, zannediyorum kendileri burada yoktular. 1946 senesinde Anka-ra Opera binası yapımı için tahsisat istenirken o zaman muhalefet son derece ağır tenkitlerde bu-lunarak hücum etmişti. Bunun müdafaasını za-manın Maarif Vekili rahmetli Reşat Semsettin zamanında bendeniz yapmıştım. Operada çalı-şanların maaşları ve saireleri için lâzım gelen tahsisat ve sarf edilen parayı hatırlıyorum, dört milyon lira diye propaganda yapmışlardı. O za-man 250 bin lira ile sergi binası tadil edilerek bir opera binası meydana getirilmişti. Şimdi ben-denizin üzerinde durduğum mevzu şu: İstanbul Belediyesinden bu binanın arsasının alınması için, 1960 bütçe müzakerelerinde, Bütçe Komis-

yonunda, Demokrat iktidarın ileri gelenleri ısrar-la durdular. O zaman biz dedik ki, «Arsayı İs-tanbul Belediyesi versin. Bu bina İstanbul'a ya-pılıyor. Arsa için ayrılacak para binaya yatırıl-sın.» Bu kabul edilmedi. Bundan gaye şimdi Yassıada'da çıkan hesaplar gibi namütenahi sui-istimaller yapmaktı. Biz bu suiistimalleri önle-mek için, İstanbul Belediyesi arsayı bedava ver-sin demiştik. Münakaşa o zaman böyle başladı. 10 milyon, 20 milyon verildi. Bu paraları alır-ken, «Biz bu para ile binayı bitireceğiz.» dediler. Bunu söylerken teknisyenleri vardı, bitirilip bi-tirilmiyeceğini ifade edebilirlerdi. Şimdi ge-liyorlar 75 milyone liralık bir taaahhütle gelecek senelere sari işlere girmek istiyorlar. Acaba bu bina 70 milyon liraya bitecek mi?... Biz diyoruz ki, opera binası lâzımdır, yapılmalıdır. Yalnız İstanbul'a, Adana'ya, Diyarbakır'a, Erzurum'a ve İzmir'e de yapılması icabeder. Paran varsa yap. Ama iş parada. Para yok, kâşaneler içeri-sinde yaşamak isterim, bu olmaz. Ama parayı ve ölçüyü ona göre kullanmak lâzımdır.

Şimdi-ben diyorum ki, bunun katî hesabı ya-pılmış mıdır? Verilen bu para ile bu bina ikmal edilebilecek midir? Yoksa Nihat Sargınalp ar-kadaşımın bahsettiği gibi, Viyana muhasarasın-da operada muzik dinletilmiş, akustik sesler tan-zim edilmiş bunlar boş. Yarın 50 milyonluk ye-ni bir tahsisat istendiği zaman akustik ses ma-kustik ses olur. (Gülüşmeler.) Bu sebeple bu işte hesaplı ve kitaplı hareket etmek lâzımdır.

BAŞKAN — Ahmet Oğuz.

AHMET OĞUZ — Muhterem arkadaşlarım, mevzuu bir iki yönden mütalâa etmek zorunda-yız. Biliyorsunuz bedii sanatlar, varlığın bir nevi çiçeği demektir. Filiz ağaç olur. Ağaç yap-rak açar ve nihayet çiçek verir. Bir memleketin sanat varlığı kültür seviyesinin tabii bir icabıdır. Binaenaleyh fakru zaruret içinde olan bir mille-rin varlığını, dehasını opera artıramaz. Bir mil-letin varlığı, kudreti, kuvveti o milletin sanata olan aşkı ile ölçülür. Mevzuu bu yönden ele al-mak lâzımdır.

İkincisi; muhterem arkadaşım bundan 14 - 15 sene evvel bâzı beyanlarda bulunurken tenkitler yapmış ve Türkiye'nin son 10 - 15 yıllık inşaatı-nı tetkik ediniz demiştir. Hakikaten arkadaşlar bu inşaatların bütçe ile münasebetlerini ve müs-miriyetleri ile olan neticelerini tetkik ediniz. Söy-lenenlerle harcananlar arasındaki muazzam fark-

ları tetkik ediniz. Başlangıçta 10 milyon gösterilen inşaat 100 milyona çıkmıştır. 20 milyona çıkacağı bildirilen bina 200 milyona çıkmıştır. 20 milyona çıkacağı söylenen Tıp Fakültesi 200 milyona tamamlanamıyacaktır.

1947 bütçesinde bir yabancıymın şu görüşünü açıklamıştım : «Türkler binalara, inşaat ve büyük masraflara düşkün bir millettir. Türk'ü inşaat sevk edeceksin. 20 milyon diyeceksin 200 milyona tamamlayacak ve böylece Türk bir türlü iktisadi potansiyelinin kudretini iktisap edemeyecektir. Neticede Türk ekonomisi bir türlü kalkınamıyacaktır.»

Bu fikirlerin dış uçları ise bu memleketi bir müstemleke gözü ile görmek isteyenlerin ellerindedir.

Binaenaleyh, biz sarfiyatımızı, yatırımlarımızı ele alırken kayıtsız şartsız bugün aklıla pençelesen vatandaşların en tabii ve zaruri ihtiyaçları olan çocuklarını okutmak, ihracatın artırılması için iktisadi bünye içerisindeki kaynaklarımızı verimli sahalara aktarmayı düşünmek ve teşvik etmek zorunda olduğumuzu düşünmeliyiz.

Bu sebeple şunu arz etmek isterim, 300 milyon lira verirken 500 milyon liralık bir harekaya girişmemek lâzımdır. Büyük Millet Meclisi binası Türk ekonomik hayatının potansiyelini yıkmıştır. Bu Meclis binasının yerine 3 - 4 bin tane mektep yapmak suretiyle çocuklarımızın okuma ihtiyaçlarını karşılamak mümkün idi. Geçmişteki hatalardan ibret almak elbette bizim vazifemizdir. Bizlerin yarınki düşünceleri için bunların temel olması lâzımdır.

Şimdi arkadaşlar, üçüncü olarak şu noktaya temas etmek istiyorum. Emrivakilerle bu Devlet birtakım teşebbüslere giriyor, ona para yatırılıyor. Her iktidarımızı bu gibi işlerle meşgul etmekteyiz. Bir intikal Hükümeti olarak elli milyon lira gibi bir paranın tahsis edilmesi sebebi nedir? Sayın Maliye Bakanı ayrı kaynak ve birtakım ayrı gelir mi sağladı? Bu parayı muhakkak yaptırmak zorunda mıyız? Yeni seçimler yapılacak, yeni iktidarlar gelecek, memleketin bugünkü çok derin dertlerine el atacaktır. Onun için bu milyonları onların tahsisine, onların reyine bırakalım. Bu iş üç ay sonra da olur...

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ --
10 milyon zarar ederiz...

AHMET OĞUZ (Devamla) — Şimdiye kadar yüzlerce milyon lira zarar etmişizdir. Bugün memleketin iktisadi durumu yarım 10 milyon, beş milyon lira mı daha zarar eder. mülâhazasını ele alırsanız, Türkiye'de şu 3 - 5 ay içinde ekonomik meselelerde kaç yüz milyon zarar ettiğini de hesaplamanız lâzımdır. Buraya vereceğiniz 50 milyonu o sahalara tevcih etseydiniz bu zarar önlenebilirdi. Bugün memleket 95 kuruşa buğday arayıp bulamıyor. 2 - 3 ay sonra belki margarini de bulamıyacağız. Bu para 1 e 40 veren arazinin sulanmasına tahsis edilseydi elbette daha müsmir olurdu. Meselâ Nüsaybin'de 60 000 dekar arazisi sulanarak 1 e 35 mahsul alındığını ve mahsulün nereye satılacağını bilinmediğini size arz edeyim. Şu halde yatırım derken biz, iktisadi potansiyeli kuvvetlendirecek imkânlar sağlayacak sahalara düşünmek zorundayız. Bu gibi emrivakilere sel gibi kapılır gidersek, memleketin iktisadi vaziyeti bir çıkmaza sürüklenmiş olur. Şimdi bizler bu 40 milyon liralık tahsisatı kabul etsek dahi gelecek Hükümetin, intikal hükümetinin bu talebini tabbik mevkiine koyacağını tahmin etmemekteyim.

BAŞKAN — Maliye Bakanı.

MALİYE BAKANI KEMAL KURDAŞ — Muhterem arkadaşlarım, mevzumuz 15 yıl yakın bir zamandan beri İstanbul ve İstanbul'u ziyaret eden dost ve düşmanların gözleri önünde noksan bir halde duran opera binasının tamamlanmasıdır.

Bâzi arkadaşlarımız, bu mevzu ile hiç alâkalı olmayan sahalara girmiş bulunmaktadırlar. Bana öyle geliyor ki, bu seçime gidişin tabii bir havasıdır. Seçim inişinde bâzi arkadaşlarımızın frenleri çok defa tutmamaktadır. (Alkışlar)

Bu projeye neden taraftar olduk? Bu İstanbul'un tamamlanmamış opera binası İnkılâp Hükümetinizin devraldığı ve bundan sonraki hükümetlerinizin başını ağrıtaacak bir mevzudur, ufak bir parçadır. Şimdiye kadar gelişigüzel politika ile Hükümetin menâbii fuzuli yere sarf edilmiştir. O kadar sarf edilmiştir ki, İnkılâp Hükümetiniz 20 milyara yakın başlanmış iş devralmıştır. Şimdiye kadar başlanmış olan bu gibi işlerde alın teri yatmaktadır. Bu alın terini ölü vaziyetten çıkarıp müstahsil hale getirmek lâzımdır. İstanbul Operasında 30 milyon yatıyor. Bunu olduğu gibi bırakalım mı? Bundan sonra katacağımız 45 - 75 milyonla iş yürüyecektir. Bu-

güne kadar yapılmış işleri kıymetleriyle ölçmek lâzımdır. 80 milyon yatırım vardır. Son olarak yatıracığımız 10 milyon, 80 milyonu harekete getirecektir. İstanbul Operasında halen 30 milyon yatmaktadır. Ya bu 30 milyon yatacak, her gelen görecektir, aleyhimize propaganda mevzuu olacak veya 45 milyon daha vererek bunu kıymetlendireceğiz.

Başkan Kennedy'nin yakınlarından Türkiye'nin New - York Fuarına iştirakini temin için gelen ve benim de evvelden tanıdığım, Mr. Taylor beni ziyaretinde, «Mr. Kurdaş, İstanbul'a geldim, büyük bir bedbinliğe kapıldım. Bana, bakın şu milletin haline; 15 yıldır bir opera binasını bitiremediler. Bunlara nasıl yardım yaparsınız? Dediler, fakat Ankara'ya geldim, biraz içim ferahladı.» dedi. Bunları Mr. Taylor'a söyleyen İstanbul'da oturan, fakat Türk olmıyan birkaç bedbahttı. Ben kendisini aldım, Anıt - Kabir'e götürdüm ve oraya dönmüş olan Ankara'mızı gösterdim. «Bu şehri biz yoktan yaptık, bir opera binasını mı tamamlayamıyacağız?» dedim. Mr. Taylor bir milletin yapıcılığını bununla kıymetlendirmeyin, şu tepeyi görüyor musunuz, biz şimdi üzerinde bulunduğumuz bu şehir ve muhteşem şu Anıt - Kabir bu milletin ne kadar yapıcı olduğunu gösterir. 5 - 10 bedbahtın lâfına kulak asmayın. Bu millet tarihte 50 tane devlet yaratmıştır. Bu milletin kanının her zerresinde hudsutsuz bir dinamizm ve kuvvet vardır. 5 - 10 bedbahtın aleyhteki propagandalarına kulak asmamalarını tekrar kendisinden rica ettim.

Arkadaşlar; şimdi asıl mevzu geliyor: Biz bu binayı bitirmek istiyoruz, çünkü çok mühim bir sebep vardır. İstanbul'dan 200 bin turistin geçmesi için çalışma yapılmaktadır. Operanın Avrupalılar üzerinde yapacağı tesir hudsutsuzdur.

Sizlere gene bir hâtıramı arz edeyim: Ben, 1953 - 1956 seneleri arasında Hazine'de çalışırken memleketimizi ziyarete gelen yabancıları mütevazî bütçemden para ayırmak suretiyle operaya götürüyordum. Onlar üzerindeki reaksiyonu sizlere tarif edemem. Garpta vahşi Türk olarak vasıflandırılan, memleketimizde yabancı ziyaretçiler olarak operayı görmekle onların zihniyetlerinin ne kadar değişmiş olduğunu tasavvur edemezsiniz. Hele İstanbul gibi bir yerde opera mühim rol oynıyacaktır. Bu yıl 200 bin, gelecek sene 250 bin turist Anadolu'ya dağılacaktır.

Bunlar için yatırım yapıyoruz. Çünkü mebdelâzım İstanbul'dur. İstanbul'a gayet uygun bir resim bulundurmamak mecburiyetindeyiz, opera aynı zamanda tarihimizi canlandıracaktır. Kızlarımız gelen turistlerin karşısına muhteşem Osmanlı tarihinin kıyafetiyle çıkarsa elbetteki hakkımızda olan menfi fikirler de değişmiş olacaktır. Bu işin tehir edilmesiyle hiçbir şey kazanılmaz. Bu işin hemen ihalesinin büyük faidesi vardır. Bu mevsim geçerse bu proje % 20 daha pahalıya mal olur. Bu bina rantabl bir binadır. Bu binanın bir an evvel bitirilmesi zarureti vardır. Bu kanun bu maksatla huzurunuzda getirilmiştir. İktisadi bakımdan da bir mânası vardır, İstanbul'un hüviyetini değiştirecektir. Ve orada 30 milyon yatmaktadır. Bu tasarının kabul edilmemesi halinde 15 milyon da zarar edilebilir.

Bu şartlar altında tasarının tasviplerinize mazhar olacağımı ümid ediyorum. Hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Söz komisyonun.

KOMİSYON BAŞKANVEKİLİ MUHTTİN GÜRÜN — Efendim, bendeniz bir noktayı tavzih için huzurunuzda çıkmış bulunuyorum. Bâzı arkadaşlarımızın beyanlarıyla şu kanunun bir Tahsisat Kanunu olduğu ve bu kanunla bütçeye bir tahsisat konulacağı manzarası ortaya çıkmaktadır. Halbuki durum iyice mütalâa edilecek olursa bunun bir Tahsisat Kanunu olmayıp gelecek senelere sâri taahhütlere girişebilmek için bir Salâhiyet Kanunu olduğu görülür. Şimdi 50 milyon lira gibi bütçeye bir tahsisatın konulması mevzu bahis değildir. Bu hususu tavzih için söz almıştım.

BAŞKAN — İmadettin Elmas.

İMADETTİN ELMAS — Muhterem arkadaşlarım, müzakeresini yaptığımız tasarı üzerinde konuşan arkadaşlardan bazıları dediler ki, «bu ne kadar aceledir? Öyle hâdiseler olur ki o işin bir ay geciktirilmesi bazen işin kapasitesine göre % 10 - 20 Devletin zararını icab ettirir. Onun için İstanbul Opera binasının ikmalî için gelecek senelere sâri mukavele yapmak yetkisini vermek üzere bir yatırımı etüt ederken, üzerinde konuşurken bence evvelâ bundan vazgeçilmesi veya yapılması için bu iş sarf edilen paranın miktarını düşünmek lâzımdır. Buraya 30 milyon yatırılmıştır. 45 milyon daha sarf etmekle bu iş ikmal edilecektir. Eğer

tasarı kabul edilip kanunlaşacak olursa gelecek yıllara sâri mukavele yapmak yetkisini Nafia Vekâletine vermiş olacağız. Bâzi arkadaşlar dediler ki, «efendim, bu bina 25 milyon liraya bitecekti, neden 30 milyon lira daha arttı?»

Arkadaşlar, şu ciheti açıkça ifade ve itiraf etmek lâzımdır ki, on yıllık devre zarfında dünkü fiyatlarla bugünkü fiyatları mukayese edecek olursak, asgari bu fiyatlar arasında on misli bir artış olduğunu görmemiz kabildir. Şayet opera binası üzerindeki çalışmalar tam olarak bitirilse ve tahsisatı tam olarak verilmiş olsa idi, bugün 45 milyon liralık bir tahsisat istemeye lüzum hâsıl olmayacaktı. Çünkü on sene evvelki fiyatlarla bu işin 25 milyona bitmesi tabii idi ve biterdi. Benim kıymetli heyetinizden ricam bunun bu devre mutlaka kanunlaştırılması ve bu suretle ileride geciktiği halde doğması muhtemel 8 - 18 milyonluk zarardan Devletin vikayesidir. Bu sebeple de kanunun bir an evvel çıkarılmasını istirham ederim.

BAŞKAN — Muammer Aksoy.

MUAMMER AKSOY — Muhterem arkadaşlarım; benim söyleyeceklerimin büyük bir kısmını, Maliye Vekili arkadaşım ifade ettiler. Ben kendisinin çok kıymetli izahatına, «Osmanlı dekoru faslı» hariç, aynen iştirak ederim. Hakikaten, mesele iktisadi bakımdan ele alındığı zaman dahi, yapılan teklifin kabulü bir zarurettir. Ya oraya yatırılmış olan otuz milyonu sifıra müncer kılmak istiyoruz ve diyoruz ki, zararın neresinden dönersek kârdır; Operaya ihtiyaç yoktur; otuz milyon sarf ettik ama elli milyon heba olmasın. Otuzu atalım, elliyi kurtaralım demek isteniyor. Bu fikre iştirak etmek imkânıdır. Yahut da yarı kalan iş tamamlanır ve bu suretle oraya yatırılmış olan paralar da kurtarılmış, değerlendirilmiş olur. Tasarıya lüksten kaçma gerekçesiyle karşı koyan arkadaşların fikirlerine bir bakıma aynen iştirak ederim : Bu memleketteki lüks inşaatın, yalnız hoşlanmayan değil, nefret eden bir insanım. Lüks iptilâsı, memleket iktisadiyatına olduğu gibi, ahlâkına da tesir eden bir husustur. Bu memlekette, köylü ve işçi hattâ küçük memur bu derece fakir iken, lükse gitmek insafsızlıktır; hattâ mânevi bir cinayettir. Ama bizatihi bir operayı, lüks inşaat diye vasıflandırmak doğru değildir. Bugün, ister burjuvazi zihniyetinde olunuz, ister tam aksi zih-

niyette düşününüz; ister Batılı olunuz, ister Doğulu olunuz. Musikiyi bir lüks olarak vasıflandıramazsınız. Yalnız, Londra'da, Roma'da değil, Moskova'da, Tokya'da ve diğer büyük şehirlerde, operaların bulunduğunu görüyorsunuz. Bu memleketler, musikide, kültürde ilerlemeyi, toptan kalkınmanın bir şartı olarak kabul ederler. Bir opera, aynı zamanda iktisadidir de... Çünkü bir memlekette sabahdan akşama kadar çalışılmaz. Çalışanların ruhlarının dinlenmesi de, mânevi alanda tatmin edilmiş olmaları da icabeder. Ruhun buna ihtiyacı vardır. Aksi halde ikisadi alandaki verim dahi düşmeye mahkûmdur. Eğer halka iyi bir musiki sunmazsanız, o da, alı pullu elbiselerle ve gülünç tavırlarla «icrayı sanat» eden falan efendinin söylemiş olduğu şarkıyı dinlemek için, onun bulunduğu batakanelere akın eder. Eğer çok daha iyi bir musiki dinlemek imkânlarını temin ederseniz, bir zaman sonra çoğunluk, konsere, operaya gider. Bu memlekette yalnız Adnan Saygun'un Oratoryosu yahut Kerem Operası değil, daha nice sanat eserleri yaratılacak; ve opera binalarımız, bu kültür alanındaki yaratıcı kudretimize beşiklik edecektir. Son zamanlarda görmüşüzdür ki, dünya milletleri arasında, musikide en istidath milletlerden biriyiz. Bilhassa kızlarımız bu alanda, dünya ölçüsünde ve göğüslerimizi kaabrtacak başarılar sağlamaktadırlar.

Arkadaşlar, yapılacak bir opera binası, memlekete bütün kültür alanında hizmet ve faydalar sağlayacaktır. Bu hizmet alanı, mutlaka Devlet için bir masraf kapısı olmaya mahkûm değildir. Arkadaşlarımıza hatırlatırım : Konservatuvarın konserleri başladığı zaman, parasız olduğu halde, bütün yerler dolmuyordu. Şimdi, ise iyi bir konserde, biletlerin karaborsaya düştüğü görülüyor. Şu halde, iyi kullanıldığı takdirde, hele İstanbul'da, her gün opera veya tiyatro oynasa, veya bale gösterisi yapılsa yahut konser verilse, opera binası her gün dolacaktır.

Şu halde bir opera binasının tamamlanması, muhakkak kültür için katlanılacak bir masraf kapısı değildir; aynı zamanda iktisadidir de. Bu memleketin kültürünü bir an önce ileriye götürmek ve - Maliye Vekilinin izah ettikleri gibi - sadece memleket ölçüsünde değil, aynı

zamanda Türk sınırlarını aşarak medeniyetimizin ve kültürümüzün nasıl olduğunu dünyaya tanıtmak için de, İstanbul Operası müessesesini bir propaganda vasıtası olarak kullanmak yolunu tutmak lâzımdır. Kaldı ki, dâva, başlıbaşına da bu değildir. Bizzat kendi ihtiyacınız için de, tutulması lâzımgelen yol bundan ibarettir. Hele İstanbul için... Binaenaleyh şu gayet makul ve ileriki senelerde bütçe imkânlarına göre yıllık bütçelere taksim imkânını da getiren tasarımı kabul etmenizi, ben de bilhassa istirham edeceğim. (Alkışlar.)

BAŞKAN — Coşkun Kırca.

COŞKUN KIRCA — Muhterem arkadaşlarım; bendeniz ne bu tasarımın hararetli müdafasını yapan Sayın Maliye Vekilinin ve gerekçeyi kendileriyle beraber imzaladıkları ve kendi meşgale sahalarını bilhassa ilgilendirdiğine göre bu tasarımı muhakkak ki, tasvibeden Muhterem Maarif Vekili Ahmet Tahakılığım, ne çok sevdiğim arkadaşım Muammer Aksoy'un fikirlerine katılabiliyorum; ne de bu mevzuda onların karşısında yer almış olan Ahmet Oğuz arkadaşımızın fikirlerine itişirak edebiliyorum. Bendeniz bu konuda ne yapabileceğimi tesbit edemiyorum; çünkü, elimizde yeter mütta mevent değildir.

Sayın Maliye Bakanı bu binanın bitirilmemesi sebebiyle yabancılar tarafından aleyhimize propaganda yapıldığından bahsettiler. Aleyhimizde propaganda yalnız bununla değil, bugün kasaba ve köylerimizdeki durum gösterilerek de yapılabilir.

Muayyen meceraların en verimli sahalara tevcihi şeklinde bir iktisadi mesele vardır. Bir gayrimenkul inşaatı, tahsis maksadına ve yerine göre ya doğrudur, ya değildir. Şu hale göre nasıl düşünmeliyiz? Zannedersen biraz tek taraflı düşünüyoruz. Bütçelerde bu para başlanmaz ve yarı kalmış bu binaya tahsis edilmediği takdirde, hâsıl olacak zarar nedir? Diyelim ki, 15 milyon lira. Fakat, bu para bütçeden bu opera binasının ikmal için verilmeyip de meselâ büyük ihtiyaç duyduğumuz küçük sulama işlerine verildiği takdirde eğer produktivite artışı bu zarardan daha fazla ise, toplum hesabına bu fazlalık ölçüsünde net bir kâr meydana gelir. Şu halde mesele munhasıran bu binaya para verilip verilmemesi meselesi değildir, meseleyi bir bütün olarak ele almak lâzım. Bu para başka

bir sahaya yatırılacak olursa ve net hâsıla daha fazla ise bu binaya para vermemek iktisadi bakımdan daha doğrudur. Nitekim iktisadi yatırımlar ve projeler arasında bu karşılıklı rabitaları tartmak ölçmek lâzımdır.

Şu noktayı da belirtmek isterim : Maliye Bakanı opera binasının turist celbine yarıyacağından bahsettiler.

Bendeniz Türk operasının kısa zamanda gösterdiği inkişafın hayranıyım. Yalnız mübalâğa etmemek lâzımdır. Henüz operamız Alman ve İtalyan operaları gibi turist celbedecek mükemmeliyete gelmemiştir. Bu turist celbi meselesini operacılığımızdan ziyade başka imkânlar üzerine bina etsek her halde daha doğru hareket etmiş oluruz.

Bir noktaya daha temas edeceğim :

Bu turistler Türkiye'ye daha çok yazın gelirler. Halen bütün memleketlerde tiyatro ve operalar yazın açık hava sahnelerinde oynanır. İstanbul'da bugün bir açık hava sahnesi var, turizmin inkişafını operaya bağliyacaksak, bu açık hava tiyatrosundan istifade etmek mümkündür.

Gelelim diğer bir meseleye :

Gerek Milli Eğitim Komisyonu raporunda, gerekse bilâhara Sayın Bedrettin Tuncel tarafından bu raporu incelemek üzere kurulmuş olan bir komisyonun raporunda umumiyetle eğitim faaliyetlerimizde dağınıklıktan şikâyet edilmektedir.

Muhterem arkadaşlarım; bu çok doğrudur. Mevcut tek operamızı şantörleri şantözleri, dekoratörleri ve bale ekibi ve saire bakımından tam hale getirmeden, operacılık sahasında mevcut eleman ve kaynaklarımızı dağıtmanın güzel sanatlar bakımından ne dereceye kadar verimli ve rasyonel olacağı da eayı sualdir. Bu hususta Sayın Ahmet Tahtakılığ Beyefendinin burada izah vermesi lâzımgelirdi. Opera sahasındaki kaynak ve elemanları yeni yeni operalara dağıtmaktansa, bunları mevcut Devlet operasına tahsis etmek ve operamızın bu suretle ilerlemesini temin etmek lâzımdır.

Muhterem arkadaşlar, bu bakımdan şimdiye kadar ileri sürülen delillerin, eğitim politikası ve yatırım politikası bakımından tamamen kıfayetli olduğuna kaani değilim. Ancak yine de ne yapacağımı tamamen bilmiyorum.

Geçenlerde gazetelere bir haber intikal etti; eski Maliye Bakanı Ekrem Alican tarafından iktisadi dungunluk içinde bulunmamıza rağmen hatalı bir şekilde haddinden fazla durulan yatırımların öncelik sırasına göre yeniden harekete geçirileceğinden bahsediliyor. Bu bakımdan, bu vahim hatayı tashih ettiği için Sayın Kurdaş'a teşekkür etmek isterim.

Şimdi soruyorum : Bu yatırımların tekrar aktive edilmesi konusu üzerinde Plânlama Dairesinin durması gerekeceği cihetle, konuşmamda üzerinde durduğum konularda Devlet Plânlama Dairesinden acaba mütalâa alınmış mıdır?

Bu parayı İstanbul Operası binasına tahsis ederek mi daha iyi netice alacağız, yoksa o meblâğı başka yere tahsis ederek mi?.. Sadece bu binanın mücerret olarak ele alınmasıyla ve muhtelif yatırım projeleriyle mukayese yapmadan ve bize muta verilmeden ciddi bir karar alabileceğimize kaani değilim. Bu bakımdan Hükümetten bu hususta izahat talebediyorum.

BAŞKAN — Nihat Sargınalp.

NIHAT SARGINALP — Muhterem arkadaşlarım; iki noktaya işaret etmekle iktifa edeceğim :

1. Bina inşaatından kaçınılması lâzım geldiği noktasından bana burada bir fırsat verildiği için bu çok mühim noktayı izah edeceğim.

Biz her nedense büyük inşaat yapmaktan ürküyoruz ve diyoruz ki; «Bu rantabl değildir. Millet in iktisadi hayatında daima zararlı bir yön yapar.» Halbuki benim kanaatim tersinedir. Her hangi bir devlet dairesine gidin, bir iktisadi Devlet Teşekkülüne gidin, hepsi kiralık yerlerde oturmaktadır. Bunun da ancak üçte birinden istifade ederler. Çünkü mesken dairesiyse, Devlet dairesi arasındaki fark aşikârdır.

Daha belirli bir misal vereyim : Millî Eğitim Bakanlığımıza bir kere teşrif ediniz, orada çalışan arkadaşları bir kere görünüz. Ondan sonra Türkiye'de büyük inşaat yapmaktan kaçınmıyacağımıza inanırsınız. Bu, bizde âdeta bir fobi şeklindedir. Bâzı memleketlerde bu binalar bir anonim şirket binası kadar büyük değildir. Şunu unutmamalıyız ki milletlerin yaşamasında operanın ve dolayısıyla opera binasının tesiri büyüktür.

İkinci nokta: Sayın Ahmet Oğuz arkadaşım bu inşaatın birkaç ay sonraya bırakılmasını ileri sürdü. Daha evvel de ısrarla söylediğim gibi bir inşaatı selâmetle tamamlayabilmek için onu bir elden idare temelidir. Bir inşaatın bir kısmı bir mütaahhide, ikinci kısmı diğer mütaahhide, üçüncü kısmı diğer bir mütaahhide yerilmelidir. Bu bakımdan bu sene operaya harcanacak masrafların gelecek hükümetlerden para istenmesi şeklinde yapılması buradaki şantiyenin dağılmasına ve bu yüzden de gerek mütaahhidin, gerek Hükümetin zarar etmesine sebep olmaktadır. Bu aksaklıkta hiçbir zaman binayı yapanların kabahati yoktur. İktidar «bugün yapacaksın, çabuk yapacaksın, şöyle yapacaksın» dediği zaman, teknik adam bunu yapma mecburiyetindedir. Yoksa, onlar bütün hazırlıkları yapmış, şöyle olursa böyle olur diye bu işi ortaya koymuşlardır. Fakat, bu işi teknik olarak incelemek yerindedir. Bilhassa büyük binaları, T. B. M. Meclisi binasını tenkid eden Ahmet Oğuz arkadaşımıza hatırlatayım, Türk mühendisi, işçisi bu işte para kazanmıştır. Memlekette para devretmiştir. Bunun nesi dışarıdan gelmiştir? Memlekete bir eser kazandırmıştır. Hatırlarsınız, Fransız İhtilâlinin sonra memlekette iş olsun, iş adamı, mühendis, işçi para kazansın diye birçok meydanlar yapılmıştır, memleket eserler kazanmıştır. Opera binası da böyledir. Bugün bir çok bankalarda para birikmiş kalmıştır, hepsi duruyor kasalarda; bu paraları kullanmazsanız onlar orada ölüp kalacaktır. İnşaat sistemi asla israf olmayıp sermayeye itimat telkin etmekten başka bir şey değildir. O bakımdan sözlerimi kısa keserek bu tasarıya müspet oy vermenizi bendeniz de rica edeceğim.

BAŞKAN — Cihad Baban.

BASIN - YAYIN VE TURİZM BAKANI CİHAD BABAN — Muhterem arkadaşlarım; burada turizm mevzuubahsolduğu için değil, fakat operanın bir kültür meselesi olduğu için lehinde rey vermenizi istemek maksadiyle kürsüye gelmiş bulunuyorum. Arkadaşım Coşkun Kırca ile aynı fikirde olurdum, eğer inşası mutasavver olan şey bir fabrika olsa idi. Burada artık iktisadın kanunları değil, sosyal icaplar yani iktisadın da dâhil olduğu daha geniş bir

sektör içinde hâdiseyi mütalâa etmek lâzımdır kanaatindeyim.

Ve yine Ahmet Oğuz arkadaşım burada dediler ki; güzel sanat varlık işidir, varlığın çeşgidir. Ben katiyen bu fikirde değilim. Güzel sanatlar belki varlık zamanında birikir. Fakat kara günün ışığıdır. Hâfızalarınızı gerilere intikal ettirin; en karanlık günlerimizde bu milleti ayağa kaldıran edebiyat oldu. En karanlık günlerimizde Birinci Büyük Millet Meclisinin içinde mebusları, dışarda milleti ayağa kaldıran yine edebiyat oldu. Âkif'in İstiklâl Marşı ortaya çıktı, hepimiz heyecanlandık. Fransız inkılâbında Marseyyez'i genç bir subay ortaya attı. Cephe hatlarından taşarak şehirden şehire dolaştı. Güzel sanatlar hiçbir zaman varlıklı günlerin eseri değildir. O, birikir birikir günün birinde milleti millet yapmak için ortaya çıkar. Erzurum'un Türk olduğunu anlatmak için belediye reisi bir İngiliz almış ve beraberinde gezdirerek kümbetleri, çifte minareyi ve daha birçok eserleri göstermiştir. Bu yıkılan çifte minare bir Türk eseri olduğu için bulunduğu yerin Türk olduğunu ispat etmiştir. Opera aynı zamanda vâridat da getirir.

Yıkılmış kervansaraylar vardır. Bunlar para getirmiyen bir iş midir? Plânlama Dairesi buna ne diyor? Acaba gelir getirir mi getirmez mi? Böyle düşünmek, bütün memleketin âfakını saran Türk tarihî âsarı, Türk mimarisini başı boş bırakmak olur.

Arkadaşlar, Fransa yıkıldığı zaman Alsas-Loren'i onun şarkıları kurtadı. Onlar olmasaydı bu iş olmazdı. Bizi de musikimiz, operamız, kitabımız ispat edecektir. Bundan dolayı operanın ihmal edilmemesi lâzımdır. Opera, sanat çevremizin önemli bir tarafını dolduracaktır. Tasarıya bu bakımdan Yüksek Heyetinizin lehte oy vermesini rica edeceğim. (Bravo sesleri, alkışlar). («Oya oya» sesleri)

BAŞKAN — Efendim, yeterlik önermeleri gelmiştir. Lehte, aleyhte ve üzerinde olmak üzere ikişer arkadaşımız konuşmuş bulunuyor; bu bakımdan yeterlik önermelerini okutuyorum efendim.

Yüksek Başkanlığa

Konu yeter derecede aydınlanmıştır. Müzakerenin kifayetine arz ve teklif ederim.

Hızır Cengiz

Başkanlığa

Mevzu tamamıyla aydınlanmıştır. Müzakerenin kifayetine oya konulmasını arz ve rica ederim.

Derviş Sami Taşman

Yüksek Başkanlığa

Konu iyice aydınlanmıştır. Konuşmaların yeterliğine karar verilmesini teklif ediyorum.

Hikmet Kümbetlioğlu

BAŞKAN — Yeterlik önermeleri aleyhte söz isteyen var mı? Yok. O halde bu yeterlik önermelerinin dikkate alınmasını kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Madde hakkında değişiklik önergesi yoktur. Bu itibarla maddeyi yüksek oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Madde kabul edilmiştir.

Madde 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Bayındırlık bakanları yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerinde aleyhte ve lehte olmak üzere söz isteyen var mı?... Olmadığına göre tasarının tümünü açık oyunza sunuyorum.

Şimdi bugün yapılan açık oylamaların neticelerini oylama sırasına göre arz ediyorum.

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifine verilen

oyların sayısı :	138,
Kabul :	130,
Ret :	5,
Çekinser :	3 tür.

Bu oylama sonucuna göre bu tasarı Yüksek Meclisçe kabul edilmiştir.

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair kanuna verilen

oyların sayısı :	142,
Kabul :	139,
Çekinser :	3 tür.

Bu oylama sonucuna göre tasarı Temsilciler Meclisince kabul edilmiştir.

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanunun 14 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifine verilen

oyların sayısı : 144,

Kabul : 141.

Çekinser : 3 tür.

Bu oylama sonucuna göre tasarı Yüksek Meclisçe kabul edilmiştir.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısına verilen

oyların sayısı : 127

Kabul : 127 dir.

Bu oylama sonucuna göre yeter sayı sağlanamamıştır. Bu tasarı gelecek toplantıda tekrar yüksek oylarınıza sunulacaktır.

Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısına ait oylama sonucunu bildiriyorum :

Oy sayısı : 126,

Kabul : 125,

Çekinser : 1 dir.

Bu oylama sonucuna göre, tasarrının kabulü için yeter sayı sağlanamamıştır; gelecek birleşimde tekrar oya sunulacaktır, efendim.

İstanbul Opera binası inşaatının Hazinece ikmali ve sureti idaresi hakkındaki 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin tadili hakkındaki kanuna ait oylama sonucunu bildiriyorum :

Oy sayısı : 139,

Kabul : 109,

Ret : 24,

Çekinser : 6 dir.

Bu oylama sonucuna göre, tasarı Yüksek Meclisçe kabul buyurulmuştur.

Gündemde görüşülecek başka madde olmadığından 12 Ağustos 1961 Cumartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 18,10

Şeçimlerin temel hükümleri ve Şeçmen kütükleri hakkındaki 298 sayılı Kanunun bâzi maddelerinin değiştirilmesine dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Kanun Temsilciler Meclisince kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 267
Oy verenler : 138
Kabul edenler : 130
Reddedenler : 5
Çekinseler : 3
Oya katılmayanlar : 129
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A —

Atalay Akan
Ali Rıza Akbıyıkoglu
Necmi Akçasu
Mebrure Aksoley
Muammer Aksoy
Halil Akyavaş
Sadık Aldoğan
Abdurrahman Altuğ
Babür Ardahan
Vedat Arıkan
Ferhan Arkan
Şevket Asbuzoglu
Hüseyin Ataman
Doğan Avcıoglu

— B —

Cihad Baban
Zeki Baltacıoglu
Adnan Başer
Remziye Batırbaygil
Suphi Batur
Kemalî Bayazit
Rauf Bayındır
Fahri Belen
Nihat Reşat Belger
Mehmet Raşit Beşerler
Süleyman Bilgen
Ahmet Bilgin
Hikmet Bınark
Lütfi Biran
Etem Boransü

— C —

Hızır Cengiz
Ömer Sami Coşar

— Ç —

Rıfat Çini
Bahri Çolakoglu

— D —

Hazım Dağlı
Erol Dilek
Necati Duman
Cevat Dursunoglu

— E —

Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egeli
Şerafettin Yaşar Egin
Şükûfe Ekitler

Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lütfi Engin

Abdullah Ercan
Sadi Erdem

Ali Erel
Zihni Erençin
Feridun Ergin
Sait Naci Ergin
Adnan Ertanık
İlhan Esen

— F —

Bedî Feyzioğlu
Turhan Feyzioğlu
Fehim Fırat

— G —

Kemal Zeki Gençosman
Vasfi Gerger
Abdülkadir Göğüş

Rauf Gökçen
Mukbil Gökdoğan
Mehmet Göker
Rıza Göksoy
Ferda Güley
Muhittin Gürüm
Ferit Celâl Güven
Ferruh Güven

— H —

Şevket Raşit Hatiboğlu
Mehmet Salim Hazer-
dağlı

— I —

Rıza İşıtan

— İ —

Şefik İnan
İsmet İnönü

— K —

Kadircan Kaflı
Hermine Kalüstyan
Münci Kapani
Bedri Karafakıoglu
Enver Ziya Karal
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu
Coşkun Kırcı
Enver Kırcer
Enver Kök
Ahmet Köseoğlu
Zeki Kumrulu
Alp Kuran
Kemal Kurdaş
Hikmet Kümbetlioğlu

— L —

Kaludi Laskari

— M —

Hayri Mumcuoglu
Ziya Müezzinoğlu

— O —

Abdülkadir Okyay
Hamdi Orhon

— Ö —

Halim Önalp
Altan Öymen
İlhan Özdiğil
Fakih Özfakih
Mazhar Özkol
Seyfi Öztürk

— P —

Fikret Pamir
Mahir Pamukcu

— S —

İlhami Sancar
Nihat Sargınalp
Ragıp Sarıca
Kemal Satır
Bahri Saveri
Hulûsi Selek
İbrahim Senil
Celâl Sait Siren
Dündar Soyer
Emin Soysal
Mümtaz Soysal

— Ş —

Ahmet Şener

— T —

Ahmet Tahtakılıç
Cahit Talas
Salâhattin Tandal

Derviş Sami Taşman
Sadettin Tokbey
Âdil Toközlü
Vecihi Tönük
Bedrettin Tuncel

Vahit Turhan
Salih Türkmen
Ekrem Tüzemen
— U —
Hüseyin Ulusoy

Ismail Ulutaş
— Y —
Fehmi Yavuz
Nüvit Yetkin

Asım Yılmaz
Abdülhak Kemal Yörük
— Z —
Cahit Zamangil
Nâsir Zeytinoğlu

[Reddedenler]

— A —

Mehmet Altınsoy

— B —

Kâmil Başaran

— İ —

Abdullah İpşiroğlu

— K —

Feyyaz Köksal
Orhan Köprülü

[Çekinserler]

— B —

Osman Bölükbaşı

— O —

Ahmet Oğuz

— Y —

Yusuf Ziya Yücebilgin

[Oya katılmıyanlar]

— A —

Şevket Adalan (İ.)
Lûtfi Akadlı
Ahmet Akar
Burhan Akdağ
İsmail Rüştü Aksal
Münir Aktepe
Nurettin Akyurt (İ.)
Abdülkerim Akyüz
Muzaffer Alankuş
Ekrem Alican
Osman Alışiroğlu
Fehmi Alpaslan
Nurettin Ardıçoğlu (İ.)
Tahsin Argun
Fuat Arna (İ.)
Âmil Artus (İ.)
Fethi Aşkın (B.)
Sırrı Atalay
Ahmet Atılğan
Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın
Şevki Aysan (İ.)

— B —

Şeref Bakışık
Cemil Sait Barlas
Avni Başman (İ.)
Mehmet Baydur (B.)
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam

Hıfzı Oğuz Bekata
Hakkı Kâmil Beşe
Necip Bilge (İ.)
Arslan Bora
Ratıp Tahir Burak (İ.)
— C —
Alev Coşkun
— Ç —
Esat Çağa
Nazif Çağatay (İ.)
Behçet Kemal Çağlar
İsmail Selçuk Çalkır-
oğlu
Fethi Çelikbaş
Mahmut Tekin Çullu

— D —

Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu (İ.)
Vedat Dicleli
Mustafa Dinekli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan
Suphi Doğukan

— E —

Sait Erdinç (İ.)
Alaettin Ergöneng
Nedim Ergüven (İ.)
Halil Sezai Erkut
Hamza Eroğlu

Bahir Ersoy
Kenan Esengin (İ.)
Cemal Reşit Eyüboğlu
— F —
Yavuz Feyzioğlu
— G —
Cevdet Geboloğlu
Ali İhsan Göğüş
Turgut Göle
Kasım Gülek
Şemsettin Günaltay (İ.)
Rahmi Günay
Turan Güneş
Abdurrahman Nafiz
Gürman

— H —

Mehmet Hazer
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
(İ.)

— İ —

İsmail İnan
M. Rauf İnan
— K —
İhsan Kabadayı (İ.)
Ömer Karahasan
Yekta Karamustafaoğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
(İ.)

Mustafa Kepir (İ.)

Nuri Kınık
Şahap Kitapçı (İ.)
Tevfik Kâmil Koperler
Mehmet Ali Kumbasar
Sahir Kurutluoğlu
Muin Küley
— M —
Ferid Melen
Orhan Mersinli (B.)
— N —
Fazıl Nalbantoğlu

— O —

Zekâi O'Kan
İbrahim Saffet Omay
Arif Hikmet Onat (İ.)
Hüseyin Onur
Kâzım Orbay (İ.)
Hüseyin Otan

— Ö —

Atif Ödül (İ.)
İhsan Ögat (İ.)
Feridun Şakir Ögünç
Rüştü Özal (B.)
Mehmet Özbay (İ.)
Şinasi Özdenoğlu (İ.)
Halil Özmen
Orhan Öztrak

— P —

Emin Paksüt

Hayrettin Şakir Perk
Vefik Piringcioğlu (İ.)

— S —

Âdil Sağıroğlu
Necip San
Selim Sarper (B.)
Selâmi Savaş
Ethem Serim
Mustafa Sirmen
İhsan Soyak (B.)

İlhami Soysal
Enver Sökmen
Celâl Sungur (İ.)

— Ş —

Mehmet Şengün
Mehmet Şişman

— T —

Reşat Tardu
Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
şenk

Hasan Tez
Abdülhadi Toplu (İ.)
Osman Tosun (B.)
Kemal Türkoğlu

— Ü —

Ragıp Üner (B.)
Feridun Üstün

— V —

Âdil Vardarlı

Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)

— Y —

Cemal Yavuz
Bahri Yazır
Cemal Yıldırım
Avni Yurdabayrak (İ.)
Danış Yurdakul

— Z —

Galip Kenan Zaimoğlu

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair Kanuna verilen oyların sonucu

(Kanun Temsilciler Meclisince kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 267
Oy verenler : 142
Kabul edenler : 139
Reddedenler : 0
Çekinseler : 3
Oya katılmayanlar : 125
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A —

Atalay Akan
Ali Rıza Akbıykoğlu
Necmi Akçasu
Mebrure Aksoley
Abdülkerim Akyüz
Sadık Aldoğan
Mehmet Altınsoy
Abdurrahman Altuğ
Tahsin Argun
Vedat Arıkan
Ferhan Arkan
Şevket Asbuzoğlu
Hüseyin Ataman
Ahmet Atılğan
Doğan Avcıoğlu

— B —

Cihad Baban
Zeki Baltacıoğlu
Kâmil Başaran
Adnan Başer
Remziye Batırbaygil
Suphi Batur
Kemalî Bayazıt
Rauf Bayındır
Nihat Reşat Belger
Mehmet Raşit Beşerler
Süleyman Bilgen
Ahmet Bilgin
Hikmet Bınark
Lûtfi Biran
Etem Boransü
Osman Bölükbaşı

— C —

Hızır Cengiz
Ömer Sami Coşar

— Ç —

Rifat Çini
Bahri Çolakoğlu
Mahmut Tekin Çullu

— D —

Hazım Dağlı
Erol Dilek
Mustafa Dinekli
Necati Duman
Cevat Dursunoğlu

— E —

Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egeli
Şerafettin Yaşar Egin
Şükûfe Ekitler
Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lûtfi Engin
Abdullah Ercan
Sadi Erdem
Ali Erel
Zihni Ereğinç
Feridun Ergin
Sait Naci Ergin
Halil Sezai Erkut
Bahir Ersoy
Adnan Ertanık
İlhan Esen

F

Bedi Feyzioğlu
Turhan Feyzioğlu
Fehim Fırat

— G —

Kemal Zeki Gengosman

Vasfi Gerger
Abdülkadir Göğüş
Rauf Gökçen
Mukbil Gökdoğan
Mehmet Göker
Rıza Göksu
Turgut Göle
Muhittin Gürün
Ferit Celâl Güven
Ferruh Güven

— H —

Şevket Raşit Hatiboğlu
Mehmet Salim Hazer-
dağlı

— I —

Rıza İştan

— İ —

İsmail İnan
Şefik İnan
İsmet İnönü
Abdullah İpsiroğlu

K

Kadirean Kafıl
Hermine Kalüstyan
Münci Kapani
Bedri Karafakıoğlu
Ömer Karahasan
Enver Ziya Karal
Yekta Karamustafaoğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu
Coşkun Kırcı
Enver Kırker
Enver Kök

Ahmet Köseoğlu
Zeki Kumrulu
Alp Kuran
Kemal Kurdaş

— L —

Kaludi Laskari

— M —

Ziya Müezzinoğlu

— O —

Ahmet Oğuz
Abdülkadir Okyay
Hamdi Orhon

— Ö —

Feridun Şakir Ögünç
Halim Önalp
Altan Öymen
İlhan Özdil
Fakih Özfakih
Seyfi Öztürk

— P —

Fikret Pamir
Mahir Pamukcu

— S —

Nihat Sargınalp
Kemal Satır
Hulûsi Selek
İbrahim Senil
Dündar Soyer
Emin Soysal
Mümtaz Soysal

— Ş —

Ahmet Şener
Mehmet Şengün

— T —

Ahmet Tahtakılıç

Cahit Talas
Şalâhattin Tandal
Derviş Sami Taşman
Sadettin Tokbey
Âdil Toközlü
Vecihi Tönük

•Bedrettin Tuncel
Vahit Turhan
Salih Türkmen
Ekrem Tüzemen
— U —
Hüseyin Ulusoy

Ismail Ulutaş
— V —
Âdil Vardarlı
— Y —
Cemal Yavuz
Fehmi Yavuz

Nüvit Yetkin
Asım Yılmaz
Abdülhak Kemal Yörük
Yusuf Ziya Yücebilgin
— Z —
Cahit Zamangil

[Çekinserler]

— K —

Feyyaz Köksal
Orhan Köprülü

— Ö —

Mazhar Özkol

[Oya katılmıyanlar]

— A —

Şevket Adalan
Lûtfi Akadlı
Ahmet Akar
Burhan Akdağ
İsmail Rüştü Aksal
Muammer Aksoy
Münir Aktepe
Halil Akyavaş
Nurettin Akyurt
Muzaffer Alankuş
Ekrem Alican
Osman Alişiroğlu
Fehmi Alpaslan
Babür Ardahan
Nurettin Ardaçoğlu
Fuat Arna
Âmil Artus
Fethi Aşkın (B.)
Sırrı Atalay
Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın
Şevki Aysan

— B —

Şeref Bakşık
Cemil Sait Barlas
Avni Başman
Mehmet Baydur (B.)
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam
Hıfzı Oğuz Bekata
Fahri Belen
Hakkı Kâmil Beşe
Necip Bilge

Arslan Bora (İ.)
Ratıp Tahir Burak

— C —

Alev Coşkun

— Ç —

Esat Çağa
Nazif Çağatay
Behçet Kemal Çağlar
İsmail Selçuk Çakır-
oğlu
Fethi Çelikbaş

— D —

Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu
Vedat Dieleli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan
Suphi Doğan

— E —

Sait Erdiğ
Alaettin Ergönenc
Nedim Ergüven
Hamza Eroğlu
Kenan Esengin
Cemal Reşit Eyüboğlu

— F —

Yavuz Feyzioğlu

— G —

Cevdet Geboloğlu
Ali İhsan Göğüş
Kasım Gülek
Ferda Güley
Şemsettin Günaltay

Rahmi Günay
Turan Güneş
Abdurrahman Nafiz
Gürman

— H —

Mehmet Hazer
Ahmet Sırrı Hocoğlu
— İ —
M. Rauf İnan

— K —

İhsan Kabadayı (İ.)
F. Lûtfi Karac mançoğlu
Mustafa Kepir
Nuri Kınık
Şahap Kitapçı
Tevfik Kâmil Koperler
Mehmet Ali Kumbasar
Sahir Kurutluoğlu
Muin Küley
Hikmet Kümbetlioğlu

— M —

Ferid Melen
Orhan Mersinli (B.)
Hayri Muncuoğlu (B.)

— N —

Fazıl Nalbantoğlu

— O —

Zekâi O'Kan
İbrahim Saffet Omay
Arif Hikmet Onat
Hüseyin Onur

Kâzım Orbay (İ.)
Hüseyin Otan

— Ö —

Atıf Ödül
İhsan Ögat
Rüştü Özal (B.)
Mehmet Özbay
Şinasi Özdenoğlu
Halil Özmen
Orhan Öztrak

— P —

Emin Paksüt
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Pirinçcioğlu

— S —

Âdil Sağroğlu
Necip San
İlhami Sancar
Ragıp Sarıca
Selim Sarper (B.)
Selâmi Savaş
Bahri Saver
Ethem Serim
Celâl Sait Siren
Mustafa Sirmen
İhsan Soyak (B.)
İlhami Soysal
Enver Sökmen
Celâl Sungur

— Ş —

Mehmet Şişman

B : 97 11.8.1961 O : 1

— T —

Reşat Tardu
Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
genk

Hasan Tez
Abdülhadi Toplu
Osman Tosun (B.)
Kemal Türkoğlu
— Ü —
Ragıp Üner (B.)

Feridun Üstün
— V —
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)
— Y —
Bahri Yazır

Cemal Yıldırım
Avni Yurdabayrak
Danış Yurdakul
— Z —
Galip Kenan Zaimoğlu
Nâsır Zeytinoğlu (B.)

Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair olan kanun teklifine verilen oyların sonucu

(Kanun Temsilciler Meclisince kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 267
Oy verenler : 144
Kabul edenler : 141
Reddedenler : 0
Çekinseler : 3
Oya katılmayanlar : 123
Açık üyeler : 0

[Kabul edenler]

— A —
Atalay Akan
Ali Rıza Akbıyıkoglu
Necmi Akçasu
Burhan Akdağ
Mebrure Aksoley
Abdülkerim Akyüz
Sadık Aldoğan
Mehmet Altınsoy
Abdurrahman Altuğ
Babür Ardahan
Ferhan Arkan
Şevket Asbuzoğlu
Hüseyin Ataman
Doğan Avcıoğlu

— B —
Cihad Baban
Zeki Baltacıoğlu
Kâmil Başaran
Adnan Başer
Remziye Batırbaygil
Suphi Batur
Kemalî Bayazıt
Rauf Bayındır
Fahri Belen
Nihat Reşat Belger
Mehmet Raşit Beşerler
Süleyman Bilgen
Ahmet Bilgin
Hikmet Binark
Lâtfi Biran
Etem Boransü
Osman Bölükbaşı

— C —
Hızır Cengiz

— Ç —
Rifat Çini
Bahri Çolakoglu
Mahmut Tekin Çullu

— D —
Hazım Dağlı
Erol Dilek
Mustafa Dinekli
Necati Duman
Cevat Dursunoğlu

— E —
Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egeli
Şerafettin Yaşar Egin
Şükûfe Ekitler
Oktay Elksi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lâtfi Engin
Abdullah Ercan
Sadi Erdem
Ali Erel

Zihni Erençin
Feridun Ergin
Sait Naci Ergin
Halil Sezai Erkut
Bahir Ersoy
Adnan Ertanık
İlhan Esen

— F —
Bedi Feyzioğlu
Turhan Feyzioğlu
Fehim Fırat

— G —
Kemal Zeki Gençosman
Vasfi Gerger

Abdülkadir Göğüş
Rauf Gökçen
Mukbil Gökdoğan
Mehmet Göker
Rıza Gökusu
Turgut Göle
Turan Güneş
Muhittin Gürün
Ferit Celâl Güven
Ferruh Güven

— H —
Şevket Raşit Hatiboğlu
Mehmet Salim Hazerdağlı

— I —
Rıza Işıtan
— İ —

İsmail İnan
Şefik İnan
İsmet İnönü
Abdullah İpsiroğlu

— K —
Kadircan Kafk
Hermine Kalüstyán
Bedri Karafakıoğlu
Ömer Karahasan
Enver Ziya Karal
Yekta Karamustafaoğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Coşkun Kırca
Enver Kırker
Enver Kök
Ahmet Köseoğlu

Zeki Kumrulu
Alp Kuran
Hikmet Kümbetlioğlu

— M —
Hayri Mumcuoğlu
Ziya Müezzinoğlu

— O —
Ahmet Oğuz
Abdülkadir Okyay
Hamdi Orhon

— Ö —
Feridun Şakir Ögünç
Halim Önalp
Altan Öymen
İlhan Özdil
Fakih Özfakih
Seyfi Öztürk

— P —
Fikret Pamir
Mahir Pamukeu

— S —
İlhami Sancar
Nihat Sarginalp
Kemal Satır
Hulûsi Selek
İbrahim Senil
Celâl Sait Siren
Mustafa Sirmen
Emin Soysal
Mümtaz Soysal

— Ş —
Ahmet Şener
Mehmet Şengün

— T —
Ahmet Tahtakılıç

Salâhattin Tandal
Derviş Sami Taşman
Hasan Tez
Sadettin Tokbey
Âdil Toközli
Vecihi Tönük

Bedrettin Tuncel
Vahit Turhan
Salih Türkmen
Kemal Türkoğlu
Ekrem Tüzemen
— U —
Hüseyin Ulusoy

Ismail Ulutaş
— V —
Âdil Vardarlı
— Y —
Cemal Yavuz
Fehmi Yavuz

Nüvit Yetkin
Asım Yılmaz
Abdülhak Kemal Yörük
Yusuf Ziya Yücebilgin
— Z —
Cahit Zamangil

[Çekinserler]

— K —
Feyyaz Köksal
Orhan Köprülü

— Ö —
Mazhar Özkol

[Oya katılmıyanlar]

— A —
Şevket Adalan (İ.)
Lûtfi Akadlı
Ahmet Akar
İsmail Rüşti Aksal
Muammer Aksoy
Münir Aktepe
Halil Akyavaş
Nurettin Akyurt (İ.)
Muzaffer Alankuş (B.)
Ekrem Alican
Osman Alişiroğlu
Fehmi Alpaslan
Nurettin Ardıçoğlu (İ.)
Tahsin Argun
Vedat Arıkan
Fuat Arna (İ.)
Âmil Artus (İ.)
Fethi Aşkın (B.)
Sırrı Atalay
Ahmet Atılğan
Raif Aybar (İ.)
Ahmet Cevdet Aydın
Şevki Aysan (İ.)
— B —
Şeref Bakşık
Cemil Sait Barlas
Avni Başman (İ.)
Mehmet Baydur (B.)
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam
Hıfzı Oğuz Bekata
Hakkı Kâmil Beşe
Necip Bilge (İ.)

Arslan Bora
Ratıp Tahir Burak (İ.)
— C —
Ömer Sami Coşar
Alev Coşkun
— Ç —
Esat Çağa
Nazif Çağatay (İ.)
Behçet Kemal Çağlar
İsmail Selçuk Çakır-
oğlu
Fethi Çelikbaş
— D —
Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu (İ.)
Vedat Dieleli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan
Suphi Doğukan
— E —
Sait Erdinç (İ.)
Alaettin Ergönenç
Nedim Ergüven (İ.)
Hamza Eroğlu
Kenan Esengin (İ.)
Cemal Reşit Eyüboğlu
— F —
Yavuz Feyzioğlu
— G —
Cevdet Geboloğlu
Ali İhsan Göğüş
Kasım Gülek

Ferda Güley
Şemsettin Günaltay (İ.)
Rahmi Günay
Abdurrahman Nafiz
Gürman
— H —
Mehmet Hazer
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
(İ.)
— İ —
M. Rauf İnan
— K —
İhsan Kabadayı (İ.)
Münci Kapanı
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
(İ.)
Mustafa Kepir (İ.)
Nuri Kımık
Şahap Kitapçı (İ.)
Tevfik Kâmil Koperler
Mehmet Ali Kumbasar
Kemal Kurdaş (B.)
Şahir Kurutluoğlu
Muin Küley
— L —
Kaludi Laskari
— M —
Ferid Melen
Orhan Mersinli (B.)
— N —
Fazıl Nalbantoğlu
— O —
Zekâi O'Kan

Ibrahim Saffet Omay
Arif Hikmet Onat (İ.)
Hüseyin Onur
Kâzım Orbay (İ.)
Hüseyin Otan
— Ö —
Atıf Ödül (İ.)
İhsan Ögat (İ.)
İbrahim Öktem
Rüşti Özal (B.)
Mehmet Özbay (İ.)
Şinasi Özdenoğlu (İ.)
Halil Özmen
Orhan Öztrak
— P —
Emin Paksüt
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Piriñcioğlu (İ.)
— S —
Âdil Sağıroğlu
Necip San
Ragıp Sarıca
Selim Sarper (B.)
Selâmi Savaş
Bahri Savaş
Ethem Serim
İhsan Soyak (B.)
Dündar Soyer
İlhami Soysal
Enver Sökmen
Celâl Sungur (İ.)
— Ş —
Mehmet Şişman

— T —
Cahit Talas (B.)
Reşat Tardu
Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
şenk

Abdülhadi Toplu (İ.)
Osman Tosun (B.)
Tarkan Zafer Tunaya
— Ü —
Ragıp Üner (B.)
Feridun Üstün

— V —
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)
— Y —
Bahri Yazır
Cemal Yıldırım

Avni Yurdabayrak (İ.)
Danış Yurdakul
— Z —
Galip Kenan Zaimoğlu
Nâsır Zeytinolu (B.)

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarı-
sına verilen oyların sonucu

(Yeter sayı yoktur.)

Üye sayısı : 267
Oy verenler : 127
Kabul edenler : 127
Reddedenler : 0
Çekinseler : 0
Oya katılmıyanlar : 140
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A —

Atalay Akan
Ahmet Akar
Ali Rıza Akbıyıköğlü
Neemi Akçasu
Mebrure Aksoley
Mehmet Altınsoy
Abdurrahman Altuğ
Babür Ardahan
Ferhan Arkan
Şevket Asbuzoğlü
Hüseyin Ataman
Ahmet Atılğan
Doğan Avcıoğlü

— B —

Cihad Baban
Zeki Baltacıoğlü
Kâmil Başaran
Adnan Başer
Remziye Batırbaygil
Suphi Batur
Kemalî Bayazıt
Rauf Bayındır
Fahri Belen
Nihat Reşat Belger
Mehmet Raşit Beşerler
Süleyman Bilgen
Ahmet Bilgin
Hikmet Bınark
Etem Boransü
Osman Bölükbaşı

— C —

Hızır Cengiz
— Ç —
Rifat Çini
Bahri Çolakoğlü

— D —

Hazım Dağlı
Erol Dilek
Mustafa Dinekli
Necati Duman
Cevat Dursunoğlü

— E —

Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egehi
Şerafettin Yaşar Egin
Şükûfe Ekitler
Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lûtfi Engin
Abdullah Ercan
Sadi Erdem
Ali Erel
Zihni Erençin
Sait Naci Ergin
Halil Sezai Erkut
Adnan Ertanık
İlhan Esen

— F —

Fehim Fırat

— G —

Kemal Zeki Gençosman
Vasfi Gerger
Abdülkadir Göğüş
Rauf Gökçen
Mehmet Göker
Ferda Güley
Muhittin Gürün
Ferit Celâl Güven

— H —

Şevket Raşit Hatiboğlü
Mehmet Salim Hazer-
dağlı

— I —

Rıza Işıtan

— İ —

İsmet İnönü
Abdullah İpşiroğlü

— K —

Kadircan Kaflı
Hermine Kalüstyan
Ömer Karahasan
Yekta Karamustafağlü
Ahmet Karamüftüoğlü
Yakup Kadri Karaos-
manoğlü
Coşkun Kırca
Enver Kırker
Enver Kök
Feyyaz Köksal
Orhan Köprülü
Ahmet Köseoğlü
Zeki Kumrulu
Alp Kuran
Hikmet Kümbetlioğlü

— M —

Hayri Mumeuoğlü
Ziya Müezzinoğlü

— O —

Ahmet Oğuz
Abdülkadir Okyay
Hamdi Orhon
Hüseyin Otan

— Ö —

Feridun Şakir Ögünç
Halim Önalp
Altan Öymen
İlhan Özdil
Mazhar Özkol
Seyfi Öztürk

— P —

Fikret Pamir
Mahir Pamukeu

— S —

Nihat Sargınalp
Kemal Satır
Hulûsi Selek
İbrahim Senil
Celâl Sait Siren
Emin Soysal
Mümtaz Soysal
Enver Sökmen

— Ş —

Ahmet Şener
Mehmet Şengün

— T —

Ahmet Tahtakılıç
Salâhattin Tandal
Derviş Sami Taşman
Hasan Tez

Sadettin Tokbey
Âdil Toközlü
Vecihi Tönük
Bedrettin Tuncel
Salih Türkmen
Kemal Türkoğlü
Ekrem Tüzemen

— U —

Hüseyin Ulusoy

İsmail Ulutaş
— V —
Adil Vardarlı

— Y —
Cemal Yavuz
Fehmi Yavuz

Nüvit Yetkin
Asım Yılmaz
Abdülhak Kemal Yörük

Yusuf Ziya Yücebilgin
— Z —
Cahit Zamangil

[Oya katılmıyanlar]

— A —

Şevket Adalan (İ.)
Lûtfi Akadh
Burhan Akdağ
İsmail Rüştü Aksal
Muammer Aksoy
Münir Aktepe
Halil Akyavaş
Nurettin Akyurt (İ.)
Abdülkerim Akyüz
Muzaffer Alankuş
Sadık Aldoğan
Ekrem Alican
Osman Alışiroğlu
Fehmi Alpaslan
Nurettin Ardıçoğlu
(İ.)
Tahsin Argun
Vedat Arıkan
Fuat Arna (İ.)
Âmil Artus (İ.)
Fethi Aşkın (B.)
Sırrı Atalay
Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın
Şevki Aysan (İ.)

— B —

Şeref Bakşık
Cemil Sait Barlas
Avni Başman (İ.)
Mehmet Baydur (B.)
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam
Hıfzı Oğuz Bekata
Hakkı Kâmil Beşe
Necip Bilge (İ.)
Lûtfi Biran
Arslan Bora (İ.)
Ratıp Tahir Burak (İ.)

— C —

Ömer Samih Coşar
Alev Coşkun
— Ç —
Esat Çağa
Nazif Çağatay (İ.)
Behçet Kemal Çağlar
İsmail Selçuk Çakır-
oğlu
Fethi Çelikbaş
Mahmut Tekin Çullu

— D —

Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu (İ.)
Vedat Dicleli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan
Suphi Doğukan

— E —

Sait Erdinç (İ.)
Feridun Ergin
Alaettin Ergöneneç
Nedim Ergüven (İ.)
Hamza Eroğlu
Bahir Ersoy
Kenan Esengin (İ.)
Cemal Reşit Eyüboğlu

F

Bedî Feyzioğlu
Turhan Feyzioğlu
Yavuz Feyzioğlu

— G —

Cevdet Geboloğlu
Ali İhsan Göğüş
Mukbil Gökdoğan (B.)
Rıza Göksu
Turgut Göle
Kasım Gülek

Şemsettin Günaltay (İ.)
Rahmi Günay
Turan Güneş
Abdurrahman Nafiz
Gürman
Ferruh Güven

— H —

Mehmet Hazer
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
(İ.)

— İ —

İsmail İnan
M. Rauf İnan
Şefik İnan

K

İhsan Kabadayı (İ.)
Müneci Kapani
Bedri Karafakıoğlu
Enver Ziya Karal
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
(İ.)
Mustafa Kepir
Nuri Kınık
Şahap Kitapeç (İ.)
Tevfik Kâmil Koper-
ler
Mehmet Ali Kumbasar
Kemal Kurdaş (B.)
Sahir Kurutluoğlu
Muin Küley

— L —

Kaludi Laskari

— M —

Ferid Melen
Orhan Mersinli (B.)

— N —

Fazıl Nalbantoğlu

— O —

Zekâi O'Kan
İbrahim Saffet Omay
Arif Hizmet Onat (İ.)
Hüseyir Onur
Kâzım Orbay (İ.)

— Ö —

Atıf Ödül (İ.)
İhsan Ögat (İ.)
Rüştü Özal
Mehmet Özbay (İ.)
Şinasi Özdenoğlu (İ.)
Fakih Özfakih
Halil Özmen
Orhan Öztrak

— P —

Emin Paksüt
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Pirinçcioğlu (İ.)

— S —

Adil Sağıroğlu
Necip San
İlhami Sancar (İ.)
Ragıp Sarıca
Selim Sarper (B.)
Selâmi Savaş
Bahri Savcı
Ethem Serim
Mustafa Sirmen
İhsan Soyak (B.)
Dündar Soyer
İlhami Soysal
Celâl Sungur (İ.)

— Ş —

Mehmet Şişman

— T —

Cahit Talas (B.)
Reşat Tardu

B : 97 11.8.1961 O : 1

Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
şenk
Abdülhadi Toplu
Osman Tosun

Vahit Turhan
— Ü —
Ragıp Üner (B.)
Feridun Üstün

— V —
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)
— Y —
Bahri Yazır

Cemal Yıldırım
Avni Yurdabayrak (İ.)
Danış Yurdakul
— Z —
Galip Kenan Zaimoğlu
Nâsır Zeytinoğlu (B.)

Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısına verilen oyların sonucu

(Yeter sayı yoktur.)

Üye sayısı : 267
Oy verenler : 126
Kabul edenler : 125
Reddedenler : 0
Çekinseler : 1
Oya katılmıyanlar : 141
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A —

Atalay Akan
Ahmet Akar
Neemi Akçasu
Mebrure Aksoley
Mehmet Altınsoy
Abdurrahman Altuğ
Babür Ardahan
Vedat Arıkan
Ferhan Arkan
Şevket Asbuzoğlu
Hüseyin Ataman
Ahmet Atılğan
Doğan Avcıoğlu

— B —

Cihad Baban
Zeki Baltacıoğlu
Kâmil Başaran
Adnan Başer
Remziye Batırbaygil
Suphi Batur
Kemalî Bayazıt
Rauf Bayındır
Fahri Belen
Nihat Reşat Belger
Mehmet Raşit Beşerler
Süleyman Bilgen
Lâtîfi Biran
Etem Boransü
Osman Bölükbaşı

— C —

Hızır Cengiz

— Ç —

Rifat Çini

Bahri Çolakoğlu
Mahmut Tekin Çullu

— D —

Hazım Dağlı
Erol Dilek
Mustafa Dinekli
Necati Duman
Cevat Dursunoğlu

— E —

Bülent Ecevit
Yusuf Adil Egeli
Şerafettin Yaşar Egin
Şükûfe Ekitler
Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lûtfi Engin
Abdullah Ercan
Sadi Erdem
Ali Erel
Zihni Ereğin
Feridun Ergin
Sait Naci Ergin
Halil Sezai Erkut
Bahir Ersoy
Adnan Ertanık
İlhan Esen

— F —

Bedî Feyzioğlu
Fehim Fırat

— G —

Kemal Zeki Gençosman
Vasfi Gerger

Abdülkadir Göğüs

Rauf Gökçen

Mukbil Gökdoğan

Mehmet Göker

Turgut Göle

Ferda Güley

Muhittin Gürün

— H —

Şevket Raşit Hatiboğlu
Mehmet Salim Hazer-
dağlı

— I —

Rıza Işıtan

— İ —

İsmail İnan
İsmet İnönü
Abdullah İpsiroğlu

— K —

Hermine Kalüstyan
Münel Kapani
Bedri Karafakıoğlu
Ömer Karahasan
Ahmet Karamüftüoğlu
Yakup Kadri Karaos-
manoğlu
Coşkun Kırcı
Enver Kırker
Feyyaz Köksal
Ahmet Köseoğlu
Zeki Kumrulu
Hikmet Kümbetlioğlu

— M —

Hayri Mumcuoğlu
Ziya Müezzinoğlu

— O —

Ahmet Oğuz
Abdülkadir Okyay
Hamdi Orhon
Hüseyin Otan

— Ö —

Feridun Şakir Ögünç
Halim Önalp
Altan Öymen
İlhan Özdiş
Fakih Özfakih
Mazhar Özkol
Seyfi Öztürk

— P —

Fikret Pamir
Mahir Pamukeu

— S —

Nihat Sargınalp
Kemal Satır
Hulûsi Selek
İbrahim Senil
Celâl Sait Siren
Dündar Soyer
Emin Soysal
Mümtaz Soysal
Enver Sökmen

— Ş —

Ahmet Şener
Mehmet Şengün

— T —

Ahmet Tahtakılıç
Cahit Talas
Salâhattin Tandal

Adettin Tokbey
Adil Toközli
Vecihi Tönük
Vahit Turhan

Ekrem Tüzemen
— U —
Hüseyin Ulusoy
İsmail Ulutaş

— V —
Adil Vardarlı
— Y —
Nüvit Yetkin

Asım Yılmaz
Yusuf Ziya Yücebilgin
— Z —
Cahit Zamangil

[Çekinserler]

— K —

Orhan Köprülü

[Oya katılmıyanlar]

— A —

Şevket Adalan
Lûtfi Akadlı
Ali Rıza Akbıyıkoglu
Burhan Akdağ
İsmail Rüstü Aksal
(İ.)
Muammer Aksoy
Münir Aktepe (İ.)
Halil Akyavaş
Nurettin Akyurt
Abdülkerim Akyüz
Muzaffer Alankuş
Sadık Aldoğan
Ekrem Alican (İ.)
Osman Alışiroğlu
Fehmi Alpaslan
Nurettin Ardıçoğlu
Tahsin Argun
Fuat Arna
Âmil Artus
Fethi Aşkın (B.)
Sırrı Atalay
Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın
Şevki Aysan

— B —

Şeref Bakşık
Cemil Sait Barlas
Avni Başman (İ.)
Mehmet Baydur (B.)
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam
Hıfzı Oğuz Bekata
Hakkı Kâmil Beşe
Necip Bilge
Ahmet Bilgin
Hikmet Binark

Arsalan Bora (İ.)
Batıp Tahir Burak
— C —
Ömer Sami Coşar
Alev Coşkun
— Ç —
Esat Çağa
Nazif Çağatay
Behçet Kemal Çağlar
İsmail Selçuk Çakır-
oğlu
Fethi Çelikbaş

— D —

Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu
Vedat Dicleli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan
Suphi Doğukan
— E —
Sait Erdinç
Alaettin Ergöneng
Nedim Ergüven
Hamza Eroğlu
Kenan Esengin
Cemal Reşit Eyüboğlu

— F —

Turhan Feyzioğlu
Yavuz Feyzioğlu
— G —

Cevdet Geboloğlu
Ali İhsan Göğüş
Rıza Göksu
Kasım Gülek
Şemsettin Günaltay
Rahmi Günay (İ.)
Turan Güneş

Abdurrahman Nafiz
Gürman
Ferit Celâl Güven
Ferruh Güven
— H —
Mehmet Hazer
Ahmet Sırrı Hocaoglu
— İ —
M. Rauf İnan
Şefik İnan
— K —

İhsan Kabadayı
Kadircan Kafılı
Enver Ziya Karal
Yekta Karamustafaoğlu
F. Lûtfi Karaosmanoğlu
Mustafa Kepir
Nuri Kınık
Şahap Kitapçı
Tevfik Kâmil Koperler
Enver Kök
Mehmet Ali Kumbasar
Alp Kuran
Kemal Kurdaş (B.)
Sahir Kurutluoğlu
Muin Küley

— L —

Kaludi Laskarlı

— M —

Ferid Melen
Orhan Mersinli (B.)

— N —

Fazıl Nalbantoğlu

— O —

Zekâi O'Kan
İbrahim Saffet Omay
Arif Hikmet Onat

Hüseyin Onur
Kâzım Orbay (İ.)

— Ö —

Atif Ödül
İhsan Ögat
Rüstü Özal (B.)
Mehmet Özbay
Şinasi Özdenoğlu
Halil Özmen
Orhan Öztrak

— P —

Emin Paksüt
Hayrettin Şakir Perk
Vefik Piringcioğlu

— S —

Adil Sağıroğlu
Necip San
İlhami Sancar
Ragıp Sarıca
Selim Sarper (B.)
Selâmi Savaş
Bahri Savaş
Ethem Serim
Mustafa Sirmen
İhsan Soyak (B.)
İlhami Soysal
Celâl Sungur (İ.)

— Ş —

Mehmet Şişman (İ.)

— T —

Reşat Tardu
Derviş Sami Taşman
Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
şenk

B : 97 11.8.1961 O : 1

Hasan Tez
Abdülhadi Toplu
Osman Tosun (B.)
Bedrettin Tuncel
Salih Türkmen
Kemal Türkoğlu

— Ü —
Ragıp Üner (B)
Feridun Üstün
— V —
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)

— Y —
Cemal Yavuz
Fehmi Yavuz
Bahri Yasar
Cemal Yıldırım
Abdülhak Kemal Yörtük

Avni Yurdabayrak
Danış Yurdakul
— Z —
Galip Kenan Zaimoğlu
Nâsar Zeytinoglu (B.)

Istanbul Opera binası inşaatının Hazinece ikmali ve sureti idaresi hakkındaki 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin tadili hakkındaki Kanuna verilen oyların sonucu

(Tasarı Temsilciler Meclisince kabul edilmiştir.)

Üye sayısı : 267
Oy verenler : 139
Kabul edenler : 109
Reddedenler : 24
Çekinserler : 6
Oya katılmıyanlar : 128
Açık üyelikler : 0

[Kabul edenler]

— A —
Ali Rıza Akbıyıkoglu
Necmi Akçasu
Burhan Akdağ
Mebrure Aksoley
Muammer Aksoy
Abdülkerim Akyüz
Sadık Aldoğan
Abdurrahman Altuğ
Vedat Arıkan
Ferhan Arkan
Şevket Asbuzoglu

— B —
Cihad Baban
Zeki Baltacıoglu
Adnan Başer
Suphi Batur
Rauf Bayındır
Fahri Belen
Nihat Reşat Belger
Mehmet Raşit Beşerler
Süleyman Bilgen
Hikmet Binark
Lütfi Biran
Etem Boransü
— C —
Hızır Cengiz
Ömer Samih Coşar

— Ç —
Rifat Çini
Mahmut Tekin Çullu
— D —
Erol Dilək

Necati Duman
Cevat Dursunoğlu
— E —
Bülent Ecevit
Şüküfe Ekitler
Oktay Ekşi
Fethi Elgün
İmadettin Elmas
Lütfi Engin
Sadi Erdem
Ali Erel
Feridun Ergin
Sait Naci Ergin
Bahir Ersoy
İlhan Esen

— F —
Bedi Feyzioğlu
— G —
Kemal Zeki Gençosman
Vasfi Gerger
Abdülkadir Göğüs
Rauf Gökçen
Mukbil Gökdoğan
Mehmet Göker
Rıza Göksu
Turgut Göle
Ferda Güley
Muhittin Gürün

— H —
Şevket Raşit Hatiboğlu
— İ —
İsmail İnan
İsmet İnönü

— K —
Hermine Kalüstyran
Münce Kapani
Bedri Karafakıoğlu
Ömer Karahasan
Yekta Karamustafaoğlu
Ahmet Karamüftüoğlu
Yakup Kadri Karaosmanoğlu
Enver Kırker
Feyyaz Köksal
Zeki Kumrulu
Alp Kuran
Kemal Kurdaş
Hikmet Kümbetlioğlu

— M —
Hayri Mumcuoğlu
— O —
Abdülkadir Okyay
Hamdi Orhon
Hüseyin Otan
— Ö —
Feridun Şakir Ögünç
Altan Öymen
İlhan Özdil
Fakih Özfakih
Mazhar Özkol

— P —
Fikret Pamir
— S —
Nihat Sargınalp
Ragıp Sarıca
Bahri Saveri

Hulüsi Selek
İbrahim Senil
Celâl Sait Siren
Dündar Soyer
— Ş —

Ahmet Şener
Mehmet Şengün

— T —

Ahmet Tahtakılıç
Cahit Talas
Salâhattin Tandal
Derviş Sami Taşman
Hasan Tez
Âdil Toközli
Vecihi Tönük
Bedrettin Tuncel
Vahit Turhan
Salih Türkmen
Kemal Türkoğlu
Ekrem Tüzemen

— U —
Hüseyin Ulusoy
İsmail Ulutaş

— V —
Âdil Vardarlı

— Y —
Fehmi Yavuz
Nüvit Yetkin
Asım Yılmaz
Abdülhak Kemal Yörük

— Z —
Cahit Zamangil
Nâsır Zeytinoğlu

[Reddedenler]

— A —
Ahmet Akar
Mehmet Altınsoy
Hüseyin Ataman
Doğan Avcıoğlu
— B —
Kâmil Başaran
Ahmet Bilgin
— Ç —
Bahri Çolakoğlu

— D —
Hazım Dağlı
Mustafa Dinekli
— E —
Yusuf Adil Egeli
Adnan Ertanık
— H —
Mehmet Salim Hazer-
dağlı

— İ —
Abdullah İpşiroğlu
— K —
Kadircan Kaflı
Ahmet Köseoğlu
— Ö —
Ahmet Oğuz
— Ö —
Halim Önalp
Sevfi Öztürk

— S —
Emin Soysal
Mümtaz Soysal
Enver Sökmen
— T —
Sadettin Tokbey
— Y —
Cemal Yavuz
Yusuf Ziya Yücebilgin

•[Çekinserler]

— B —
Osman Bölükbaşı
— E —
Zihni Erençin

— K —
Coşkun Kırca
Orhan Köprülü

— Ö —
Halil Özmen
— P —
Mahir Pamukeu

[Oya katılmayanlar]

— A —
Şevket Adalar
Lütfi Akadlı
Atalay Akan
İsmail Rüştü Aksal (İ.)
Münir Aktepe
Halil Akyavaş
Nurettin Akyurt
Muzaffer Alankuş
Ekrem Alican
Osman Alişiroğlu
Fehmi Alpaslan
Babür Ardahan
Nurettin Ardıçoğlu
Tahsin Argun
Fuat Arna
Âmil Artus
Fethi Aşkın (B.)
Sırrı Atalay
Ahmet Atılğan
Raif Aybar
Ahmet Cevdet Aydın
Şevki Aysan
— B —
Şeref Bakşık
Cemil Sait Barlas
Avni Başman
Remziye Batırbaygılı

Kemali Bayazıt
Mehmet Baydur (B.)
Bekir Sıtkı Baykal
Suphi Baykam
Hıfzı Oğuz Bekata
Hakkı Kâmil Beşe
Necip Bilge
Arslan Bora (İ.)
Ratıp Tahir Burak
— C —
Alev Coşkun
— Ç —
Esat Çağa
Nazif Çağatay
Behçet Kemal Çağlar
İsmail Selçuk Çakır-
oğlu
Fethi Çelikbaş
— D —
Ahmet Demiray
Nef'i Demirlioğlu
Vedat Dicleli
Vahap Dizdaroğlu
Avni Doğan
Suphi Doğukan
— E —
Şerafettin Yaşar Egin
Abdullah Ercan

Sait Erdinç
Alaettin Ergöneng
Nedim Ergüven
Halil Sezai Erkut
Hamza Eroğlu
Kenan Esengin
Cemal Reşit Eyüboğlu
— F —
Turhan Feyzioğlu
Yavuz Feyzioğlu
Fehim Fırat
— G —
Cevdet Geboloğlu
Ali İhsan Göğüş
Kasım Gülek
Şemsettin Günaltay
Rahmi Günay (İ.)
Turan Güneş
Abdurrahman Nafiz
Gürman
Ferit Celâl Güven
Ferruh Güven
— H —
Mehmet Hazer
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
— İ —
Rıza Işıtan

— İ —
M. Rauf İnan
Şefik İnan
— K —
İhsan Kabadayı
Enver Ziya Karal
F. Lütfi Karaosmanoğlu
Mustafa Kepir
Nuri Kımık
Şahap Kitapçı
Tevfik Kâmil Koper-
ler
Enver Kök
Mehmet Ali Kumbasar
Sahir Kurutluoğlu
Muin Küley
— L —
Kaludi Laskari
— M —
Ferid Melen
Orhan Mersinli (B.)
Ziya Müezzinoğlu
— N —
Fazıl Nalbantoğlu
— Ö —
Zekâi O'Kan
İbrahim Saffet Omay
Arif Hizmet Onat

Hüseyin Onur
Kâzım Orbay (İ.)
— Ö —
Atıf Ödül
İhsan Ögat
Rüştü Özal (B.)
Mehmet Özbay
Şinasi Özdenoğlu
Orhan Öztrak
— P —
Emin Paksüt
Hayrettin Şakir Perk

Vefik Piringcioğlu
— S —
Âdil Sağıroğlu
Necip San
İlhami Sañcar
Selim Sarper (B.)
Kemal Satır
Selâmi Savaş
Ethem Serim
Mustafa Sirmen
İhsan Soyak (B.)
İlhami Soysal

Calâl Sungur
— Ş —
Mehmet Şişman
— T —
Reşat Tardu
Zeki Tekiner
Yusuf Kemal Tengir-
şenk •
Abdülhadi Toplu
Osman Tosun (B.)
— U —
Ragıp Üner (B.)

Feridun Üstün
— V —
Hıfzı Veldet Velidede-
oğlu (İ.)
— Y —
Bahri Yazır
Cemal Yıldırım
Avni Yurdabayrak
Danış Yurdakul
— Z —
Galip Kenan Zaimoğlu

Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı ve Bayındırlık Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/61)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1413/552

17 . 2 . 1961

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 3 . 2 . 1961 tarihinde kararlaştırılan «Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve
Başbakan
Cemal Gürsel

GEREKÇE

13.7.1956 tarih 6805 sayılı Kanunla Ankara İstatistik Umum Müdürlüğü binası inşaatı için senelik tediye tutarı (2 000 000) liraya geçmemek üzere (6 000 000) liralık bir taahhüt yetkisi tanınmış bulunmaktadır.

Aneak; Projelerinin ihzarından evvel yapılan tahmini bir keşfe istinadederek istihsal edilmiş bulunan bu yetki miktarı, katı projelerinin tanzimi sonunda taayyün eden ve işin katı miktarına tekabül eden keşif ile inşaata geçildikten sonraki zaman içerisinde vâkı fiyat artışları muvacehesinde, ihtiyacı karşıyamamaktadır.

Binanın M ve K bloklarının 1960 yılı inşaat mevsimi sonunda ikmalinin mümkün olabileceği mütalâası ile bu blokların kullanılabilir bir hale getirilmesi, tesisat ve teshin işlerinin de çalışır vaziyete sokulması istenerek gerekli tedbirlerin alınması istendiğinden, bugün yapılan keşfine göre, binanın ikmal edilebilmesi için, yetki miktarının (10 000 000) lira ve senelik tediye miktarının da (3 000 000) lira daha artırılması zaruret halini almıştır.

Bu hususun temini maksadiyle 6805 sayılı Kanunla tanınan (6 000 000) liralık yetkinin (16 000 000) liraya ve (2 000 000) liralık yıllık ödeme yetkisinin de (5 000 000) liraya çıkarılmasını istihdaf eden ekli kanun tasarısı hazırlanmış bulunmaktadır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

Bayındırlık Komisyonu

Esas No. : 1/61

Karar No. : 3

8 . 3 . 1961

Yüksek Başkanlığa

20 . 2 . 1961 tarihinde komisyonumuza havale edilmiş olan «Ankara İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi hakkında 6805 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» ilgili bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Projelerinin ihzarından evvel yapılan tahmine istinadederek, 6805 sayılı Kanunla verilmiş bulunan 6 000 000 liralık yetki miktarı katı projelerinin tanzimi sonunda taayyün eden ve işin katı miktarına tekabül eden keşif ile ilk tahminin yapıldığı 1954 yılı ile bugünkü rayiçler arasında vâkı fiyat artışları muvacehesinde, ihtiyacı karşılamamakta olduğuna kaani olan komisyonumuz tasarıyı aynen ve ittifakla kabul etmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyona havale edilmek üzere Başkanlığa arz olunur.

Bayındırlık Komisyonu

Başkanı
B. Fahri

Başkan Vekili
B. Rauf

Sözcü
K. Daniş

Kâtip
A. Abdurrahman

Üye
D. Ahmet

Üye
E. İmadettin

Üye
S. Nihat

Maliye - Bütçe Karma Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

Maliye - Bütçe

Karma Komisyonu

Esas No. 1/61

Karar No. 57

1 . 8 . 1961

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 3 . 2 . 1961 tarihinde kararlaştırılıp Başbakanlığın 17 . 2 . 1961 tarih ve 71-1413/552 sayılı tezkeresiyle gönderilen «Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişilmesi hakkındaki 6805 sayılı Kanunun birinci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı» ve Bayındırlık Komisyonu rapuru tetkik ve müzakere edildi.

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği üzere, İstatistik Genel Müdürlüğü binası inşaatı için 6805 sayılı Kanunla (6) milyon liralık bir taahhüt yetkisi tanınmış bulunmaktadır. Ancak katı projenin tanzimi sonunda verilen bu miktarın kâfi gelmeyeceği anlaşılmış, verilen yetki miktarının (15) milyon liraya, yıllık ödeme yetkisinin de (5) milyon liraya çıkarılmasını temin maksadiyle tasarı sevk edilmiş bulunmaktadır.

Komisyonumuzda yapılan müzakereler neticesinde devam etmekte olan bu işin bir an evvel bitirilmesinin ve birçok binalarda dağılık bir şekilde kira ile çalışan bu Genel Müdürlüğün bu durumdan kurtarılmasınının faydalı olacağı kanaatine varılarak maddelerin müzakeresine geçilmiş ve tasarı Hükümet teklifi ve hile aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek temennisiyle, Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili <i>Muhittin Gürün</i>	Sözcü <i>Sait Naci Ergin</i>	Üye <i>Ferhan Arkan</i>	Üye <i>Cevdet Aydın</i>
Üye <i>Adnan Başer</i>	Üye <i>H. Kâmil Beşe</i>	Üye <i>Hızır Cengiz</i>	Üye <i>Bedî Feyzioğlu</i>
Üye <i>Rıza Işıtan</i>	Üye Enver Kök İmzada bulunamadı	Üye <i>Ferid Melen</i>	Üye <i>Ziya Müezzinoğlu</i>
Üye <i>Mazhar Özkol</i>	Üye <i>Vefik Pirinçcioğlu</i>	Üye <i>Adil Toközlü</i>	Üye <i>Cahit Zamangil</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası yaptırılması için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi hakkında 6805 sayılı Kanununun 1 nci maddesinin değiştirilmesine dair kanun tasarısı

MADDE 1. — 6805 sayılı Kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

«Madde 1. — Ankara'da İstatistik Umum Müdürlüğü binası inşaatı için senelik ödeme miktarı (5) milyon lirayı geçmemek üzere (16) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmeye Bayındırlık Bakanı ve faizleriyle birlikte (6) milyon lirayı geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Bakanı yetkilidir.»

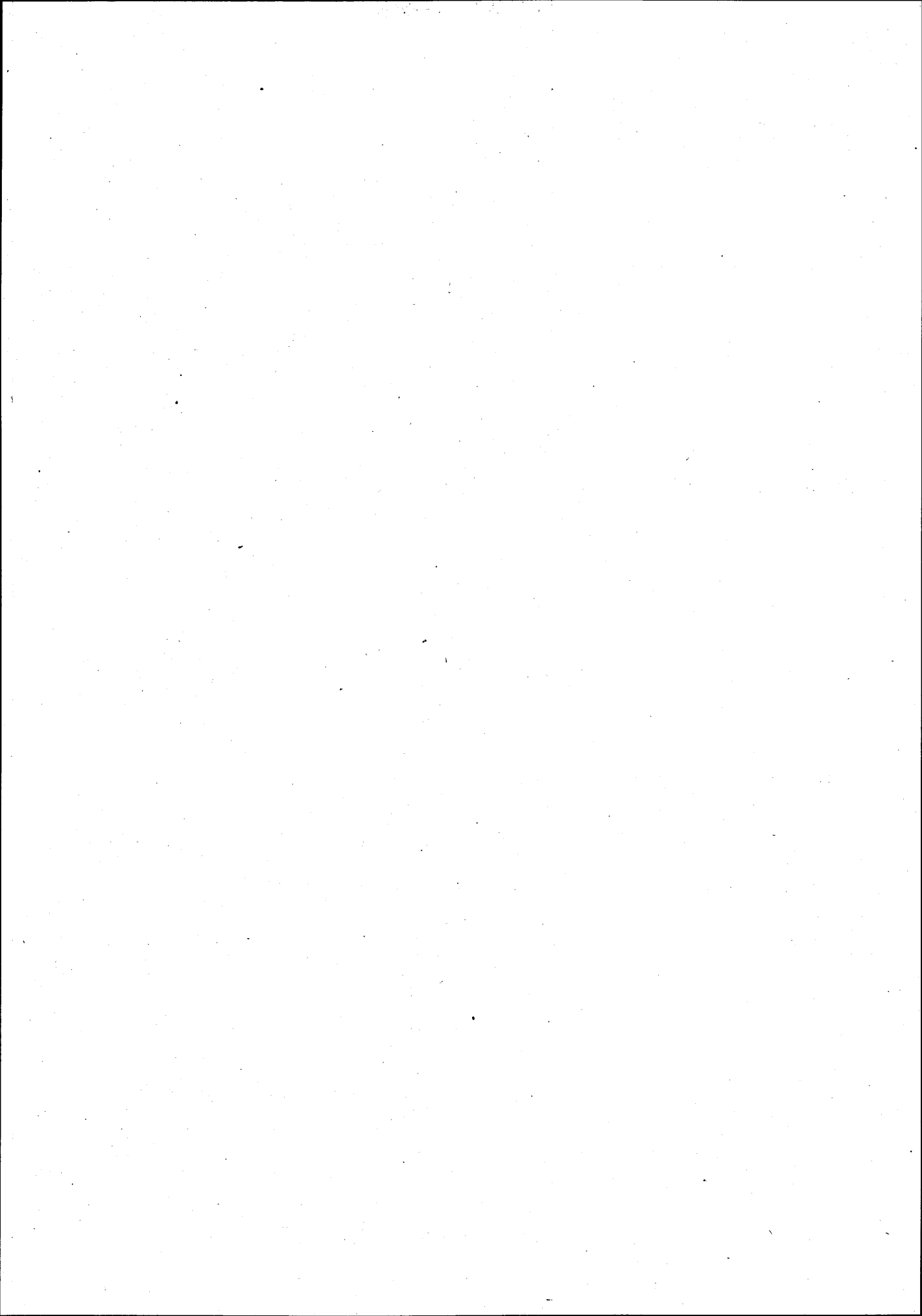
MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

3 . 2 . 1961

Devlet Başkanı ve Başbakan *C. Gürsel* Devlet Bakanı *H. Mumcuoğlu*

Devlet Bakanı <i>N. Zeytinioğlu</i>	Adalet Bakanı <i>E. Tüzemen</i>
Millî Savunma Bakanı <i>M. Alankuş</i>	İçişleri Bakanı <i>M. İ. Kızıloğlu</i>
Dışişleri Bakanı <i>Selim Sarper</i>	Maliye Bakanı <i>K. Kurdaş</i>
Millî Eğitim Bakanı <i>T. Feyzioğlu</i>	Bayındırlık Bakanı <i>M. Gökdoğan</i>
Ticaret Bakanı <i>M. Baydur</i>	Sa. ve So. Y. Bakanı <i>R. Üner</i>
Güm. ve Tekel Bakanı <i>F. Aşkın</i>	Tarım Bakanı <i>O. Tosun</i>
Ulaştırma Bakanı <i>Orhan Mersinli</i>	Çalışma Bakanı <i>A. Tahtakılıç</i>
Sanayi Bakanı <i>Ş. Kocatopçu</i>	Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>C. Baban</i>
İmar ve İskân Bakanı V. <i>Orhan Mersinli</i>	

İstanbul Opera Binası inşaatının Hazinece ikmali ve sureti idaresi hakkında 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen ikinci maddesinin tadili hakkında kanun tasarısı ve Bayındırlık Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/49)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71-1414/486

14 . 2 . 1961

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 3 . 2 . 1961 tarihinde kararlaştırılan «İstanbul Opera Binası inşaatının Hazinece ikmali ve sureti idaresi hakkındaki 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin tadili hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

**Devlet Başkanı ve Başbakan
Org.**

Cemal Gürsel

GEREKÇE

6165 sayılı Kanun hükümlerine göre Hazinece ikmali icabeden İstanbul Opera Binası inşaatı mevcut imkân ve şartlarla yürütülmekte ve bugüne kadar yapılmış bulunan yatırımı değerlendirmek üzere muhtelif senelerde kısım kısım ikmaliyle istifadeye arzına çalışılmaktadır.

Halen 7027 sayılı Kanunla verilmiş bulunan (25) milyon liralık yetki dâhilinde ele alınan işlerin mukavele tutarları (24) milyon liraya baliğ olmuş ve şimdiye kadar (22) milyon lira civarında sarfiyat yapılmıştır. Bu meblâğ ile kaba inşaat ikmal edilmek üzere olup, iç ve dış kaplama, ön cephe konstrüksiyonu, kanalizasyon işleri yapılmaktadır.

Tatbikat projelerine göre yapılan keşifler neticesi sahne, teshin, klima, tenvir, akustik tesisatı ile alüminyum doğrama ve kaplama malzemesi için (2,5) milyon dolar gerektiği anlaşılmış, bu malzemenin nakli, gümrüklenmesi, vergi ve sair masrafları ile beraber (35) milyon liraya mal olacağı, diğer taraftan esas sahne inşaatı, tesisat ile alakalı imalât ve montaj işleri, ince işler ve mobilya için (18 - 20) milyon lira gerekeceği anlaşılmış bulunmaktadır. Yekûnen (75) milyon lira olarak tesbit edilen İstanbul Operası inşaatının programına göre ikmâl edilebilmesi, gerekli sâri mukavelelerin akdi, 1961 ve ileriki sene bütçelerindeki tahsisatın sarfı imkânlarını ihzar etmek üzere bu kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bayındırlık Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi
Bayındırlık Komisyonu
Esas No. : 1/49
Karar No. : 4

8 . 3 . 1961

7 . 2 . 1961 tarihinde komisyonumuza havale edilmiş bulunan «İstanbul Opera Binası inşaatının Hazinece ikmal ve sureti idaresi hakkındaki 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin tadili hakkında kanun tasarısı» ilgili Bakanlık temsilcilerinin de iştirakiyle tetkik ve müzakere edildi.

Hükümet gerekçesinde belirtilen hususlar komisyonumuzca da yerinde ve uygun mütalâa edilerek kanun tasarısı aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyona havale edilmek üzere Başkanlığa arz olunur.

Bayındırlık Komisyonu

Başkanı
B. Fahri

Başkanvekili
B. Rauf

Sözcü
K. Daniş

Kâtip
A. Abdurrahman

Üye
D. Ahmet

Üye
E. İmadettin

Üye
S. Nihat

Maliye - Bütçe Karma Komisyon raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi
Maliye - Bütçe Karma Komisyonu
Esas No. : 1/49
Karar No. : 56

1 . 8 . 1961

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bayındırlık Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 3 . 2 . 1961 tarihinde kararlaştırılıp Başbakanlığın 14 . 2 . 1961 tarih ve 71 - 1414/486 sayılı tezkeresiyle gönderilen «İstanbul Opera Binası inşaatının Hazinece ikmal ve sureti idaresi hakkında 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin tadili hakkındaki kanun tasarısı» tetkik ve müzakere edildi.

Tasarının gerekçesinde de belirtildiği üzere 7027 sayılı Kanunla verilen 25 milyon liralık taahhüt yetkisi tamamen kullanılmış ve binanın tamamen ikmal için 75 milyon liraya ihtiyaç olduğu yapılan keşiflerden anlaşılmış olduğundan bu maksadı temin için tasarı sevk edilmiş bulunmaktadır.

Tasarının sevkini mucip sebepler komisyonumuzca da yerinde görülerek maddelerin müzakere resine geçilmiş ve tasarı Hükümetin teklifi veçhile aynen kabul edilmiştir.

Öncelik ve ivedilikle görüşülmek temennisiyle , Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili
M. Gürün

Sözcü
S. N. Ergin

Üye
F. Arkan

Üye
C. Aydın

Üye
A. Başer

Üye
H. K. Beşe

Üye
H. Cengiz

Üye
B. Feyzioğlu

Üye
R. Işitan

Üye
E. Kök
İmzada bulunamadı

Üye
F. Melen

Üye
Z. Müezzinoğlu

Üye
M. Özkol

Üye
V. Piringcioğlu

Üye
A. Toközlü

Üye
C. Zamangil

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İstanbul Opera Binası inşaatının Hazinece İkmali ve sureti idaresi hakkındaki 6165 sayılı Kanununun 7027 sayılı Kanunla değiştirilen 2 nci maddesinin tadili hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 6165 sayılı Kanunun 7027 sayılı Kanunla tadil edilen 2 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 2. — Birinci maddede yazılı Opera binası inşaatının ikmali için (75) milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye Bayındırlık Bakanı ve faizleri ile birlikte bu miktarı geçmemek üzere bono çıkarmaya Maliye Bakanı yetkilidir.»

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Maliye ve Bayındırlık Bakanları yürütür.

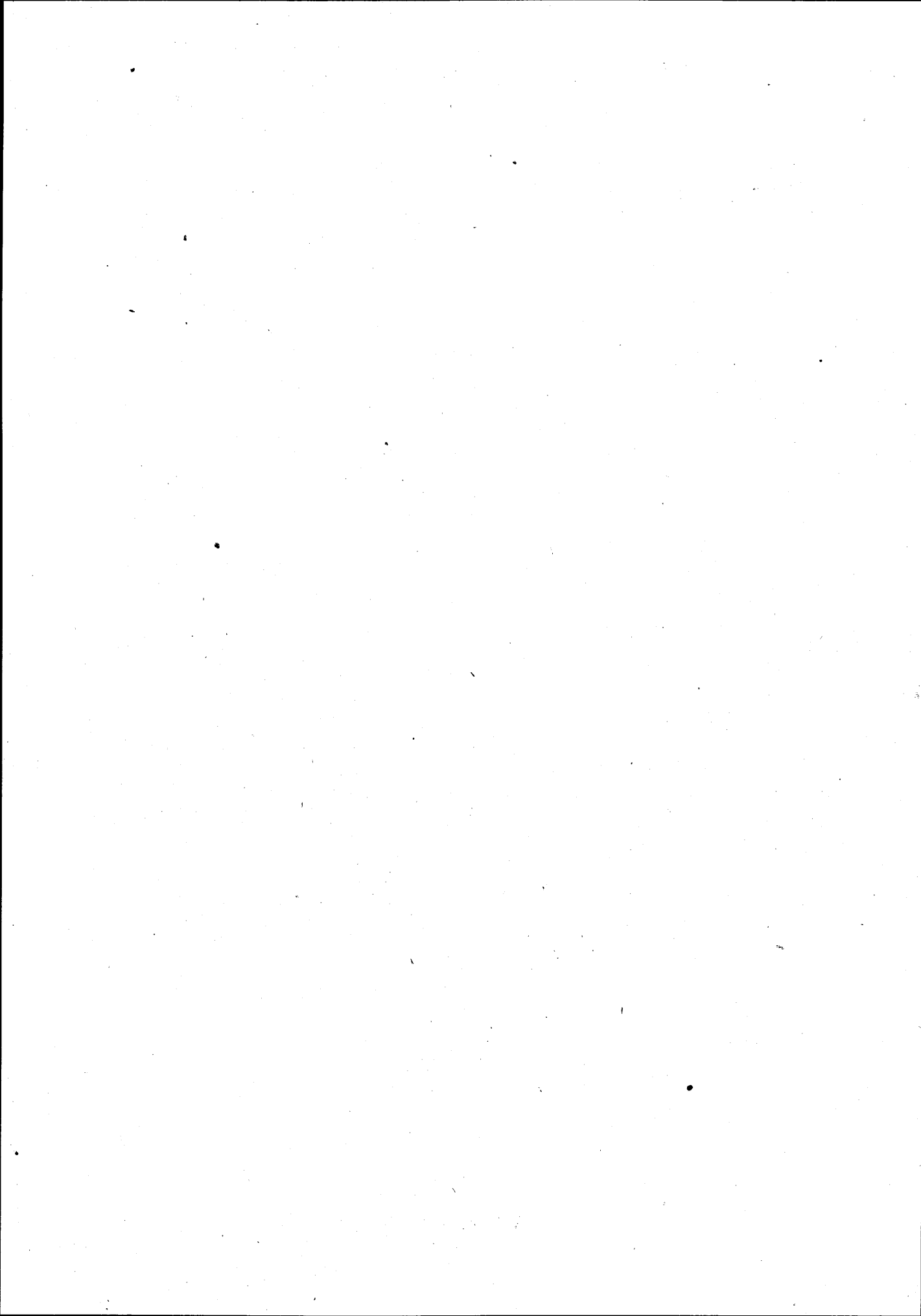
3. 2. 1961

Devlet Başkanı ve Başbakan
C. Gürsel

Devlet Bakanı
H. Mumcuoğlu

Devlet Bakanı
N. Zeytinioğlu
Millî Savunma Bakanı
M. Alankuş
Dışişleri Bakanı
Selim Sarper
Millî Eğitim Bakanı
T. Feyzioğlu
Ticaret Bakanı
M. Baydur
Güm. ve Tekel Bakanı
F. Aşkın
Ulaştırma Bakanı
O. Mersinli
Sanayi Bakanı
Ş. Kocatopçu
İmar ve İskân Bakanı V.
Orhan Mersinli

• Adalet Bakanı
E. Tüzemen
İçişleri Bakanı
M. İ. Kızıoğlu
Maliye Bakanı
K. Kurdaş
Bayındırlık Bakanı
M. Gökdoğan
Sa. ve So. Y. Bakanı
R. Üner
Tarım Bakanı
O. Tosun
Çalışma Bakanı
A. Tahtakılıç
Ba. - Ya. ve Turz. Bakanı
C. Baban

222 sayılı İlköğretim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı ve Millî Eğitim Komisyonu ve Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci Üyelerden mürekkep Karma Komisyon raporları (1/182)

T. C.

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Tetkik Dairesi

Sayı : 71 - 1540/2408

29 . 7 . 1961

Temsilciler Meclisi Başkanlığına

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 28 . 7 . 1961 tarihinde kararlaştırılan «222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı» gerekçesiyle birlikte ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını rica ederim.

Devlet Başkanı ve

Başbakan

Org.

Cemal Gürsel

G E R E K Ç E

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu hükümleri uygulanmaya başlamıştır. İlkokul binaları ve tesisleri ile öğretmen evleri inşaatı hazırlanan programa göre yürütülmektedir. Yıllık inşaat programlarının gecikmemesi için gerekli tedbirler alınmıştır.

Öte yandan, daha başlangıçta, bina yapımı ile beraber gitmesi gereken ilkokul öğretmeni yetiştirme işinde büyük imkânsızlıklarla karşı karşıya kalınmıştır.

Okuma çağında olupta öğretmensizlik yüzünden ümmilğe terk edilmiş bulunan 1,5 milyon çocuğumuzu ilköğretime kavuşturmak için 30 000 yeni öğretmen lâzımdır. Gelecek yılların nüfus artışı da dikkate alınacak olursa on yıl içinde öğretmen ihtiyacı 92 000 e yükselecektir. İstenen sayıda ve vasıfta öğretmen yetiştirilmesi de ancak öğretmen yetiştiren kanunlar vasıtasıyla mümkün olacaktır.

Halen 53 ilköğretmen okulunda 18 927 yatılı, 4 435 gündüzlü öğrenci okumaktadır. Yıllık ortalama mezun sayısı 4 000 dir. Bugünkü tempo ile öğretmen yetiştirilmeye devam edildiği takdirde 10 yılda 40 000 öğretmen yetiştirilmiş olacaktır. Bu ise ihtiyacın % 42 si kadardır. İhtiyacı karşılayacak sayıda ilkokul öğretmeni yetiştirmek için; ilköğretimin ikmal okulları, özel eğitim, halk eğitimi gibi olanlarının ve eğitim enstitülerinin de başlıca eleman kaynağını teşkil eden ilköğretmen okullarımızın yatılı öğrenci sayısını 19 000 den 39 000 e çıkarmak gerekmektedir. Bu da:

- Mevcut okulları genişletmek,
  - Yeni okullar açmak,
- Suretiyle mümkün olacaktır.

3 yıllık bir yapı ve geliştirme devresi için ilköğretmen okullarının genişletilmesi ve yeni ilköğretmen okullarının açılması işi bir plâna bağlanmıştır. Bu plânın normal bütçe tahsisleri ile karşılanmasına imkân görülememektedir. 1961 yılı bütçesiyle ilköğretmen okullarına inşaat ve onarım için 5,5 milyon lira ayrılmış 1 000 yatılı öğrenci artışı kabul edilmiştir. Halbuki mevcut ilk öğretmen okullarını geliştirmek ve yenilerini açmak suretiyle 5 yıl müddetle yılda 3 500 yatılı öğrenci almaya ihtiyaç vardır. Böylece ortalama olarak yılda 9 000 mezun verme imkânı hâsıl olacaktır. Gelecek yılların bütçesiyle, öğretmen okullarının ödeneği büyük ölçüde artırılmaya çalışılacaktır. Fakat yeni açılan ortaokula dayalı öğretmen okulları 3 yılda, ilkokula dayalı öğretmen okulları 6 yılda mezun vereceğine göre, ilk yıldan itibaren fazla öğrenci alma programı geri kalacak olursa plâna göre öğretmen yetiştirilme işi aksayacak, öğretmen açısından, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun gerçekleşmesi mümkün olamayacaktır.

Hükümet 222 sayılı Kanunun gerçekleştirilmesi için Meclise yeni bir İlk öğretmen okulları Kanunu getirecektir. Yeni bir kanunla ilk öğretmen yetiştirme problemine, İlköğretim ve Eğitim Kanununa paralel bir gelişme sağlanıncaya kadar 1961 malî yılından itibaren üç yıl için âcil inşaat ve ilk tesis tedbirlerinin alınmasına zaruret vardır. Teklif edilen bu geçici madde ile işte bu âcil ve zaruri ihtiyaçlar karşılanacak, İlköğretim ve Eğitim Kanununun bütünlüğü içinde öğretmen yetiştirme işi de aksatılmamış olacaktır.

Millî Eğitim Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

Millî Eğitim Komisyonu

Esas No. : 1/182

Karar No. : 19

31 . 7 . 1961

Yüksek Başkanlığa

Komisyonumuza havale olunan «222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı» Hükümet temsilcileri hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan incelemede Hükümetin gerekçesinde izah olunan hususlar komisyonumuzca da yerinde ve uygun mütalâa edilerek lâyiha aynen ve ittifakla kabul edilmiştir.

Maliye Komisyonu ile Kurucu Meclis Bütçe Komisyonuna seçilen Temsilci üyelerden mürekkep Karma Komisyona gönderilmek üzere Başkanlığa arz olunur.

Millî Eğitim Komisyonu

Başkanı

C. Dursunoğlu

Sözcü

E. Tardu

Kâtip

İ. Özgül

M. Aktepe

B. K. Çağlar

İmzada bulunamadı

L. Engin

İmzada bulunamadı

M. E. İnan

H. Kalıstyan

E. Soysal

İmzada bulunamadı

O. Köprülü

Maliye - Bütçe Karma Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

10.8.1961

Maliye - Bütçe Karma Komisyonu

Esas No: 1/182

Karar No: 60

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanan ve Kurucu Meclise arzı Bakanlar Kurulunca 28.7.1961 tarihinde kararlaştırılıp Başbakanlığın 27.7.1961 tarih ve 71-1540/2408 sayılı yazısıyla gönderilen «222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkındaki kanun tasarısı» ve Millî Eğitim Komisyonu raporu, Millî Eğitim Bakanı hazır olduğu halde komisyonumuzun 31.7.1961 tarihli toplantısında tetkik ve müzakere edildi.

Tasarı gereçesinde de izah edildiği veçhile, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun uygulanması neticesinde ilkokul binaları ve tesisleriyle öğretmen evleri hazırlanan programa göre yürütülmektedir. Diğer taraftan bina yapımı ile beraber öğretmen yetiştirme işinin de muvazi bir şekilde gitmesi icabederken bu hususta büyük imkânsızlıklarla karşı karşıya kalınmıştır.

Öğretmen ihtiyacını vaktinde tamamen karşılamak için bugünkü mezun sayısını artırmak icabetmektedir. Bunun için de yeni öğretmen okulları açmak ve mevcutları genişletmek gerekmektedir.

İşte bu gayeyi temin maksadiyle kanun tasarısı sevk edilmiş bulunduğu anlaşılmaktadır.

Komisyonumuzda cereyan eden müzakerelerden ve bakanın verdiği izahattan sonra tasarının sevkinin mucip sebepler yerinde görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Öğretmen yetiştirme işinin başlı başına bir mevzu olarak ayrıca ele alınması ve okul binaları yapımıyla muvazi olarak yürütülmesi icabetmektedir.

222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun hüviyetini zedeleyici bir istisna yapılması esas itibarıyla doğru görülmemiş olmakla beraber yukarıda belirtilen zarurete binaen ve öğretmen yetiştirme işinin gerektirdiği tedbirlerin alınmasına da imkân vermek maksadiyle üç sene için istenen tahsisatın bir seneye inhisar ettirilmesi uygun görülmüş ve geçici madde buna göre tâdil edilmiştir.

Diğer maddeleri aynen kabul edilen kanun tasarısı öncelik ve ivedilikle görüşülmek temennisiyle Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Başkanvekili	Sözcü	Kâtip	Üye	Üye	Üye
M. Gürün	S. N. Ergin	İ. Ögat	F. Arkan	H. K. Beşe	B. Feyzioğlu
Üye	Üye	Üye	Üye	Üye	Üye
R. Işitan	Z. Müezzinoğlu	M. Özkol	V. Pirinçioğlu	Â. Toközlü	C. Zamangil

Üye
F. Ergin

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa aşağıda yazılı geçici madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 6. — 77 nci maddenin 1 nci fıkrası gereğince Millî Eğitim Bakanlığı bütçelerine her yıl konulacak ödenekten % 5 ine kadarını, 1961 - 1963 arasındaki 3 yıl içinde, ilkokul öğretmeni yetiştiren müesseselerin yapımında ve ilk tesis masraflarında kullanmaya Millî Eğitim Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

28 . 7 . 1961

Devlet Başkanı ve Başbakan <i>C. Gürsel</i>	Devlet Bakanı ve Başb. Yardımcısı ve Millî Savunma B. V. <i>F. Özdilek</i>
Devlet Bakanı <i>S. Ulay</i>	Devlet Bakanı <i>H. Mumcuoğlu</i>
Adalet Bakanı <i>E. Tüzemen</i>	Millî Savunma Bakanı
İçişleri Bakanı <i>N. Zeytinoğlu</i>	Dışişleri Bakanı <i>S. Sarper</i>
Maliye Bakanı <i>K. Kurdaş</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>A. Tahtakılıç</i>
Bayındırlık Bakanı <i>M. Gökdoğan</i>	Ticaret Bakanı <i>M. Baydur</i>
Sa. ve So. Y. Bakanı <i>R. Üner</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>F. Aşkın</i>
Tarım Bakanı <i>O. Tosun</i>	Ulaştırma Bakanı <i>O. Mersinli</i>
Çalışma Bakanı <i>C. Talas</i>	Sanayi Bakanı <i>İ. Soyak</i>
Ba. - Ya. ve Turizm Bakanı <i>C. Baban</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>R. Özal</i>

MALİYE - BÜTÇE KARMA KOMİSYONUNUN DEĞİŞTİRİŞİ

222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa geçici bir madde eklenmesi hakkında kanun tasarısı

MADDE 1. — 222 sayılı İlköğretim ve eğitim Kanununa aşağıda yazılı geçici madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 6. — 77 nci maddenin 1 nci fıkrası gereğince Millî Eğitim Bakanlığı bütçesine her yıl konulacak ödenekten % 5 ine kadarını, 1961 malî yılı için, ilkokul öğretmeni yetiştiren müesseselerin yapımında ve ilk tesis masraflarında kullanmaya Millî Eğitim Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Tasarının 3 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak'ın, 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/43)

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

306 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi gerekçesiyle birlikte sunulmuştur.

Gereken işlemin yapılmasını saygılarımızla arz ve rica ederiz.

3. 8. 1961

M. B. K. Üyesi
Selâhattin Özgür

Temsilciler Meclisi üyesi
Avni Yurdabayrak

GEREKÇE

Seçim sonuçlarının, illerden Yüksek Seçim Kuruluna gönderilecek tutanaklardan öğrenilmesi, bu sonuçların kamu oyuna sunulmasını geciktirmektedir. Nitekim Anayasanın halkoyu'na sunulması sonuçlarının geç ilân edilmesi bundan ileri gelmiştir. İllerden seçim neticeleri alındıkça bu neticelerin derhal halka duyurulması, seçimleri şüphe ve tereddütten uzak bulundurması bakımından faydalı ve hatta zarurî görülmüştür. İl seçim kurullarında tutanakların düzenlenmesini müteakip bu tutanaklarla beliren sonucun en seri vasıtalarla Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesinin ve Yüksek Seçim Kurulunca da verilen bilgilerin radyo ile derhal yayınlanmasının kanunî müteyyideye bağlanması lüzumu duyulmuştur.

Diğer taraftan Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının geçici birinci maddesi hükmüne göre, seçim sonuçlarının Yüksek Seçim Kurulunca ilânını takibeden beşinci günü saat 15 de Millet Meclisi ile Cumhuriyet Senatosunun kendiliğinden toplanması mecburidir. Bu mecburiyete esas teşkil edecek olan ilânın, seçim tutanakları Yüksek Seçim Kuruluna geldikten sonra yapılacak ilân şeklinde kabullü halinde her iki meclisin toplanmasının gecikmesinde bâzı mahzurların meydana çıkacağı düşünülerek, il seçim kurullarınca düzenlenen ve seçim sonuçlarını belirten tutanaklara müsteniden telgraf, telefon ve telsiz gibi araçlarla resmi bilgilerin sonu alındıktan sonra her siyasi partinin kazandığı milletvekilliği sayısının ve milletvekili seçilenlerin adlarının radyo ile topluca ilânının Anayasada meclislerin toplanması süresine esas tutulan ilân olması uygun ve hattâ faydalı görülmüş ve bilâhara Resmî Gazete ile yapılacak yayın bu ilândan ayrı mütalâa edilerek ayrı bir hükme bağlanmıştır.

Arz edilen düşünceler 34 ve 35 nci maddelerin maksada uygun bir şekilde tadil ve yeniden tanzimi ile temin olunmuştur

Seçim Kanunu Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi

Seçim Kanunu Komisyonu

Esas No: 2/43

Karar No: 17

11. 8. 1961

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve 35 ne maddelerinin değiştirilmesine dair Milli Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak tarafından yapılan kanun teklifi komisyonumuzda müzakere edilmiştir:

Tadil teklifinin mucip sebeplerine komisyonumuzca da iltihak olunmuştur.

Madde metinlerinde 34 neü madde tadili bir edat ilâvesiyle aynen kabul edilmiş, 35 neü madde tadilinin maksadına daha vuzuh vermek ve mükerrer ilân anlamını bertaraf etmek için değiştirilmiş ve yine bu ilân işleminin Anayasanın geçici birinci maddesinde konulan beş günlük süreye mebdde olacak ilân olduğunu belirtmek için bir geçici madde eklenmesi uygun görülmüş tadil kanununun adı da bu sebeple değiştirilmiştir.

Temsilciler Meclisi Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Seçim Kanunu Komisyonu

Başkanı

Ş. İnan

Üye

Z. Kumrulu

Sözeü

S. Kurutluoğlu

Üye

B. Çolakoğlu

Üye

R. Göksu

Bu Kanun Sözcüsü

N. Yetkin

Üye

A. Köseoğlu

Üye

V. Tönük

Üye

Ş. Ekitler

Üye

S. Öztürk

Üye

H. Özmen

MİLLÎ BİRLİK KOMİTESİ ÜYESİ SELÂHAT-
TİN ÖZGÜR İLE TEMSİLCİLER MECLİSİ
ÜYESİ AVNİ YURDABAYRAK'IN TEKLİFİ

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve
35 nci maddelerinin değiştirilmesine dair
kanun teklifi

MADDE 1. — Milletvekili Seçimi hakkında-
ki 306 sayılı Kanunun 34 ve 35 nci maddeleri
aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

*Milletvekilliğine seçilenlerin Yüksek Seçim
Kuruluna bildirilmesi ve tutanakların verilmesi.*

Madde 34. — Milletvekili seçilenler belli olur
olmaz, seçilenlerin ad ve soyadları ve parti ada-
yı iseler mensup oldukları siyasi parti, il seçim
kurullarınca en seri şekilde, telgrafla (varsa
ayrıca telefon veya telsiz ile) Yüksek Seçim
Kuruluna bildirilir.

Milletvekili seçilenlere il seçim kurulu tara-
fından Milletvekili seçildiklerine dair derhal
bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan, birisi
Millet Meclisi Başkanlığına verilmek üzere,
iki nüshası Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına
en seri vasıta ile gönderilir.

Seçim sonuçlarının ilân ve yayımı

Madde 35. — Yukarıki maddenin birinci fık-
rası gereğince il seçim kurullarından bilgi ve-
rildikçe Yüksek Seçim Kurulu bu bilgileri bek-
letmeden radyo ile derhal yayımlar.

Yukarıki maddenin birinci fıkrası gereğince
bütün illerden verilecek bilgiler tamamlanır
tamamlanmaz, tasdikli tutanak suretlerinin alın-
ması veya itiraz varsa bu itirazların incelenerek
karara bağlanması beklenmeksizin her partinin
kazandığı Milletvekili sayısı ve Milletvekili
seçilenlerin ad ve soyadları Yüksek Seçim Ku-
rulunca radyo ile ilân olunur. Ayrıca, en geç
Türkiye Büyük Millet Meclisinin ilk toplantı
gününe kadar aynı bilgiler Resmî Gazete ile
yayınlanır.

Seçim sonuçlarının illerden gönderilmesi
üzerine, Yüksek Seçim Kurulu en kısa zaman-
da Radyo ve Resmî Gazete ile ikinci bir bildiri
yayınlayarak, iller itibariyle seçmen sayısını, oy
kullanan seçmen sayısını, seçime katılma nis-
petini, muteber oy puslası sayısını, her partinin

SEÇİM KANUNU KOMİSYONUNUN
DEĞİŞTİRİŞİ

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve
35 nci maddelerinin değiştirilmesine ve bu ka-
nuna geçici bir madde eklenmesine dair Kanun

MADDE 1. — Milletvekili Seçimi hakkın-
daki 306 sayılı Kanunun 34 ve 35 nci maddeleri
aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir :

*Milletvekilliğine seçilenlerin Yüksek Seçim
Kuruluna bildirilmesi ve tutanakların verilmesi*

Madde 34. — Milletvekili seçilenler belli
olmaz, seçilenlerin ad ve soyadları ve parti
adayı iseler mensuboldukları siyasi parti, il se-
çim kurullarınca en seri şekilde, telgrafla (var-
sa ayrıca telefon veya telsiz ile) Yüksek Seçim
Kuruluna bildirilir.

Milletvekili seçilenlere, il seçim kurulu ta-
rafından, milletvekili seçildiklerine dair derhal
bir tutanak verilir. Bu tutanaklardan, birisi
Millet Meclisi Başkanlığına verilmek üzere, iki
nüshası da Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına
en seri vasıta ile gönderilir.

Seçim sonuçlarının ilân ve yayımı

Madde 35. — Yukarıki maddenin birinci fık-
rası gereğince il seçim kurullarından bilgi ve-
rildikçe, Yüksek Seçim Kurulu, bu bilgileri bek-
letmeden radyo ile derhal yayımlar.

Yukarıki maddenin birinci fıkrası gereğince
bütün illerden verilecek bilgiler tamamlanır
tamamlanmaz, tasdikli tutanak suretlerinin
alınması veya itiraz varsa bu itirazların incele-
nerek karara bağlanması beklenmeksizin, her
partinin kazandığı milletvekili sayısı ve millet-
vekili seçilenlerin ad ve soyadları Yüksek Se-
çim Kurulunca radyo ile derhal ilân olunur.

Seçim sonuçlarını gösteren tutanakların bü-
tün illerden gönderilmesi üzerine, Yüksek Se-
çim Kurulu, en kısa zamanda radyo ve Resmî
Gazete ile ikinci bir bildiri yayınlayarak, iller
itibariyle, milletvekili seçilenlerin ad ve soy-
adlarını, seçmen sayısını, oy kullanan seçmen
sayısını, seçime katılma nispetini, muteber oy
puslası sayısını, her partinin ve bağımsız aday-
ların kazandıkları oy puslası sayısını açıklar.

Teklif

ve bağımsız adayların kazandıkları oy pusulası sayısını kamu oyuna sunar.

Devlete ait bütün ulaştırma ve haberleşme araçları, seçimle ilgili bilgilerin Yüksek Seçim Kuruluna ulaştırılmasında öncelikle kullanılır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Seçim Ko.

Devlete ait bütün ulaştırma ve haberleşme araçları, seçim kurulları arasında araç, gereç, haber, yazı ve bilgilerin ulaştırılmasında öncelikle kullanılır.

GEÇİCİ MADDE 1. — Anayasanın geçici birinci maddesinin ikinci fıkrasındaki beş günlük süreye 35 nci maddenin ikinci fıkrasındaki ilân esas tutulur.

MADDE 2. — Teklifin ikinci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Teklifin üçüncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Temsilciler Meclisi S. S A Y I S I : 83

Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak'ın, Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/41)

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair 304 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Gereken işlemin yapılmasını saygılarımızla arz ve rica ederiz.

3 . 8 . 1961

M. B. K. Üyesi
Selâhattin Özgür

Temsilciler Meclisi Üyesi
Avni Yurdabayrak

G E R E K Ç E

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin tadiline ait 3 . 8 . 1961 tarihli sunduğumuz kanun teklifine mütenazır olarak, 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimi Kanununun 14 ncü maddesinde de değişiklik yapmak zarureti hâsıl olduğundan ilişik kanun teklifi hazırlanmıştır.

306 sayılı Kanununun 34 ve 35 nci maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki teklifimizin gerekçesi sözü geçen 14 ncü maddeye de şâmil bir mahiyet taşıdığından 14 ncü maddenin değiştirilmesini gerektiren sebeplerin tekrarlanmasına lüzum görülmemiştir.

Seçim Kanunu Komisyonu raporu

T. C.

Temsilciler Meclisi
Seçim Kanunu Komisyonu
Esas No. : 2/41
Karar No. : 19

11 . 8 . 1961

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair Kanununun 14 ncü maddesinin tadili hakkındaki Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Avni Yurdabayrak tarafından yapılan kanun teklifi komisyonumuzca incelenmiştir :

Teklifin mucip sebeplerine ve metnine komisyonumuzca aynen iştirak edilmiştir.

Temsilciler Meclisi Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Seçim Kanunu Komisyonu

Başkanı
Ş. İnan

Sözcü
S. Kurutluoğlu

Bu kanun Sözcüsü
N. Yetkin

Üye
Ş. Ekitler

Üye
Z. Kumrulu

Üye
B. Çolakoğlu

Üye
A. Köseoğlu

Üye
S. Öztürk

Üye
B. Göksu

Üye
V. Tönük

Üye
Söz hakkım mahfuzdur.
H. Özmen

**M. B. K. ÜYESİ SELÂHATTİN ÖZGÜR İLE
TEMSİLCİLER MECLİSİ ÜYESİ AVNİ
YURDABAYRAK'IN TEKLİFİ**

**Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair
304 sayılı Kanununun 14 ncü maddesinin değiştirilmesine dair kanun teklifi**

MADDE 1. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimine dair Kanununun 14 ncü maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir :

İl seçim kurulunda birleştirme

Madde 14. — İl seçim kurulu, ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları birleştirerek il seçim çevresindeki :

1. Seçmenlerin sayısını,
2. Oy kullanan seçmenlerin sayısını,
3. İtiraz edilmiş veya ihtilâflı görülmüş olup da, muteber sayılarak hesaba katılan oy puslaları sayısını,
5. Muteber tutulan veya hesaba katılan oy puslaları genel toplamını,
6. Soyadı alfabe sırasına göre, adayların aldıkları oy sayısını, (rakam ve yazı ile),

Gösteren bir tutanak düzenler ve çoğunluk usulüne göre, seçilmiş olanları belirtir.

Cumhuriyet Senatosu üyeliğine seçildikleri anlaşılanlara derhal bir tutanak verir ve bu tutanaklardan ikişer nüshasını en seri vasıtalar ile Yüksek Seçim Kuruluna gönderir. Ayrıca, Cumhuriyet Senatosu üyeliğine seçilenler belli olmaz, seçimlerin ad ve soyadlarının ve parti adayı iseler mensuboldukları siyasi partiyi, en seri şekilde telgrafla (ve varsa ayrıca telefon veya telsiz ile) Yüksek Seçim Kuruluna bildirir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Temsilciler Meclisi S. S A Y I S I : 84

Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Ratip Tahir Burak'ın Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi ve Seçim Kanunu Komisyonu raporu (2/42)

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkındaki 298 sayılı Kanunun bâzı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifimiz esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuştur.

Gereken işlemin yapılmasını saygılarımızla arz ve rica ederiz.

3 . 8 . 1961

M. B. K. Üyesi
S. Özgür

Temsilciler Meclisi Üyesi
R. T. Burak

G E R E K Ç E

«Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri» hakkındaki 298 sayılı Kanunda propaganda süresi açık olarak sınırlanmamıştır. Bu propagandanın siyasi partilere veya bağımsız adaylara taallük eyliyen sürelerinin hangi tarihten başlayacağı ve ne zaman sona ereceği tatbikatta tereddütler uyandırmaktadır.

Bundan ayrı olarak oy verme gününden önceki üç günlük yasak da, tatbikat göstermektedir ki, suiistimal edilmekte ve kanunun memnuiyete ait hükümleri tam mânasiyle tatbik ve takibedilememektedir. Memnuiyet süresince propagandalara devam edildiği bir hakikattir. Bu sebeptendir ki, 298 sayılı Kanunun 49 ncu maddesinde bir değişiklik yapılarak propaganda süresinin tâyini zarureti hiss olunmuştur. Bundan başka memnuiyet süresinin oy verme gününden önceki günü saat 18 inden itibaren oy verme gününce devamı muvafık mütalâa edilmiş ve 49 ncu madde bu maksadı temine yarar bir şekilde düzeltilmiştir. Duvar ve el ilânlarına taallük eden 57 nci madde ile yasak günlerde propaganda yapanlar hakkında cezai müeyyideyi ihtiva eden 151 nci madde 49 ncu madde ile istihdaf olunan gayeye uygun olarak tadil olunmuştur.

Esasen 1950 seçimlerinden beri propagandaların daha ziyade adayların belli olmasından sonra keşafet peyda ettiği görüldüğünden ilişik kanun teklifi tatbikata tamamen uygun bulunmaktadır.

Seçim Kanunu Komisyonu raporu

T. Ü.

Temsilciler Meclisi

Seçim Kanunu Komisyonu

Esas No. : 2/42

Karar No. : 18

11 . 8 . 1964

Temsilciler Meclisi Yüksek Başkanlığına

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair Millî Birlik Komitesi Üyesi Selâhattin Özgür ile Temsilciler Meclisi Üyesi Ratip Tahir Burak tarafından yapılan kanun teklifi komisyonumuzda müzakere edilmiş ve gerek mucip sebeplerine, gerekse tadil metnine iştirak edilmiştir.

Temsilciler Meclisi Genel Kuruluna arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Seçim Kanunu Komisyonu	Bu Kanun	Sözcü	Üye
Başkanı	Sözcüsü	S. Kurutluoğlu	N. Bilge
Ş. İnan	N. Yetkin		
Üye	Üye	Üye	Üye
Ş. Ekitler	Y. Feyzioğlu	R. Göksu	A. Köseoğlu
Üye	Üye	Üye	Üye
Z. Kumrulu	H. Özmen	S. Öztürk	V. Tönük

M. B. K. ÜYESİ SELÂHATTİN ÖZGÜR İLE
TEMSİLCİLER MECLİSİ ÜYESİ R. TAHİR
BURAK'IN TEKLİFİ

Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun teklifi

MADDE 1. — Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri hakkında 298 sayılı Kanunun 49, 57, ve 151 nci maddeleri aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Propaganda serbestliği ve süresi

Madde 49. — Seçimlerde propaganda, bu kanun hükümleri dairesinde serbesttir.

Propaganda, oy verme gününden önceki 30 ncu günün sabahında başlar ve oy verme gününden önceki günün saat 18 inde sona erer.

Duvar ve el ilânları

Madde 57. — Seçimlere katılan siyasi partiler, bağımsız adaylar, duvar ilânı asmak, el ilânı ve her türlü matbu dağıtmakta serbesttir. Ancak, oy verme gününden önceki günün saat 18 inden sonra ilân, beyanname, genelge, açık mektup ve her çeşit propaganda mahiyeti taşıyan matbuanın dağıtılması, yapıştırılması, asılması ve satılması yasaktır.

Oy puslası her zaman dağıtılabılır.

Yasak günlerde propaganda

Madde 151. — Oy verme gününden önceki günün saat 18 inden sonra ve oy verme gününde umumi veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayınlarda bulunanlar veya her ne suretle olursa olsun seçimin düzenini bozabilecek veya oy vermenin tam bir serbestlikle yapılmasına tesir edebilecek mahiyette söz, yazı veya sair suretlerle propaganda yapanlar veya asılsız şayialar çıkaranlar bir aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılırlar.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

